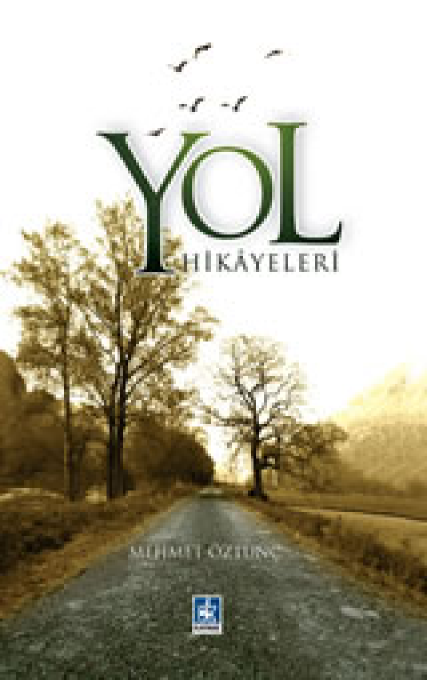

YOL
HİKÂYELERİ
MEHMET ÖZTUNÇ

YOL HİKÂYELERİ
Mehmet ÖZTUNÇ

YOL HİKÂYELERİ

MEHMET ÖZTUNÇ

YOL HİKÂYELERİ

Editör
Kalender YILDIZ

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Kapak
İhsan DEMİRHAN

Sayfa Düzeni
İbrahim AKDAĞ

ISBN
978-9944-125-64-2

Yayın Numarası
228

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası Sarnıç Yolu Üzeri No: 7
Gaziemir/İZMİR
Tel: (0232) 252 20 96
Mayıs 2008

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey/İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Kaynak Yayınları
Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5
34676 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20
www.kaynakyayinlari.com.tr

"Canımdan azizsin helâk olsam da"

Şeyh Galip

* * *

On yedi yıl süren hayat yolculuğunda

bana kardeşlikten çok daha fazlasını veren

can parçam Zekeriya Öztunç'a…

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

"De ki, yeryüzünde geziniz ve bakınız. Allah, ilk başta nasıl yaratmış? Sonra ahiret hayatını da yaratacaktır, şüphesiz ki O, her şeye kâdirdir." (Ankebût; 29/20)

Bayezid Bistamî, Ahmed b. Hadraveyh'e sormuş: "Daha ne zamana kadar seyahat edip âlemi dolaşacaksın?" Ahmed b. Hadraveyh cevap vermiş: "Su, bir yerde durursa bozulur."

Bir yolculuk sırasında kulağıma çalınan "Yolcu yolunda gerek." sesinin ardından "Gidenlerin Türküsü"nü yazmam gerektiğini düşündüm. Yazmaya başladım, Yol Hikâyeleri'nin havuzu üç yılda doldu. Berrak, ince, telaşsız akan derelerden süzülen sularla doldu havuzun suyu ve dolarken hiçbir anı bulansın istemedim. Acelem yoktu. Onlar gitmişlerdi. Ben iz sürdüm. İzlerini kaybettiğim anlarda kurgunun gücüne başvurdum. Bazen içine kurgu katarak bazen de yaşananları bire bir aktararak yazdım.

Adını, Yol Hikâyeleri koydum çünkü hikâye hem kurgusal metinleri hem de yaşananları bire bir anlatmaya uygun bir tür. Benim hikâyelerim, yapılan yolculukların meşakkatlerini göz ardı etmemek adına dolambaçlı bir anlatımdan sonra çekirdeğe ulaşıyor.

Her yolculuk, benim için bir geçmiş zaman muhasebesine döner. Yolculuklarımda kendimi, geçmiş zamanı sorgularken bulurum, "içimdeki evi ancak yola çıkınca" fark ederim. Mekânla arama giren vasıtanın kat ettiği yola inat ben, ruhumda geriye daha geriye yaslanırım. Geçmişi süzerim. Yolculuk esnasında gelecek zamanla ilgili bir hesap yaptığım olmaz. Yaşadıklarımın

sağlamasını yapmak adına yolculuk çok bereketli zamanlar verir bana. Yolum, ileriye doğru uzarken ruhum geriye döner ve orada geriler.

Yüzyılımız büyük yolculuklara tanıklık etti. Yola hikmet, mana yükleyen hak erleri yolu değil bizatihi yolculuğu esas maksat yaptılar. "Büyük aşklar, yolculuklarla başlar/ve serüvenciler düşer bu yollara ancak." diyerek dünyanın garip kardelenleri gibi vakitsiz başlarını doğrulttular.

Her yolculuk da rıza ile yapılmıyordu. Isabella Allande: "Ben Şili'den Amerika'ya bir göçmen olarak değil bir sürgün olarak geldim ve sürgünlük doğası gereği çok yıkıcıdır. Çünkü göçmen, yeni bir yurt edinmek için yaşadığı yeri terk ederken sürgün edilen kişinin kökleri vatanından sökülüp uzaklaştırılır. Ben bir sürgünüm ve bir göçmen kadar mutlu olamadım, kolay değil ardımda bir ülke bırakıp geldim." der.

Kalmaktan çok gitmeye yakındım; ama gidenlerden değil kalanlardan olmuştum. Kalmış olmak bir haslet değildi benim için ve bu durumu bir utanç tacı gibi taşımak zorundaydım. Sanki "Tam gemiye binecekken tufan kopmuştu ve Nuh Nebi'ye yetişememiştim." Yanlarında kaldıklarımla da aynı kaderi paylaşmak istemiyordum, yazık ki aynı bedeli ödediklerimle aynı borcu yüklenmemiştim. Gidenlerin kendisinden utandığı kalanların ise kendisini ayıpladığı bir zavallıydım. İçimdeki çalkantı, denizlerin dalgaları değildi tufanın kabaran öfkesiydi. Başında beklediğim, gidenlerin çoktan terk ettikleri yolun başıydı; ama şimdi yanımda duranlar gidenlerin onlardan dolayı buraları terk ettikleri kişilerdi. Ben, nerde olmalıydım? Şimdi yetişmeye niyetlensem bile soluklarımın kirinden yakayı ele vereceğim. Tövbem, kabahatimi temize çekecek kadar duru, berrak değil. Yolun bir edebi, erkânı vardı. Yol bilmez, erkân tanımaz olanlardan olmak vardı. Yolun bir hukuku vardı ve ben bundan bihaber kaldım.

Bu hâlimle hangi yolu yürüyebilirdim, utanmadan; kat ettiğim mesafelere hakkımı nasıl ödeyebilirdim?

İddialı metinler olmaktan uzak, mütevazı olmak zorunda olan metinlerden oluşan bir kitap. Çatısı referans olabilecek kadar sağlam kaynaklardan yararlanılarak çatılmadı. Dimağımda hoş bir tat bıraktı, umarım okuyucular da farklı tatlar alırlar. Bütün bu yazılanlar da bir yolculuk aslında ve bana bir parça geçmiş zaman muhasebesi yaptırmışsa kendimi talihli addederim.

TILSIM

Simurg, bir masal kuşudur.

Uzun boynunda beyaz bir halka bulunan, safran tüylü, güzel sesli, insana benzer kocaman bir kuş…

Kuşların sultanıdır.

Kaf Dağı'nın ardında yaşar.

Efsaneye göre, kuşlar, sultanını bulmak üzere toplanıp yola çıkarlar birgün…

Yol uzun, yolculuk zorludur.

"Aşk Denizi"nde, geçerler…

"Ayrılık Vadisi"nden uçarlar…

"Hırs Ovası"nı aşıp "Kıskançlık Gölü"ne saparlar…

Kuşların kimi "Aşk Denizi"ne dalar kimi "Ayrılık Vadisi"nde kopar sürüden…

Kimi hırslanıp düşer ovaya, kimi kıskanıp batar göle…

Yolculuk bittiğinde, Kaf Dağı'nın ardına sadece 30 kuş varabilmiştir.

Sultanları Simurg'u bulamazlar orada…

Sonunda sırrı, sözcükler çözer:

Farsça "si" "otuz" murg" ise "kuş" demektir; "30 kuş"

Anlarlar ki aradıkları sultan, kendileridir.

Ve her yolculuk kendine yapılan yolculuktur.

"KALBİNDEN BAŞKA MUSKA KUŞANMAYAN ADAM" ŞEYH ŞAMİL

Kafkas'ın ulu dağlarının zirvesinde her daim sis olur. Perde perde inen, kesif bir sis... Bu ulu ve sisli dağlardan gür akarsular köpük köpük fışkırır. Akarsu yataklarındaki bazı taşlar al aldır, bazıları da ak paktır. Al taşlar, nakış nakış işlenmiş gibidir, ak taşlar ise cam gibi saydamlaşmıştır. Sanki bir taş ustası bu taşları tane tane, özene bezene işlemiştir. Kafkas halkı, al taşları yeni gelinlerin kalplerine, ak taşları da dağ başındaki vahşi kurtların öfkesine benzetir.

Bir ulu kartal yuvası vardır bu dağlarda. Tamı tamına dağların köpük köpük sevda yeşili sular fışkırttığı yerde. Lakin insanoğlu bu kartalı da bu yuvayı da ne görmüş ne de bilmiştir. Bir gönül ehlinin düşüne girmiştir bu kartal. O günden beri, Kafkas'ın delikanlıları kendilerini bu kartalla özdeştirirler.

Rivayet şöyledir ki bu kartal ne zaman ki Kafkas'tan bir mert oğlu merde görünür, o gün Kafkas ilelebet Kafkas olarak kalacaktır. Yok bu kartal, yüreği sevdaya ermiş, cesareti merhamete yol vermiş bir yiğit bulamadan ölürse Kafkas gayrı, Kafkas olmaz. Kafkas, kurdun, kuşun, itin, çakalın yurdu olur. Bu kartalı görmenin bir bedeli vardır; bu görme kalpte gizli bir hazine olarak kalmalıdır. Bu kartalı gören er oğlu er, kartalı gördüğünü söyler, gönlünü kibre teslim ederse o da helak olur, Kafkas da... Kafkas halkı, bu söylenceye inanır, doğan her erkek çocuğun bu ulu kanatlı kartalı görmesi için dualar eder.

O gün, sisler yurdunun kartalı, göğün engin maviliklerine içinden geldiği gibi yükseldikçe yükselmişti. Bir huzur, bir coşku vardı, içinde. Yüz yıllardır ömür sürdüğü bu dünyadan artık göçme zamanının geldiğini hissediyordu. Öleceğini bilmesine rağmen mutlu olmasının sebebi; yazgısındaki zafer tuğunu bugün o mert oğlu merde teslim edeceğini bilmesiydi.

Şamil, o gece garip bir düş gördü. Düşünde, yücelerden yüce bir dağın zirvesindeydi. Sis, tipi, boran… Şamil, donmak üzereyken birden bire bedeni kartal tüyleriyle kaplandı. Şamil, bedenine hayretle bakarken omuzlarına ulu bir kartal kondu. Bir ayağı Şamil'in bir omzunda diğer ayağı diğer omzundaydı. Kartal bir iki kanat çırptıktan sonra başını öne eğdi ve Şamil, kartalın tüyleri içindeki o altın sarısı sorgucu alıp bedenine sürdü. Sanki gizli bir ses ona ne yapması gerektiğini fısıldıyordu. O sürdükçe bütün bedeni altın sarısına boyandı. Kartal, güçlü pençeleri ile Şamil'i kaldırdı, zirvelere uçurdu. Şamil'i, bütün Kafkas coğrafyasında dolaştırdı. Şamil, korku esaretinden sıyrılmıştı, başı dahi dönmüyordu. Kartal, dile geldi: "Şamil, bu coğrafyada kıyamete değin senin adın anılacak. Şecaat, merhamet ve iman senin şiarın olacak. Bu topraklar artık sana emanettir, bilesin! Canından vazgel ama bu toprakları bırakma!" dedi. Şamil, Kartal'a ahit verdi. Kartal, pençelerini Şamil'den çekti. Yavaş yavaş gücünü yitiriyordu, Şamil'i bıraktı. Şamil, gökten aşağılara doğru düşerken yukarılara bakıyordu fakat Kartal, giderek gözden kayboluyordu ve bir süre sonra da tamamen kayboldu. Şamil, yere çakılmak üzereyken, bağırarak uyandı. Terden sırılsıklam olmuştu. Avucunda, bir kartal tüyü vardı. Boz bir kartal tüyü.

Şamil, Ruslara esir düştüğünde, aklına çocukken gördüğü kartal rüyası geldi. Bir zamanlar kalbinin gizli hazinesi olan bu rüya, şimdilerde kalbinde bir ur gibi büyümeye başlamıştı.

Şecaatle anılan, merhametinde emin olunan bu Kafkas Kartalı gayrı, imanı ile bilinmeliydi. Bir iman abidesi olarak bilinecekti.

Yurdundan alınmış, Rusya'ya götürülmüştü. Rus Çarı, babasını alt eden bu kadim düşmanına karşı büyük bir misafirperverlik göstermiş, Şamil'i sarayın kapısında karşılamış ve Şamil'i o haşmetli sakallarından öpmüştü. Bir ay kadar Petersburg'da kaldıktan sonra Kaluga'ya gönderilmişti. Kaluga'da halk bu büyük İslâm mücahidine büyük bir teveccüh göstermiş ve imparatorluk Şeyh Şamil'i rahat edeceği bir konakta ağırlamıştı. Çar 2. Aleksander, Şeyh'e duyduğu hayranlığı her fırsatta göstermişti. Oğlunun düğünü için Şeyh'i Kaluga'dan Petersburg'a getirtmiş ve yanına oturtmuştu. Kaluga'da yaklaşık on yıl sürgün kalmıştı. Kulaga'nın iklimi Şeyh ve ailesine pek yaramamıştı, Şeyh'in kızı ve gelini Kaluga'da hastalanıp vefat etmişlerdi. Kaluga'da Şeyh'in bir oğlu olmuştu ve adını Muhammet Kamil koymuştu. Doktorların tavsiyesi üzerine Rus Çarı, Şeyh'i ve ailesini Ukrayna'ya göndermişti.

Rus Çarı, Dağıstan'ı ziyaret ettikten sonra Kiev'e uğramış ve Şeyh Şamil'i ziyaret etmişti. Şamil, şecaatle, merhametle bilinmişti. İnancının gereği olan, hac vazifesini yerine getirmek için Mekke'ye gitmek istiyordu. Çar, kendisini ziyaret ettiği zaman bu isteğini Çar'a açmış ve Çar da: "Kendisine karşı savaşmamak ve oğlu Gazi Muhammed'i alıkoymak" şartıyla Şeyh'e izin vereceğini söylemişti.

Sürgünde bile olsa Ukrayna'yı sevmiş ve bu toprağa karşı vefa duymayı ruhuna bir borç hissetmişti. Vapur, Karadeniz'in durgun sularında gri bir kuğu gibi yüzüyordu. O hırçın, o deli Karadeniz, Şamil'e karşı mahcup ve durgundu ama Şamil gibi bir kahramanı taşımaya da teşne idi. Karadeniz'in durgun suları, yıllarını savaş meydanlarında geçiren ve şimdilerde bir tutsak olan Şamil'in ruhuyla ahenk içindeydi.

Şamil, Kafkasya'dan daha da uzaklaştığını biliyordu. Vapur'un doğu tarafına gitti, gözlerinden akan yaşlar, mübarek sakalını ıslatmıştı. Yetmiş yaşındaki bu büyük mücahit, sağ elini zorlukla kaldırdı ve Kafkasya'yı son kez selamladı. Kalın, nasırlı işaret parmaklarıyla gözlerinde biriken yaşları aldı.

Vapur, İstanbul limanına yaklaşmıştı. Sultan Abdülaziz Han ve İstanbul halkı, Şeyh'i karşılamak için limanda bekleşiyordu. Sonunda Şamil, ailesi ve arkadaşları limana inmişlerdi. Sultan Abdülaziz'e sarıldı ve hıçkıra hıçkıra ağladılar. Sultan, Şamil'e: "Babam, Sultan Mahmut mezarından çıksaydı ancak bu kadar sevinirdim." dedi. Şamil, bir ay kadar İstanbul'da kaldıktan sonra, Sultan Abdülaziz'den Mekke'ye gitmek için izin istedi ve zamanının en konforlu gemilerinden biri ile Mısır'a gitti. Mısır'da dönemin emîri tarafından karşılanmış ve bir ay kadar da Kahire ve İskenderiye'de kalmıştı. Bir ayın sonunda başka bir vapur ile Cidde'ye gitmişti. Cidde'de Şamil'i Mekke Emîri ve dönemin ileri gelen uleması ve coşkulu bir halk karşılamıştı. O yıl hac, haccı ekber olmuştu. Şeyh, büyük bir huşu ve derin bir vecd içinde hac vazifesini yerine getirdi. O sırada hac vazifesini yerine getirmek için Mekke'ye gelen binlerce müslüman, Şeyh'i görmek isteyince Şeyh Şamil, Kâbe'nin üzerine çıkarıldı ve halkı selamladı. Haccını tamamladığında, canana vasıl olma isteği içinde bir kor olmuştu.

Medine'ye gitmek için yola çıktı. Medine'de emir ve Peygamberimiz'in sülalesinden zatlar tarafından karşılandı. Medine'de Rüfaî tarikatı piri ve kurucusu Ahmed Rüfaî'nin evinde misafir oldu. Şehitlikleri ziyaret ettikten sonra, Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) ayakucunda, yanındaki Dağıstanlı mücahitlerle saf tuttu. Gözyaşları içinde namaz kıldı. Namazda Şeyh'in arkasında Medine Emîri, ehl-i beyt'ten insanlar ve kalabalık bir cemaat vardı. Namaz kılınmıştı ve Medine'deki insanlar Ravza etrafında, Arapça, Farsça beyitler okurken zikirle kendilerinden geçmişler-

di. Şamil, yanındaki meşhur şaire: "Sen neden susuyorsun?" deyince şair, Efendimiz'e yazdığı naatı okudu ve Şamil'in gözlerinden yağmur gibi yaş boşaldı.

Efendimiz'in soyundan gelen, son yıllarını yatağında geçiren ve dışarı çıkamayan büyük bir zat, yatağından doğrularak Şamil'i ziyaret etmek istediğini söyler ve Şamil, ziyaret sebebini sorunca; dün gece rüyamda cedd-i muzazzamım Resûl-ü Ekrem'i (s.a.s) gördüm. Bana: "Ey nakibim, orada en büyüğünüz ve muhterem misafirimiz Şamil'dir." dedi. Sonra bu zat Şamil'in eline kapandı ve iki büyük zat sarılarak ağladılar.

Şamil, yaşlanmış ve yatağında son soluklarını veriyordu. Hanımları, Şeyh Ahmet Rufaî'ye haber vererek onu çağırdılar. Şeyh Ahmet Rufaî, Şamil'e kelime-i şahadet getirmesini söyledi. Şamil, sağ elinin başparmağını havaya kaldırarak kelime-i şehadet getirdi. Yetmiş dört yaşında Medine'de vefat etti. Şeyh Ahmet Rufaî, Şamil'in küçük oğlu Muhammet Kamil'i elinden tutup babasının mübarek cesedinin yanına götürdü. "Oğlum, babanın mübarek elini kokla." dedi. Muhammet Kamil "Çok güzel kokuyor." deyince Şeyh Ahmet Rufaî "Bu koku ancak şehadet mertebesine erenlerde zuhur eden bir rayiha-i tayyibedir ve muhakkak ki senin baban Allah'ın en makbul kulları olan o mübarek şüheda kafilesinin alemdarlarından biridir." dedi. Cenaze namazı Efendimiz'in (s.a.s) mescidinde kılındıktan sonra Şamil'in naşı Medine'ye defnedildi.

Hayat yolculuğunda; durakları dini, milleti, ülkesi için savaş olan, şerefli ve haysiyetli biri, sürgünlerde büyüklüğü taçlanan bir Peygamber sevdalısı, bir büyük gönül ehli geçti bu dünyadan. Son söz kutsal bir yankı: "Allah yolunda öldürülenleri sakın ölü sanmayın. Bilakis onlar diridirler, Rableri yanında rızklara mazhar olmaktadırlar."

MUMUN DİBİ: TOLSTOY

Volga, Avrupa'da doğar, Asya'ya dökülür; bütün Asya'yı besleyecek kadar güçlü, bütün Asya'yı yutacak kadar öfkelidir. Yatağı kendisine dar gelen bir ırmaktır. Yatak, Volga'nın hırçın suları altında evladına ah u vah eden bir anne gibi mahcup ve sadıktır; Volga sükûnete erdiği, yatağına kurulduğu yerlerde boynunu büker, suyunu eksiltir.

Üzerinde, bir tarih yazılmıştır Volga'nın. Göçlerle kurulan bir medeniyete geçit vermiş, medeniyetler korumuş; bazen keskin bir kılıç bazen sağlam bir kalkan gibi arz- ı endam etmiştir tarihin yüzünde.

Rus, Tatar, Başkurt, Kazak… bütün Asya Volga'yı bilir. Bir Rus ressamın fırçasında Volga, gri bir nehir olur akar. Etrafı sazlıktır ve sazlıklar yaban ördeği doludur. Bir Tatar gencinin gönlünde Volga bir sevda hazinesidir. Gelinlik kız kardeşi Mehru, Volga'ya sevdalanmış olmalıdır ki evlendiği gün Volga'nın kollarında ölmüştür. Bir Başkırt nine için Volga, çocukların kanına susamış katil bir nehirdir. Oğlu Togay, Volga'nın gümüş pullu balıkları için evden ayrılmış ve onda yitmiştir. Bir Kazak delikanlı için Volga, soy bir aygırdır Asya çöllerinde coşan. Boz rengi şavkıyınca daha da coşan soy bir aygır. Hiçbir aygır, Volga kadar uzun mesafe kat edemez.

Volga, şairlere ilhamdır, yazarlara konu… Puşkin, Volga'nın sularından matarasını doldurmuştur. Abay, Volga sularında taze kımız tadı almıştır. Lermantov, Volga'nın suyunu tattıktan son-

ra bir daha durulmamıştır. Aytmatov, Kırgız bozkırlarında Volga'nın serinliğini almıştır.

Gümüş bir balıkla, pinti bir martının hikâyesi Volga'da bir destan gibi anlatılır. Ne gül ile bülbülün aşkı ne de Kerem ile Aslı'nın aşkı… varsa yoksa gümüş balıkla, pinti martının aşkı. Fakat Volga ketum bir nehir. Şimdiki çocuklar bu aşkı bilmezler. Atalarının pervasızlıklarının bedelini, çocukları ödemişlerdir, bu aşkı bilmemekle, unutmakla.

Volga, Tataristan'dan geçerken toprağa âdeta bin yıllık hasretle dokunmuştur. Tatar topraklarında Volga'nın bir buketi gibi iç içe, rengârenk bir öbek çiçeği vardır. Efsane bu ya, kim bu öbek çiçeği kopardıktan sonra kurutmadan kırk gün evinde saklarsa o eve ne dert girer ne de bela. O çiçekler, kundaktaki bebeklerden daha narin, daha sevilesi çiçeklerdir.

Yolu Volga'ya düşen bir gezgin bu nehrin hiddetinden korktu. Bir sevdayı dindirir gibi eğildi ve Volga'yı öptü. Aklına Nergis'in hikâyesi geldi ve korkuyla gerisin geri çekildi. Çantasından bir kitap çıkardı ve kendisini taşıyan botun üstünde Volga'ya, "İnsan Ne ile Yaşar" kitabından ilk hikâyeyi okudu. Volga, derin bir huşu içinde bu hikâyeyi dinledi. İçindeki kini, öfkeyi, bu yalancı dünyanın gelip geçiciliğini siyah bir yılanın gömlek değiştirmesi gibi değiştirdi ve beyaz bir gömlek giydi. Ne sancılı bir gömlek değiştirmeydi! Günlerce Volga'nın Hazar'a gark olduğu yerde simsiyah bir su aktı. Barbar kavimlerin Volga'ya bıraktıkları bütün kötü duygular Hazar'da yok olup gitti. Volga coşmuştu, gezgin elindeki kitabı korkuyla çantasına yerleştirdi, aklına Anton Çehov'un "Vişne Bahçesi" adlı eserinden, "Git, Volga'ya git… Volga, acı çekenlerin sesleri ile dolu." cümlesi geldi. Canından endişe etmişti. Gezgin, kitabını yerleştirirken bottaki hasır şapkalı Tatar balıkçı, Rusça, kimi okuduğunu sordu. Gezgin, "Lev Nikolayeviç Tolstoy" dedi. Tatar balık-

çı, hasır şapkasını çıkardı ve sağ elinin tersi ile alnındaki kirli teri sildikten sonra, "Tolstoy mu?" dedi.

O Tolstoy ki bütün bir dönemin kahrını çekti; bütün bir coğrafyada Volga gibi yalnızdı bazen coşkun bazen dingin bir şekilde aktı. Her milletten insan Tolstoy'u bilir ve ondan hikâyeler anlatır. Tolstoy'u tanımak isteyen önce Volga'yı bilmeli, Volga bilinmeden Tolstoy tanınmaz. Bazı varlıkların kaderi benzerdir, Tolstoy'un kaderi Volga'nın kaderine benzer. İkisi de doğdukları yere yabancılaşır, doğdukları yerden uzaklarda, çok uzaklarda ölürler.

Dünyanın en önemli romancılarından biri olmuş, ünü ülkesini çoktan aşmıştı. O, ise edebiyattan kazandığı üne sert bir tekme savurmuştu. Savaş ve Barış'ı, Anna Karanina'yı Kroyçer Sonat'ı ayağının düzüyle itmiş; sanatı; "mukaddes olanla savaşan bir savaşçı" olarak nitelendirmişti. Belki onun hayatındaki kadar keskin virajlı başka hayat yoktur; buna rağmen o bütün bu virajları son sürat almıştı. Geride bıraktıkları onu üzdüğü gibi sahip olamadığı değerler de onu üzüyordu. Hayatının birinci döneminde sadece iyilik ve masumiyet bayrağını elinde taşıyor; hayatının ikinci döneminde ise bu bayrağın nasıl dokunması ve nasıl taşınması gerektiği üzerine dersler veriyordu.

Yasnaya Polyana'da bir kont çocuğu olarak dünyaya gözlerini açmıştır ve oldukça varlıklı bir aile içinde, şahsî yanlışlıkları dışında, ekonomik sıkıntı çektiği bir zaman olmamıştır. Hayatının ilk döneminde ait olduğu sınıfın farkında olan ve bunun avantajlarını en iyi şekilde kullanan bir Tolstoy vardır. Hayatının ikinci döneminde ise yalınayak, yoksul ve her türlü haktan yoksun insanları gördükçe içi burkulan, onların acısını yaşayan bir Tolstoy… Dünyanın uçuruma doğru sürüklendiği dönemde o, uçurumu çok uzaklardan fark etmiş ve çığlık çığlığa insanları eteklerinden tutmaya çalışmıştır. Dünyada birçok insan bu çığlığı duymuş; ama ailesi onun ne çığlığını duymuş ne de derdi-

ni dinlemiştir. O, bu hafakanlar içinde kıvranırken kendisine on üç çocuk veren eşi Sofya bile adeta onun varlığını görmezden gelmiştir. Tolstoy, edebiyattan elini eteğini çekmişken kitaplarının telif ücretini eşi almaktaydı; o, insanların ölüm karşısında eşit olduklarını söylerken eşi, mensubu olduğu sınıfın fildişi kulelerinden halka yukardan bakmaktaydı. Tolstoy, mülkiyetini yoksullara dağıtarak kendisini Yaratıcı'dan uzaklaştıran bütün maddî fazlalıklardan kurtulmak için uğraşırken eşi, varlığına varlık katmakla meşguldü. O, bütün Rus gençliğine akıl hocası olmuşken eşi, onun bütün anlattıklarına, "maval" diye gülüp geçiyordu. Dünyanın seren direği, birdenbire çatırdamış ve Tolstoy o keskin gözleri ile direkteki çatlakları görmüştü, eşi ise elindeki balta ile bu direğe vurdukça vuruyordu. Sonunda Yasnaya Polyana'daki o ihtişamlı malikâne Tolstoy'un ruhunu kemiren farelerle dolmuştu, her gece kâbuslar görmeye başlamıştı. Malikânesinin önünde toplanan gençler Tolstoy'a makalelerinde anlattığı fikirleri pratikte de görmek istediklerini söylüyorlardı. O ise utancından insanların içine çıkamaz olmuştu, kestane rengi atına atlıyor ve güneş doğmadan kilometrelerce koşturuyordu. Uzaklara gitmek, uzaklaşmak daha uzaklara gitmek… Geriye dönüp baktığında ise kendisini yanı başında buluyordu ve uzaklığın içinde gizli olduğunu anlıyordu.

İnsanın kendisini Allah karşısında hissettiği o acziyet içinde buluyor ve kaleminden şu satırlar dökülüyordu: "Niçin yaşamalı, hayatımın ve başkalarının hayatının sebebi ne? Hayatımın ve başkalarının hayatının gayesi ne? Kendi içimde hissettiğim şu iyilik ve kötülük ikiliği ne anlama geliyor ve niçin var, nasıl yaşamalıyım? Ölüm nedir, ölüme rağmen nasıl var olabilirim?" "Bana inanç ver Allah'ım ve başkalarının da onu bulmasına yardımcı olmamı sağla lütfen."

Bir ara, inziva manastır hayatı da yaşamıştı fakat Ortodoks inancının kendisine yetmediğini, ruhundaki yaraları sağaltmadı-

ğını anlamıştı. Zaten kilise de onu aforoz etmişti. O, Allah'a giden yolun kilisenin karanlık ve rutubetli koridorlarından geçmediğine inanıyordu.

O, mimarı olduğu "Tolstoy"dan kaçtıkça daha güçlü bir Tolstoy'la karşılaşıyor ve ruhunda daha derin acılar hissediyordu. Yoksul olmak istiyor, yazdığı kitaplardan para kazanmak istemiyordu; oysa ailesi buna izin vermiyordu. O, servetini azaltmak isterken yakınları servetini arttırıyorlardı. Yalnız kalmak istiyordu; oysa teorisine inanmış insanlar ve gazeteciler onun yalnız kalmasına izin vermiyorlardı. O, kendisinin acziyetini, değersizliğini vurguladıkça insanlar, ona ermiş muamelesi yapıyorlardı.

Günlüğündeki şu cümle onun içindeki ruh travmasını çok açık yansıtıyor: "Söyle, Leon (Aslan) Tolstoy, doktrininin ilkelerine göre mi yaşıyorsun? Hayır, utançtan ölüyorum ve hor görülmeyi hak ettim." Artık kararını vermişti yaşadığı şehri, malikânesini ve kendisine azaplar veren, on üç çocuğunun annesini, eşini Sofya Andreyevna'yı terk edecekti. Yani kendi kendisini kovuyordu. "Bize hayatı öğret!" diye yazan gence daha cevap yazmadan başka bir mektupta: "…malını mülkünü dağıtma ve Allah yolunda hacca giden bir gezgin gibi yollara düşme zamanı geldi…" yazılıydı. Kusursuzluğa ulaşmak için yola düşmesi gerektiğine artık o da inanmaya başlamıştı.

1884'te evini terk etti ancak yoldan geri döndü, eşi doğum sancıları çekiyordu ve eşini bu acılar içinde bırakıp gitmeyi içine sindiremedi.

1887'de tekrar kaçtı ve eşine şu mektubu bıraktı: " Kaçmaya karar verdim, çünkü ilk olarak, yaşım ilerledikçe bu hayat bana daha ağır geliyor ve yalnızlığı gittikçe artan bir kuvvetle özlüyorum. Önemli olan şey, altmış yaşına gelen her dindar insan gibi ben de son yıllarımı Allah'a ayırmak istiyorum. Ben şimdi yetmiş yaşındayım ve hayatımla inancım arasındaki acı ve keskin uyumsuzluktan kurtulabilmek için ruhumun olanca gücüyle huzurun

ve yalnızlığın özlemini çekiyorum." Bu cümlelerin sahibinin gücü yolda tüketiyor ve süklüm püklüm geri dönüyor.

Son kaçışının üzerinden on üç yıl geçmiştir. Bu kez sadece evinden değil, hayattan da kaçmıştı. 7 Kasım 1910'da Aspatova tren istasyonunda alnı kırış kırış, güçlü ve gür sakallı bir ihtiyar, zatürreeden ölüyordu. Bu ihtiyar, Tolstoy'du.

28 Ekim günü, daha güneş doğmadan, önceden planlandığı gibi uşaklar, derin bir sessizlik içinde arabayı hazırlamış. Bu sekseni aşmış ihtiyar; bir hırsız dikkati ve tedirginliği içinde arabaya yerleşmişti; tanınmamak için, kaba saba köylü elbiseleri giymişti. Başına bir hayvan ölüsünü andıran kirli bir kasket geçirmişti; kendisini kurtuluşa götürecek trende üçüncü mevki bir kompartımana yerleşti. Zamanın bilinmezliği içinde sürüklenen Tolstoy, sonunda mekânın da bilinmezliği içine savruldu ve bir ermiş edasıyla dünyanın çekilmezliğini bir bohça gibi ruhunda taşıdı.

Bütün uğraşılarına rağmen trende bir yolcu onu tanıdı. Devletin bütün güvenlik birimleri, onun peşindeydi. Ondan hayatı öğrenmek isteyen insanlar, evini terk etmesini ona çok görüyorlardı. Tren Bulgaristan sınırına yakın Aspatova'ya varınca memur, Lev Tolstoy'a geçiş izni vermedi. Kaçarken yanına en küçük kızını da almıştı. Kız, babasının ağırlaştığını ve terlediğini görmüş, babasının yolun sonunda olduğunu anlamıştı. Bir Germen savaşçının bedeni kadar sert ve dayanıklı olan bu beden içinde ölümü saklayan hastalığa yenik düşüyordu.

Tren istasyonunda ağırlanıyor. İstasyondaki oda, Tolstoy'un vasiyetiymişçesine uğruna hayatını adadığı bir mekân gibi karşısına çıkıyor. Yoksullar için hazırlanmış, dar ve köhne bir oda. Tolstoy, içerde can çekişirken dışarıda aslında onun kabullenmediği fakat kopamadığı ünü yine başına dert oluyor, meraklı yüzlerce insan, ona bir mürşitmiş gibi inanan gençler ve pervasız gazeteciler bir gürültü tufanı koparıyorlar. Eşi Sofya Andreyevna, gözyaşları içinde Aspatova'ya kadar geliyor. Ölmeden önce son

sözleri: "Ya mujikler! Mujikler nasıl ölür?" 28 Ekim 1910'da evini terk eden adam, 7 Kasım 1910'da bir tren istasyonunda öldü.

Yolu sıla bilmiş, yolda gurbeti tatmış yaşlı bir Rus bilgenin yol serüveni, içinde hayatı da saklı bir serüven. Bir Rus dostum bana bir şeyler fısıldadı: "Tolstoy, İstanbul'a gelmek için yola çıkmıştı. Çünkü ruhunun açlığını İstanbul'da doyuracağına inanıyordu."

Volga'ya yolunuz düşerse suya iyi bakın eğilin Tolstoy'u sorun, inanın size ondan bahsedecektir.

Yol bitmiyor, yolculuk özlemleri dinmiyor.

KARINCA KA

Karınca Ka, hâlâ gördüğü düşün etkisindeydi, içi içine sığmıyordu. İştiyakı, varlığını aşmıştı; ruhu bedenine dar geliyordu. "Süleyman ile Karınca" kıssasını defalarca babaannesinden dinlemişti. Neden olmasın, o bahtlı karınca gibi ben de yola revan olsam, Son Peygamberi (s.a.s) dünyadaki makamında ziyaret etsem, neden olmasın ki?

Düş yorumcusuna gitti. Düş yorumcusu irfan sahibi, ağzından hilaf söz çıkmayan, mümin, mütevekkil bir pîr karınca idi. Utana sıkıla kapıyı tıklattı. İçeriden yaşlı ve hırıltılı bir ses yükseldi. Edeple içeri girdi, düş yorumcusunun kırışmış, ak ellerinden öptü. Düş yorumcusu, eliyle konuşmaya izin verdiğini işaret etti. Defalarca, nasıl konuşacağını, hangi sözle başlayacağını hesaplamıştı ama ağzını açmaya mecali yoktu. Zorlukla konuşmaya başladı. Bütün kelimeler ondan uzaklaşmış, onu yapayalnız bırakmıştı. "Şey efendim, ben bir düş gördüm. Uzun zamandır, bir deli sevdaya tutulmuştum zaten. Düşümde, bütün ailem kökleri toprağın derinlerine kadar uzanmış yaşlı ağaçlara dönmüşlerdi. Ben de bir ağaçtım; ama köklerim topraktan azadeydi. Ailem, susuzluktan kıvranıyordu, dalları kurumuş, yaprakları dökülmüştü. Ben elimde, küçük bir kovayla onların köklerine su taşıyordum; ama susuzluklarını dindiremediğim gibi daha fazla su istiyorlardı. Sonunda, eminim evet oydu, yanımdaydı, yüzü ışıl ışıldı. Yüzüne bakamıyordum, gözlerim kamaşıyordu. Elimden tuttu beni tertemiz bir ırmağın başına götürdü. Kovamı dupduru, köpük köpük bir suyla doldurdum -dudakları titremeye başladı, derin derin iç çekti- kovayı aldım, suyu önce annemin sonra

babamın sonra da kardeşlerimin köklerine döktüm. Suyun damlası bile ailemin yeşermesine yetti. O suyun damlası bile eminim, ailemin artık kıyamete kadar susuzluğuna yetecekti."

Düş yorumcusu, gözyaşları içinde anlatılan düşü dinledi. Salât ü selam getirdi. Derin bir iç çekti. İnce dudakları aralandı, sedef gibi dişleri göründü, söyledi: "Bu iştiyakı biliyorum, bu düşü biliyorum. Heyhat, artık dizlerimde derman kalmadı! Yıllar önce aynı düşü ben de görmüştüm. Fakat ev, bark, evlad ü iyal pay-i bend oldu, gidemedim. Yakın bir zamana kadar bu düşü görüyordum ama artık anladım ki o düş benden ötelere taşındı senin gönlüne düştü. Evlat, sefer görünmüş sana, sen düş yollara, hangi yol sana geçit vermezse "Kâinat Padişahı"nın adını söyle, yollar önünde bağ-ı irem gibi açılsın." dedi.

Düş yorumcusu, Karınca Ka'yı yanına oturttu onun gülen gözlerinden öptü: "Süleyman ile Karınca" kıssasını anlattı. "Evlat, birçok insan bizi çocuklarına misal gösterir, veli kulların bize teveccühleri vardır. Ondandır ki bu işi yolunca yordamınca yap. Anadan, babadan, eşten, dosttan rıza al, öyle yola çık. Rıza alarak yola çık ki Veysel Karanî'nin annesinin duası seninle olsun. Rıza alarak yola çık ki yüzün kızarmadan menzil-i maksuda varabilesin." dedi.

Karınca Ka, gönlü huzur suyu ile yunmuş olarak düş yorumcusundan ayrıldı. Bir dere kenarına gitti. Abdest aldı. Yüzünü kıbleye döndü. Kâbe sanki karış mesafesindeydi. Elini uzatmak istedi fakat cesaret edemedi. Namaza durdu. Her rekâtta kendisini Kâbe'nin bir tarafında buluyordu, Kâbe'yi tavaf ediyordu. Son rekâtta yönü Kâbe'nin Medine'ye dönük tarafındaydı. Tahiyyatı hıçkıra hıçkıra, sarsıla sarsıla okudu, salli, barik, rabbena. Sağa selam verdi, sola selam verdi, oracığa yığıldı kaldı. Düşünü daha net daha berrak olarak görüyordu. Uyandı, artık gemlenmez bir iştiyak ile yuvaya döndü. Niyetini eve açacaktı.

Yuvaya girdiğinde hâli içler acısıydı. Kardeşleri durumu görüyor ama sormaya cesaret edemiyorlardı. Annesinin bulunduğu hücreye kendisini zorlukla attı. Tek laf etmediler. Annesi ağladı, o ağladı. Anneler, yola vurgun çocuklarını gönüllerinden, gözlerinden bilirlermiş. Bir süre bu hâlde beklediler. Babası geldi. Karınca Ka, ayağa kalktı, babasının elini öptü. Gün boyu çalışmış, takatten düşmüştü. Sofra kurulmuştu, karınca sofrası fakir sofrasıydı. Bu onların müminlik ahlaklarıydı. Lokmalar, boğazında düğümleniyordu. Annesi ağzına aldığı lokmayı, bir sağa bir sola çeviriyor, azık diye acı hasret çiğniyordu.

Sofrada ilk sözü baba söylerdi: "Ne var, nedir bu hâl?" dedi. Anne konuştu: "İşin özünü biliyor değilim; ama bizim oğlan bir deli sevdaya, bir deli düşe tutulmuş; kendisine sefer görünmüş." dedi. Baba, derin bir adamdı. "Oğul işin özü nedir, ne oluyor?" dedi. Karınca Ka, önce düş yorumcusunun selamını iletti, düşünü anlattı, tabiri özetledi. O konuştukça, babanın sevinçten yüreği pır pır ediyor, anne böyle bir oğul yetiştirmenin saadetini gözyaşları ile beziyordu. Karınca Ka, hâdiseyi anlattı: "İştiyakım dağların gemleyemediği volkanlar gibidir, kanım damarlarımda bir lav gibi deveran ediyor." dedi. Rıza istediğini, ruhsat beklediğini, destur arzuladığını söyledi.

Anne, Hz. Peygamber'e (s.a.s) hediye verilen Enes'i hatırladı. O, mümine kadının oğlunun elinden nasıl tutup onu, Hz. Peygamber'e (s.a.s) nasıl hâdim olarak bıraktığını hatırladı. Eşine anlattı, oğluna meselledi.

Baba, müşrik babanın mümin oğlu Huzeyfe'ye nasıl mâni olduğunu, onu Allah yolundan etmek için nasıl uğraştığını hatırladı. Anlatmaya dili varmadı, tövbe etti, sükûnet içinde kaldı.

Gece, suskunluk zamanı; gece, dinçleşme zamanı… diller susmuş, gönüller susmuştu. Karınca Ka ise ev halkı ile sohbetteydi. Gece sohbetini uzun tutmak âlimlerin hoş bulmadıkları bir işti çünkü sabah namazına kalkmaya mani olabilirdi. Sabah eza-

nının okunmasına az kalmıştı. Uyku, şeytanın karanlık mağarası gibiydi şimdi. Uyumamak için yüzlerine rahmet olan, merhamet olan, hayat olan suyu çaldılar. Uykuları uzaklaştı, gönülleri aydınlandı. Baba, bir Yâsîn; anne, bir Fetih, Karınca Ka ise dili döndüğünce Esmâ-i Hüsnâ okudu. Ezan okundu, bir cemaat halkası kurdular ve baba derin bir tekbir aldı, sabah namazını eda ettiler. Namaz kıldılar, tesbihat yaptılar ve uykuya çekildiler.

Sabah, bütün yuvaya bir zikir sesi olarak yankılandı.

Sabah, bir yeniden doğuş, bir diriliş ânı olarak çoğaldı.

Sabah, bir inanç, bir iman ânı olarak doğdu.

Sabah, gafleti önüne katan sabah yeli olarak esti.

Sabah, bir tatlı rayiha, bir hoş seda olarak geldi.

Sabah, süvarilere sefer zamanı olduğunu müjdeleyen bir siyahî münadi olarak geldi.

Sabah, ilim gibi değdiği her nesneye anlam kattı.

Sabah, gözlerden perdeyi araladı, karanlıktan ışığı buldu.

Sabah, yaşlılara hediye, gençlere sevda olarak geldi.

Sabah, sevdalılara ayrılık, hastalara kavuşma olarak geldi.

Sabah, ayna; gözlere hakikat gölgeleyen.

Sabah, bir yorgunluk ânı olmuştu onlar için. Babanın ağzını bıçak açmıyordu. Karınca Ka, anladı ki gitmek kolay değil. "Doğru!" dedi kalb gözü açık babası "Gitmek kolay değil ama dönmek imkânsızdır. Eğer bu kadar çok istiyorsan, sevdan sözden, hâlden anlamıyorsa sefer, sana uğur olsun, hayır olsun." Baba, konuşunca anne de konuşmaya mecbur kaldı: "Kınalı serçem, paçalı güvercinim, ibikli horozum, sevdası dağları aşan, sevdası selleri püskürten oğlum, sevdan mukaddes bir sevdadır ki ona karşı olmak ayıplanmaktır. Allah korusun. Oğlum, sen gidersen ben bu dünyaya sığmam… Seni seferden alıkoyarsam bu dünya da öte dünya da bana zindan olur. Sefer sana helal olmuş, sefer sana hayat ola, ömrüne ömür kata, seferine alperenler katıla, yoldaşın Hızır ola, efendin Evrenin Efendisi (s.a.s.) ola,

Rabbim sana muhafız ola. Seferin hayır olsun, seferin bayram olsun, seferin seyran olsun."

Herkesin uykuya çekildiği o anda, annesi uykusuz kalmış, bir bohça hazırlamış ki Karınca Ka'ya sanki bir küçük dünya... Karınca Ka, bütün tanıdıklardan helallik aldı, karıncalar şahının yanına vardı, Şah: "Rızayı annen verir, baban verir. Onlar evet demişlerse biz seni erkek evi gibi düğüne gönderir; dönüşünü kız evi hicranıyla bekleriz. Göndermemiz O'nun rızası için, beklememiz O'nun rızası için. Sen mensubu olduğun aileyi unutma, adına hâlel getirme. Geçtiğin yola vefa göster, seni yolculayanlara vefa duy, selam al, selam ver. Dilinde O'nun adını, gönlünde O'nun sevdasını eksiltme. Yolun açık ola, bahtın yolda yüzüne güle."

Bütün karınca ahalisi, yolculamak için yoldaydılar, kimisi kâğıtlara selam ve dua, kimisi dillerine sevda ve iman yazmıştı, eğilip Karınca Ka'ya verdiler. Karınca Ka, ağladı: "İştiyakınızı Resûlallah'a götüreceğim ve hepiniz adına O'ndan şefaat dileyeceğim." dedi. Gözyaşları, gözlerden Ceyhun olmuş akıyordu, eller zorlukla dalgalanıyordu. Karınca Ka, geriye dönüp bakamadı, biliyordu dönüp baksaydı belki de Şeytan, ayaklarına kapanacak onun yol almasına mâni olacaktı.

Ayaklarına bukağılar vurulmuş gibiydi, bir an geri dönmek, annesine sarılmak geçti içinden; ama salât yetişti imdadına. Artık yolcuydu. Gitmek vardı biliyordu ama kavuşmak…

Bir karınca ki adımları yürüyeceği mesafenin sıkletini çekemez, önünde gideni yok, katılacağı kervanı yok… yolda bir başına. Yol Çin'den Maçin'den geçer, İran'a Turan'a uzanır. Bir padişahın adını almış, kimseye eyvallah etmez. Cesareti sevdası, pusulası yüreği, rotası çöller içinde bir cennet…

Uğurlar ola, Karınca Ka!

ÇAĞIMIZDA BİR MUHACİR

Yolculuk görünmüştü…

O ağır dudaklar, asırlar önce verilen muştuyu kalbinden sökercesine içten söylemişti. Ağır dudaklar: "Kardeşim, bizim yol beraberliğimiz buraya kadarmış, yolumuz çatallaşmıyor ama sen daha öteleri yürümek için yaratılmışsın, adımların uzun ve derin adımlar. Yol, sana göründü. İçimizde duası en halis olanımız senmişsin ki yolcu olmak payesi sana verildi." dedi. Söylenenler, ruhuna, beynine kazınmıştı. Sözcükler, duvarlara çarpıp çarpıp kulaklarında yankılanıyordu. Evet, ettiği duaların en samimisini etmiş sanki içinden ılık ılık akan ırmaklar çağıldamıştı. Şimdi ettiği dua kabul olmuş ve o, bu kabul olmuşluğun altında eziliyordu. Acep neden?

Yolculuk, içinde birikmiş, adım adım onu kendine ram etmişti. O bir sevdanın yolcusu olmak istiyordu. Yolu, tehir etmek, sevdayı tehir etmekti oysa bu sevda da tehir edilirse… cümlesi boğazında kaldı. Peygamberimizin (s.a.s) Bedir Savaşı öncesinde ettiği duayı hatırlamıştı: "Ya Rabbi, bu cemaat de yok olursa yeryüzünde sana ibadet edecek kimse kalmaz." "Bu sevda da terk edilir, tehir edilirse…" tamamlayamadığı bu yarım cümleyi birkaç kez tekrar etti.

Üniversiteyi henüz bitirmişti. Bavulları elindeydi, arkadaşları ile helalleşti, vedalaştı, son yılını geçirdiği mekândan helallik diledi ve memleketine gitmek için yola çıktı. Arkadaşları bir süre onu seyrettiler ve talihleri onun talihine benzesin diye dua ettiler; ama hiçbiri duasını ifşa etmedi.

Muavin, bavullarını bagaja yerleştirdi. Otobüse bindi. Beş yılını geçirdiği o Karadeniz şehrinden belki dönmemecesine ayrılıyordu. Şehre baktı. Şehir, bir sis perdesi altındaydı. Şehre, ilk geldiği günü hatırladı, tam üç gün güneşi görememiş, şehre üç gün boyu çisil çisil bir yağmur yağmış, güneş üç gün paydos etmişti. Hatta gür kaşlı, şakaları dimağda nane şekeri gibi tat bırakan ağabeyi "Kardeşim, artık bu şehirde bir ay Güneş doğmaz." demişti. O da bu sözü ciddiye alıp korkmuştu. İnsanlar tanımış, insan olma şuuruna ermişti. Bu şehir onun için memleketi kadar özeldi. Otobüs hareket etti. Kendisini tutamadı, ağlıyordu. Yanına oturan yaşlı amca, niçin ağladığını sormaya cesaret edemedi. Uzun süre ağladı, derin derin iç geçirdi. "Sevdalı olmak kolay değil. Kerem gibi diyar diyar elinde sazın Aslı'yı kovalayacaksan; Mecnun gibi sevdadan çöle düşecek, sevdadan cayman için götürüldüğün Kâbe'de sevdanın artması için dua edeceksen. Ferhat olup elindeki gürzü, bağrı taş kesmiş dağlara, sevdaya yol açmak için vurabilecek ve Şirin olmazsa ben de olamayayım diyebileceksen. Kamber gibi yolun kardeşlik duvarı ile kesilse dahi ondan vazgeçip varlığını Arzu'ya adayabileceksen düş yollara, bu sevda bütün sevdalardan daha ağır bir yüktür, bütün sevdaların birikmiş yüküdür."

Kardeşlerinden kalb gözü açık Nazar, bu sözleri söylemiş ve o da akşam Akâbe Biatı'ndaki biata benzer bir şekilde, gözlerini kapamış, zamanı elinin tersi ile bir kenara itip "Evet yâ Resûlallah (s.a.s.) Sen'i anamızdan, babamızdan, ailemizden, kendimizden çok sevmeye; onları korur gibi hatta onlardan daha çok korumaya söz veriyor, yemin ediyoruz." diye ahit vermişti.

"Anacığım, şimdi yola çıkmıştır; sarmalar sarmış, börekler pişirmiştir. O benim eve gideceğim günün öncesi akşamında uyumaz, yolumun selameti, inancımın dirayeti için dua eder, gecesini namazla ihya eder. Bilmez miyim?" dedi, içindeki kendisine. Vakit, gecenin en uyanık olduğu, sabahın uzak düştüğü va-

kitti. Uyku, gözkapaklarına misafir olmak istiyordu. Otobüsün dar ve sert koltuğunda uyuyakaldı. Zaman, rötar yapmamış, o, uyumuş olmasına karşılık zaman uyumamıştı. Otobüs, bir dinlenme tesisinde mola vermişti. Anons sesini, ilkokuldaki ziller gibi duydu. Gözlerini açtı, vücudu dağılmıştı sanki. Kalkmak istedi, önce vücudunun parçalarını topladı. Yanındaki yaşlı amca inmişti. Otobüsten indi, hava üşütmeyecek kadar serindi. Gökyüzü yıldızlı bir kaneviçe gibi işlenmişti. Abdest aldı, tesisteki küçük fakat yolcu namazları ile derin bir maneviyata bürünmüş mescitte teheccüt namazını kıldı. "Allah'ım, Sen yolun başını da bilirsin, sonunu da. Bizi verdiğimiz yeminde yalancı, ettiğimiz duada inkârcı etme. Varacağımız yolun sonuna bizi hayırlı bir insan olarak ilet…" duasını uzattı, bütün insanlığa, okuduğu şehrin insanlarına, kendi şehrine, kardeşlerine dua etti. Otobüsün kalkış anonsu yapılıyordu otobüse geçti. Bu yolun son durağına yakındı belki de varacağı bu son durağı başka bir yolun ilk durağı yapacaktı. Otobüsün içi havalandırılmış ve güzel bir koku sıkılmıştı. O da ruhunu, namaz ile dua ile havalandırdığını fark etti. Oracıkta yine uykuya daldı. Sabah güneşi, gülücüklere boğulmuş bir çocuk gibi ona sesleniyordu. Uyandı. Yolun bitmesine az kalmıştı. Otobüs bir müddet daha yol aldı. Otogar, hınca hınç insan doluydu. Bavullarını aldı; köy arabaları otogara yakın bir yerden hareket ediyordu. Taksi ile köy arabalarının kalktığı durağa gitti. İçi kımıl kımıldı. Yaklaşık altı aydır anacığını görmemişti, hasret yanık ekmekler gibi kavurmuştu yüreğini. Annesi de erkenden kalkmış, yola çıkmış onu karşılamaya durmuştu.

Köy durağında bir saatten fazla bekledi. Şoför, arabanın dolmasını beklemişti. Araba doldu, oturduğu banktan kalktı ve minibüse geçti. Araba, eski bir arabaydı ve boğuk hırıltılar çıkartarak ilerliyordu. Egzoz dumanını hissedebiliyordu. Karnı açtı, anacığının yemeklerinden yemek için kahvaltı yapmamıştı. Midesi bula-

nır gibi oldu. Başka şeyler düşünmek istiyor, ruhundaki ve bedenindeki acıdan kurtulmak istiyordu. Şimdi anacığına ne diyecekti, son ayrıldıklarında: "Oğlum, üzerimdeki ölüm hırkası her geçen gün kalınlaşıyor. Hayat urbam ise giderek inceliyor. Üniversiteyi bitirsen, hayırlısı ile izdivaç yapıp ölen babanın ve ağabeyinin yokluklarını torunlarımla unuttursan." Bir tarafta bu cümleler, diğer tarafta Nazar'ın: "Marifet, ete kemiğe bürünüp Yunus diye görünmek değil; et ve kemik urbasını geride bıraktığımızda da Yunus diye anılmaktır." deyişi…

Yol, içinde vuslat saklayan yol!

Yol, gurbete pencere açan yol!

Köye iyice yaklaşmışlardı. Köyleri bir dağ sırtındaydı. Arabadan indikten sonra bir müddet yürüyecekti.

Arabadan indi, dağı aşınca köy, uzaktan bir maket gibi görünüyordu. Köy yolunun başında anacığı, taşın üzerine oturmuş onu bekliyordu. Evet, evet kendisini seçmeye çalışan kadın annesiydi. Bavullarını bıraktı, annesine doğru koştu. İnsan, annesini neden bu kadar sever? Anne, çocuğunu neden bu kadar sever? Birbirlerine sarıldılar, annesi ağlıyordu. Zaten gözyaşları ne zaman dinmişti ki... Annesinin ellerinden öptü, annesi ona, uzun uzun baktı. Bavulları aldılar, eve doğru yürüdüler.

Sofra hazırdı. Anacığı, özenmiş en sevdiği yemekleri hazırlamıştı. "Oğlum, bitti değil mi bitti, hayırlısı ile artık ayrılmak yok değil mi? Ben şimdiden torunlarıma isim düşünüyorum." Annesinin mutluluğuna kıyamadı, sustu yüzünde acı dolu bir tebessüm vardı. Yemekten sonra bahçeye çıktılar. Sarmaşıklar, aşkla erik ağacının gövdesine sarılmış ve çiçeklenmişlerdi. Yaban çiçekleri davetsiz misafirler gibi duvarın dibinde boy vermişlerdi. Domatesler, salatalıklar, kabaklar, patlıcanlar topraktan yeni yeni boy vermişti. Babasının bin bir emekle yaptığı çeşmenin başına gitti su, baba yadigârı bir eşya gibiydi, yüzüne bir avuç su çarptı. Trafik kazasında vefat eden ağabeyini hatırladı,

bu bahçede oynadıkları günü. Babaları ile şehirde bayramlık aldıkları günü hatırladı. Gözleri buğulanmıştı, annesini ağlatmak istemiyordu, gözyaşlarını sildi. Yorgundu, annesi yatağını hazırlamıştı. Uyumak istiyordu, yatağına uzandı. Bütün çocukluk anıları evin içinde sızıp kalmışlardı. Çok geçmeden uyuyakaldı. Düş, kuş uykularında gelirse sadıktır. Düşünde Nazar'ı gördü. O uzun parmaklı narin elini sallıyordu. Sanki bir humma nöbeti geçiriyordu. "Nedir Veysel, bu tereddüt nedir? Yoksa kalbin bu sıkleti kaldıracak kadar derin değil mi? Bak yanımda birileri var, seninle konuşmak istiyor." Bir adam öne çıktı, Veysel bu adamı hayatında hiç görmemişti fakat onu tanıdı, evet oydu Tarık bin Ziyad. "Oğlum Veysel, ben İspanya'ya çıkarken bütün gemileri yaktırmıştım. Geriye dönme hesapları yapanlar bir arpa boyu yol alamazlar. Gemileri sizin için senin için yaktırdım. Bakma geriye çünkü ataların geriye bakmadılar." Veysel, Tarık bin Ziyad'ın elini öpmek istedi fakat Tarık bin Ziyad ondan uzaklaştı. Bir ses duydu, sese doğru bakınca onu da tanıdı, o, Ukbe bin Nafi idi. "Veysel, önünde ummanlar mı var, yol alamıyorsun. Allah için söylediğim, cümleyi hatırla." Veysel, hatırlamıştı: "Ey deniz, eğer sen yolumu kesmeseydin son nefesimi atımın gideceği son noktada vermeye ahdetmiştim." "Veysel, denizler size yol olmuş, durma, yanında bizim olduğumuzu unutma." Ukbe bin Nafi, bu sözleri söylemiş ve kaybolmuştu. Veysel, bir ses daha duydu. Bu defa seslenen şahsı tanımıyordu. Seslenen Endülüs'ün son prensiydi. "Veysel, biz İspanya'da 800 yıl hüküm sürdük. Fakat biz oralardaki aslî vazifemizi unutmuştuk ki Allah bize kendimizi de unutturdu. Hatta ben Endülüs'ten ayrılırken bir tepeye çıkıp uzaktan Kurtuba'ya bakmış ve ağlamıştım. Annem: "Ağla oğlum ağla. Vatanını bir erkek gibi savunamadın bari bir kadın gibi ağla." demişti. Ben de anneme: "Anneciğim eğer böyle konuşacağını bilseydim, kanımın son damlasını da Endülüs için akıtırdım." demiştim. Sen gitme isteğini, niyetini annene

bütün samimiyetinle anlat, bizim annelerimiz büyük kadınlardır, göreceksin rıza alacaksın." dedi. Uyandı, yüreği hafiflemiş, üzerindeki ağırlığı atmıştı.

Dışarı çıktı. Telefon çalıyordu. Telefondaki Nazar'dı, "Veysel, müjde beraber Kazakistan'a gideceğiz. Hazırlan, yolculuk üç gün sonra." dedi. Veysel, Nazar'la konuştuktan sonra tekrar bahçeye geçti. Annesi: "Oğlum ne oldu, arayan kimdi?" diye sorunca Veysel, annesinin ellerine sarıldı: "Anneciğim, aslında uzun süre kalmak için gelmedim. Ben yurt dışına gideceğim. Rızanı almaya geldim. Babamın, ağabeyimin hatırı için izin ver. Rızanla gideyim." dedi.

Annesi bu haber karşısında sarsılmamıştı, sanki bu haberi bekliyor gibiydi. "Oğlum, gideceğini biliyordum. Üç gün üst üste düşüme Hz. Sümeyra ve Endülüs'ün son prensinin annesi girdi. Sümeyra: "Ey analar içinde adanmaya yazgılı ana! Veysel, senden gitmek için rıza isteyecek, ona yol ver, yoluna çıkma." derken Endülüs'ün son prensesi: "Oğlunun evde kadınlar gibi ağlamasını istemiyorsan, bırak erkekler gibi yola çıksın." diyordu. "Gideceğini biliyorum, biliyordum. Hatta bütün çamaşırlarını yıkadım ve bavulunu hazırlamaya başlamıştım." dedi.

Veysel, Kazakistan'a doğru uçarken annesi, göklere doğru el sallıyordu, ikisi de ağlamaklıydı.

MAĞARA ASHABI: ASHAB-I KEHF

Asi, bir çöl yılanı gibi süzüle süzüle akar. Çölün sarı kumlarının rengi, Asi'ye çalınmıştır. Asi'nin yüzeyi altın gibi ışıl ışıldır. Çöl karakteri vardır, bu nehirde. Geçtiği yerlerde, verimli vahalar vardır. Onun suyunun değmediği yerlerde düş bozuntusu seraplar görülür. Ondan habersiz gözler hilaf görür.

Asi, hayattır, sadakattir, doğruluktur, insanlıktır, sevdadır, kardeşliktir, öfkedir…

İhtiyar, elindeki buğday tanelerini toprağa saçarken duayı eksik etti. Buğday taneleri başağa durmadı. O yıl, bütün buğdaylar kurudu, Asi'nin suyu zehir gibi bütün taneleri kuruttu. Taneler, o yıl toprağın altında ölüm uykusuna yattılar.

Yıllardır, ektiği biçtiği dillere destan olan, toprağın dilini bilen, alnı kırış kırış, gözlerini hırs bürümüş o bedbaht ihtiyar, toprağın o yıl da beyaz bir patiskaya bürüneceğinden emindi. Asi, hırsı sevmez, toprak kadar açgözlü değildir. İhtiyar, el içine çıkacak yüzü kendinde bulamadı; çünkü o yıl toprak siyah bir tensizliğe durdu. İhtiyarın pörtlek gözlerine kan doldu. Pamuklar, o yıl toprağın altında bir ölüm uykusuna yattı.

Bir taze fidan, bir servi boylu, bir gelincik ömürlü, bir ay yüzlü güzel. Ahı gökler inletir. Bir ilenmiş ağzın iftirası değmiş nazlı ömrüne. Diyecek sözü, sırdaşı olacak dostu kalmamış, kendini Asi'ye vermiş. Asi, ahı yerde komaz. Alır, taze fidanı, servi boyluyu, gelincik ömürlüyü, ay yüzlüyü. Bu güzel, mazlumların öyküsüdür dillerde, sevdalıların yakarışıdır dudaklarda. Bu taze fidan, son kez Asi'de bir derin uykuya geçmiştir.

Yunus yürekli bir derviş, elinde baltası, Asi'nin suladığı ağaca yaklaştı. Ağaç, dile geldi: "Kıyma bana, ben Asi'den beslenirim, o cömert, iyi yürekli efendimin hatırına kıyma bana." dedi. Yunus yürekli derviş, ağacın sözlerini işitti. Bir deli yel esti. Derviş, deli yeli dinledi. Asi'nin kıyısına indi. "Ey merhametliler merhametlisi, sen yokluktan varlık yaratansın. Sen, varlığın acziyetini bilensin. Sen, kuru bir kütüğe hayat verensin. Sen Asi'nin suyuna hayat verensin. Sen, benim, şu çam bozmasının, şu altın renkli Asi'nin ve her şeyin Rabbisin. Acı bizlere." dedi. Asi'nin suyu serinledi. Derviş, abdest aldı ve şükür namazı kıldı. Seccadesi, papatyalar, sümbüller, gelincikler, nesrinlerle bezeliydi. Derviş, Asi'nin ninnileri ile uyudu düşünde bir zikir halkasının içindeydi.

Adı Karacaoğlan'a çıkmış bir âşık, elinde sazı. Yâr elinden ah u zar eder. Sazını alır, Asi'ye sokulur, sanır ki Asi, yol bilmez, yordam bilmez. Dokunur sazın tellerine. Döker dilinden, kurşun ağırlığında, sevda sıcaklığında sözler. Asi, sevdalılara yol olmuş; Asi, sevdalılara mezar olmuş bir nehir. Anlar, aşığın meramını, coşar suları, Karacaoğlan, sazı koyar, sözü keser Asi, yatağına geri döner, bir çöl yılanı gibi. Karacaoğlan, gözlerine sevdadan ötürü uyku girmeyen, Karacaoğlan o günden sonra Asi'nin yamacında uyur.

Seferberlik zamanı. Kağnılar ağır ağır cepheye silah ve mühimmat taşıyor. Asi, duvar gibi dikilmiş önlerine. Cephede asker; borana, tipiye tutulmuş. Ölüm haberlerini kara bahtlı güvercinler uçurur, analara. Güngörmüş bir nine, hatırlar, Korkut Ata'dan "Deli Dumrul" hikâyesini. "Su, kendisi ile cebelleşenleri affetmez." der. Korkut Ata'nın duasını hatırlamak ister, yalnız zihni, sel görmüş kum yığını, düşünceler allak bullak. O gece, uyku girmez gözlerine. Kağnı günlerden beri yol ister Asi'den. Asi, konuşmaz, dili kilitli. Güngörmüş ninenin bir aralık, kırış kırış göz kapakları çekik gözlerinin üstüne, kirli, yorgun bir yorgan gibi iner. Nine, Korkut Ata'nın Deli Dumrul'un sonunda ettiği duayı okur Asi'ye karşı. Asi, yol verir, Osmanlı askerine. Nine, savaş sonrası çocuklara Deli

Dumrul'u anlatır; yalnız hikâyedeki nehrin adını Asi koyar. Nine, her gece derin uykuların, gizli düşlerinde Asi'ye tanık olur.

Asi, kırk hikâye taşır bağrında yalnız, kulakları keskin, gönlü arı olanlar bilir bu kırk hikâyenin kırkını. Biz yedi hikâye bulduk. Bu yedi hikayeden birisi: "Yedi Gencin" yol hikâyesidir.

Zalim Dakyanus, saraydaki asil ailelerden altı genci yanına almıştı. Gençleri, putperest inancına göre yetiştiriyordu. Şehre yolu düşen bir havari, bu gençlerden Yemliha ile tanıştı, ona yerin ve göğün Rabbi'ni bildirdi. Bütün varlıkları yaratan; yaratılmamış, bütün ihtiyaçları karşılayan; hiçbir şeye ihtiyacı olmayan Allah'ı anlattı. Yemliha, gönlü derin, zihni berrak bir gençti, yaratıcısını bildi ve diğer beş arkadaşına anlattı. Hepsi, Allah'ın gönüllerine yerleştirdiği nurla imanı tattılar, iman bir lütuf olarak onları, kula kul olmaktan kurtardı. Odalarında ilahî dinin emri olan ibadetlerini yapıyorlardı. Askerlerden biri, onların ibadet ettiğini gördü ve olayı imparatora anlattı. Dakyanus, çılgına dönmüştü. Tapındığı putlar kadar sert, onlar kadar hissiz, onlar kadar âciz bir insandı. Altı genci yanına çağırdı. Onlara işin içyüzünü sordu. Yemliha, inandıkları Rabbi, anlattı. Dakyanus, kendisini de tanrı olarak ilan etmişti. Onlardan, Zeus'a, Jüpiter'e ve kendisine secde etmelerini istedi fakat gençler: "Bizim Rabbimiz, göklerin ve yerin Rabbidir. Biz O'ndan başkasına secde etmeyiz." dediler. Dakyanus, sevip saydığı bu gençlerin, anlattıklarını gençliklerine verdi ve dinlerinden geri dönmeleri için onlara üç gün süre verdi. Gençler, imanın büyüklüğünü ve onun yılmazlığını tatmışlardı artık geri dönemezlerdi, saraydan kaçmaya karar verdiler.

Gece, yola çıkma zamanı. Gaflet içindeki gözler, derin uykular içindeyken inanmış altı genç dört kapısı da askerlerce korunan saraydan kaçmak için uyumamışlardı. Sarayda, tam bir dilsiz sessizlik vardı. Yaprak hışırtıları bile duyuluyordu. Gençler, sarayı terk etmek üzereyken askerlerce fark edildiler fakat askerlerden

kurtulmayı başardılar. Dakyanus, olayı duyunca bir grup askerle peşlerine düşmeye karar verdi. Küfrün imana tahammülü yoktu, bu altı gençle bizzat Roma hükümdarı Dakyanus, ilgilendi. Sabahla birlikte bir grup asker, zalim Dakyanus ve yanlarında zalim kâhinleri ile gençleri takibe koyuldular.

Gençler gece boyu yol almışlardı, sabah da yollarına devam ediyorlardı. Bir dağın yamacına gelmişlerdi. Koyunlarını otlatan bir çobana rastladılar. Çobanın köpeği Kıtmir, gençlere saldırdı. Çoban, köpeğini sakinleştirdi. İyi yürekli çoban gençlerle yiyeceğini paylaştı. Çehrelerindeki endişeden Çoban, onların bir şeylerden kaçtıklarını anladı zaten gençleri bir tören esnasında Dakyanus'un yanında görmüştü. Gençler, bu iyi niyetli çobana bütün meseleyi anlattılar. Çoban, kâinatın dilini çözmüş, imana ermiş bir çobandı. O da putlara inanmadığını söyledi, gençler çok sevindiler ve çobana sarıldılar. İmanın hazzından gözleri yaşardı. Çoban, sırtındaki kepeneği, elindeki kavalı bıraktı yedinci kişi olarak onlara katıldı. Yola düşme zamanıydı.

Zalim Dakyanus, gençlerin izini bulmuştu. Gençler kaçıyor, Dakyanus kovalıyordu. Gençlerden biri, düştü ve ayağını kırdı. Gençler, arkadaşlarını omuzladılar fakat yavaşlamışlardı. Sonunda askerler gençleri gördüler. Çoban, civarı çok iyi biliyordu. Gençler, patika bir yola saptılar bir süre orada beklediler. Askerler, gözden kaybolunca çıktılar fakat askerler onları tekrar gördü ve gençler orada dik yamaçtaki kayalıklar içindeki bir mağaraya sığındılar. Dakyanus, askerlerine gençleri yakalamaları için emir verdi. Pırıl pırıl gökyüzünden mucizevî bir şekilde yağmur yağmaya başladı. Yağmur, Dakyanus ve askerleri üzerine yağarken gençlerin üzerine yağmıyordu. Ön saftaki askerlerde nefes darlığı başladı ve birkaçı öldü. Diğer askerler kaçtılar. Allah'ın gençleri koruduğunu gördüler ve gençlere dokunamayacaklarını anladılar. Yalancı tanrı Dakyanus, bütün askerlerine

ve yanındaki kâhine karşı çok âciz düşmüştü. Askerler, ellerine geçirdikleri taşlarla mağaranın ağzını uzaktan kapattılar.

Gençler, içerde korku içinde bekleşiyorlardı. Zaman bir hayli ilerlemişti, Dakyanus'un izlerini kaybettiğine inandılar. Çok yorulmuşlardı. Ateş yaktılar ve yanlarındaki azığı yediler. Kıtmir, ilk karşılaştıkları andaki saldırganlığını kaybetmiş, uysal bir yol arkadaşı olarak onlarla birlikte mağaraya sığınmıştı. Yorgunluk üzerlerine uyku olarak çöktü ve mağara ashabı uyudu, uyudu, uyudu.

Uyandıklarında, yaktıkları ateşin yerinde yeller esiyordu, azıkları ortalıkta yoktu, ayağı kırılan arkadaşlarının ayağı iyileşmişti. Bir gariplik olduğunu anlamışlardı ama işi çözemediler. Hepsinin de karnı acıkmıştı. İçlerinden, kendilerine yiyecek bir şeyler getirmesi için Yemliha'yı seçtiler ve Yemliha, mağaradan dışarı çıktı. Dakyanus ve askerlerinin dışarıda beklediklerini sanan Yemliha, saklanarak şehre doğru gidiyordu. Fakat yollar değişmiş, yolcular farklılaşmıştı. Olanlara bir mana veremiyordu. Sonunda şehre vardı. Bir fırıncı dükkânına gitti, cebinden çıkardığı parayla ekmek istedi. Fırıncı, Yemliha'yı hazine avcısı sandı. Ona bu parayı nereden bulduğunu sordu, Yemliha da paranın kendi kavminin parası olduğunu söyledi. Fırıncı, onun yalan söylediğini sanıyordu çünkü Yemliha'nın gösterdiği para, üç yüz yıl önceki imparator Dakyanus, zamanında kalmış paraydı. Yemliha'yı askerlere ihbar etti. Askerler, Yemliha'yı derdest ettiler ve imparatorun huzuruna çıkardılar. İmparator, Yemliha'ya kim olduğunu sordu ve ondan bütün macerayı dinledi. İmparatorluk din değiştirmiş, işe yaramayan putperest inancını bir tarafa bırakmış ve Allah'a iman etmişti. İmparator, mümin bir adamdı ve bu hâdiseyi daha önce de duymuştu. Gözlerinin önünde bir mucize gerçekleşiyordu. Yemliha, imparatoru aldı ve arkadaşlarının yanına götürdü. At sesleri mağarada duyulunca gençler korktular ve namaza durdular. İçeriye Yemliha ve yeni

imparator girdi. Diğer altı gençle kucaklaştı. Gençler mağarada tam üç yüz on yıl uyuduklarını anladılar. Onlar da Allah'ın bu büyük mucizesi karşısında imanlarından gelen bir sarsılmayla ağladılar. Onlar, Allah'ın büyüklüğü karşısında, huşu içinde kendilerinden geçmişlerdi ve o anda Azrail, gençlerin ruhlarını kabzetti. İmparatorun ve etrafındaki askerlerin bu büyük mucize karşısında imanları arttı, inançları tazelendi ve gençlerin sığındıkları o mağaraya yakın bir yere mescit yaptılar.

Ashab-ı Kehf, imanın, azgın, barbar bir kavmi dize getirmesinin kıssası… İnanan bir grup gencin devrin en muktedir imparatoruna karşı verdikleri bir iman mücadelesinin kıssası… Bir dirilişin temsilcisi yedi gencin kıssası…

ŞARKTA SECDE İZİ: BEDİÜZZAMAN SAİD NURSİ

Heybetinden korkulur… ki Erek Dağı'dır.

Kış, sadakta biriken bir öfkedir. Sanırsınız, bu heybet kış ile ölüm yolculuğuna çıkmıştır ve hiç dinmeyecek bir uğultu gibi çınlayacaktır, kulaklarda.

Kış, bir çarpılma, bir vurgun yeme hâlidir.

Yaz, aylarca kuşatır bu heybeti. Kuşatma; borana, tipiye, çağıl çağıl inen soğuğa karşıdır. Kuşatan, almaya sevdalıdır, masum bir sevdalı...

Yazı herkes tanır: Gittiği yere, demet demet papatya götürür, baht açıcı; katmer katmer gül taşır, karanlıkları aydınlatıcı; soluk soluğa kalmış gelincikler verir, öfke unutturucu.

Yaz, bir sekr hâli, bir cezbe hâlidir.

Erek Dağı'nda, yaz, vuslat bulmamış bir sevda kadar söylenmiş ve söylendikçe ziyadeleşmiştir. İki mevsim de Erek'in dilinden başka başka hakikatler anlatır. Burada mevsimleri yorumlamak için, yazı bilmek, kışı bilmek yetmez. Erek'i bilmek, onu dinlemek gerekir.

Gözlerinin yeşili çatlamış, yaşlı kadın elinde bir kitap yüzü Erek'e doğru. Kitapta Erek'in bahsi geçer, gözlerini kaldırır, iki damla yaş sedefler içinde akar; kırış kırış yüzün içinde kaybolur. Yorgun parmaklarını, yeşili çatlamış gözüne doğru götürür; titreyen dudaklarında Esmâ-yı Hüsnâ dağılır. "Hey Erek Dağı, sende kimin konakladığını unutma! Sen ki kutsal emaneti taşıyacak kadar güçlü değildin; fakat sende konaklayan o zat, senin ta-

şımaya korktuğun emaneti en ağır tarafından taşıdı. Sert esen rüzgârlar karşısında, beli bükülmedi, kaddi kırılmadı. O, rükûda yay hâlini alır, ruhu dosdoğru; secdede alnı yerde, gönlü göklerde. Ey Erek! Bilesin, sen bilinmezdin, o zat seni bildirdi; sen geçilmezdin, o zat sende geçit oldu; sen konaklanmazdın; o zat sende konuk olmasaydı."

Kadın, gözlerini silmek istiyordu fakat gözyaşı bendini yıkmıştı. Aktıkça akıyor, göz çeperlerinde birikiyordu. Torun kapıyı açtı. O ninesini bu hâlde görmeye alışıktı, elinde kitabı, gözlerinde yaş. "Nineciğim, ağlıyorsun. Bu acı ne dinmez bir acıdır. Bu yaşlar ne sevdalıdır böyle. Sen dindin, sevdalar kurudu fakat gözündeki yaş kurumadı." dedi. Ninesi: "Oğlum, onun gözünde ne cennet sevdası ne cehennem korkusu vardı, bütün dünyası yamalı bir bohça idi. O göçtü; ama dünya ağır bir yumruk gibi kalbime indi ve ben onun sevdiklerini sevdim, onun kitaplarında teselli aradım." diye konuştu.

Torun, ninesinin elindeki kitabı biliyordu; ama bir defa bile kendisini vererek okumamıştı. Anlamıyordu, anlamadıkça uzak kalıyordu; o uzak kaldıkça ninesi üzülüyordu. Samimiyetle, ninesine sordu: "Nineciğim, senin okuduğun kitapları ben de okumak istiyorum, okumamı senin de istediğini biliyorum; ama bu kitapları anlamıyorum. Bir anlasam, sırf sen mutlu olasın diye bu kitapları okuyacağım." Ninesi: "Oğlum, bu kitaplar; ilmin, imanın kapısı gibidir. İlim kendisini bir anda vermez, yıllar içinde zihninde birikir, sen dönüp baktığında ilim sahibi olduğunu anlarsın ve o ilim sana yol verir, yol olur. İman gibidir, bir hediye kabilinden sana sunulur. Ta derinden iman isteyen kalp er geç mukabele bulur. Sen de ta kalpten bu kitapları istersen bu kitaplar, dilinin düğümünü çözer ve sen o derin okyanusta en geniş kulaçlarla yüzersin." Nine, önündeki masadan bir kitap çekti: "Eğer bu kitabı hakkıyla okursan asrının âlimi olursun; ama hakkıyla okursan." Torun: "Sadece, elindeki kitapla bitmiyor ki

bu kadar kitabı nasıl okurum? Ömür biter, bu kitaplar bitmez." Nine: "Oğlum, sen gönlünün sol tarafıyla değil, sağ tarafıyla iste. Hayat, bir yol gibidir madem; bitmez sanılsa da biter. Sen hayat yolunun sonuna bu kitaplarla var, o zaman yolu hakkıyla yürümüş olur ve yolun sonundaki saraylarda ağırlanırsın." dedi ve kitabı torununa uzattı.

Torun, nur yüzlü ninesini kıramadı, sırf onun hatrı için kitabı eline aldı. Kitabın kapağı ağır ve ışıltılıydı. Kırmızı cildi sanki safranla yaldızlanmıştı. Ninesinin dediği doğruydu, sayfalar iki dünyaya da kılavuzluk ediyorlardı. İlk sayfasında gözleri yansılandı, içini hoş bir ürperti kapladı. Ta yürekten istemiş olmalıydı çünkü bir hudutsuz ummanın içinde en geniş kulaçlar ile yüzüyordu. İşaret parmağı ile kitaba, harflere, kelimelere, cümlelere, paragraflara dokundu; kelimeler, canlı, konuşan kelimelerdi. Sanki seslensen, ses verecek cinsten. İçinden ses verdi: "Ey acılar, kalemi olmuş kitap! Ey, acılar dindiren kitap! Ey, ruhtan bir ışık gibi yükselen kitap! Ey, karanlık ruhları aydınlatan kitap! Acılarımı sağalt, ruhumu aydınlat." dedi. Çocuk kendinden geçmişti. Kitap parmaklarının arasında su gibi akıyordu. "Neciğim, kitabın dili çözüldü. Kalk, Sekizinci Söz'e geldim." dedi. Ninesi "Oğlum sesli oku, senin o günahsız sesinden ben de dinleyeyim." dedi. Erek Dağı, yorgun bir mümin edası içinde, kulaklarını kabartmış o da dinlemek istiyordu. Çocuk, gırtlağını temizledi. Sözler, kanatlı kuşlar gibi uçuyorlardı: "Eski zamanda iki kardeş uzun bir seyahate beraber gidiyorlar. Git gide ta yol ikileşiyor. O iki yol başında ciddi bir adam gördüler. Ondan sordular: "Hangi yol iyidir?" O dahi onlara dedi ki: "Sağ yolda kanuna ve nizama uyma zorunluluğu var. Fakat o zorluk içinde bir güven ve mutluluk gizlidir. Sol yolda ise serbestiyet ve hürriyet vardır. Fakat o serbestiyet içinde bir tehlike ve bahtsızlık vardır. Şimdi seçme hakkı sizdedir."

Torun okumaya devam etti. Üstad, dünya yolculuğunu yollarla anlatmış, dünya hayatını bir yola benzetmişti. Sekizinci Söz, dua faslı ile bitmişti. Torun: "Nineciğim, niçin hep yollar ve yüründükçe çatallaşan yollar anlatılıyor." diye sorunca Nine'nin aklına Üstad'ın birçok yolculuğu geldi. Hangisini anlatsa acaba? Kosturma yolculuğunu mu, Avrupa üzerinden Türkiye'ye dönüş yolculuğunu mu, öğrencilik yıllarında ilim uğruna yaptığı yolculukları mı hangisini anlatsa? Aklına vefatından önce bu dünyada yaptığı son yolculuk olan Urfa yolculuğu geldi. Evet, Urfa yolculuğunu anlatacaktı. "Evladım, sana Üstad'ın Urfa yolculuğunu anlatayım.

1960 yılının Ramazan ayı, Üstad Isparta'dadır. Çok ağır hastadır ve ölümün kendisine çok yaklaştığını hissetmiştir. Talebelerini yanına çağırır ve onlardan helallik ister. O hasta hâline rağmen orucunu tutuyor, namazlarını kılıyordu. Ağırlaşmış, ateşi çok yükselmişti. Talebeleri sırayla nöbet tutuyordu. Gecenin geç saatlerinde bir aralık göz kapakları aralandı, güçlükle: "Gideceğiz…" dedi. 'Oğlum, biliyor musun, bence Üstad'ın kulağına bir şeyler fısıldanmıştı ki Isparta'dan Urfa'ya gitmek istedi.' Talebeleri Üstad'a nereye gideceklerini sorduklarında Üstad "Urfa'ya gideceğiz, hazırlanın." dedi. Talebeleri Üstad'ın nöbet geçirdiğini sanırlar; çünkü hükûmetin kesin emri vardır, Isparta'yı terk etmemeleri için. Üstad'ın şuurunun yerinde olduğunu ve gitme isteğinde kararlı olduğunu görünce arabanın arızalı olduğunu ve tamire ihtiyacı olduğunu söylerler. Durumu Üstad'a ilettiklerinde: "Başka bir araba bakılsın. İki yüz lira verebiliriz. Hatta cübbemi de satabiliriz." cevabını alırlar. Araba saat 9.00'a hazır edilir. Üstad, geride kalanlarla helalleşir. Konuşabilecek takati kalmamıştır. Araba, Urfa'ya doğru yola koyulur. Üstad'ın yanında üç talebesi vardır. Sabah, Üstad'ın evde olmadığını fark eden polis memuru olayı emniyete haber verir. Emniyet, Üstad'ı bulmak için seferber olur. Talebeleri tanınmamak

için arabanın plakasına çamur sürerler. Üstad, yolda bir taşın üstünde öğle namazını kılar, talebeleri bu hâl karşısında sevinirler. Konya'ya girmişlerdir. Ceyhan'da mola verirler ve Üstad teravih namazını kılar. Gece arabada bir aralık Üstad'ın ateşi yükselince talebeleri korkar. Sabaha doğru biraz kendisine gelir. Sabah namazını Nur Dağı'nın tepesinde kılarlar. Gaziantep'e girerler ve oradan Urfa'ya doğru yol alırlar. Üstad, doksan yaşına yaklaşmış ve meşakkatli yolculuk hasta bedeni iyice yormuştur. Sonunda Urfa'ya varırlar, Urfa'da Üstad'ın sadık talebeleri onu bir otele yerleştirir.

Üstad'ın Urfa'da olduğunu öğrenen devlet erkânı bu yaşlı ve hasta adamın hâline rağmen onu Isparta'ya geri götürmek ister. Halkın Üstad'ı sahiplenmesi ve doktor raporları onun geri götürülmesini engeller.

Üstad, normal zamanlarda insanlarla çok konuşmazken kendisini ziyarete gelen Urfalılarla görüşür, onlardan helallik ister. Kendisini almaya geldiğini söyleyen polis memuruna: "Ben gideceğim, belki de burada öleceğim. Siz benim suyumu hazırlamakla mükellefsiniz, amirinize bildiriniz." dedi.

Sabah namazı vaktiydi. Minareler ezanı müjdeliyordu. Talebeleri Üstad'a seslenmek istiyor; fakat bir yandan da içlerinden söylemeye çekindikleri düşünce geçiyordu. Üstad'a seslendiler; fakat Üstad ses vermedi. O çoktan ebedî yolculuğa çıkmış, dünya durağından ayrılmıştı."

Nine, gözyaşlarına boğulmuştu. Torun da ağlıyordu. Torun gözlerini sildi ve Erek Dağı'na doğru baktı: "Hey, Erek Dağı sende kimin konakladığını hiç unutmayasın!"

İKİ DENİZİN BULUŞTUĞU NOKTA: HIZIR İLE MUSA

Ay, Nil'in kımıltısız sularında sükûnet içinde uyuyordu. Bir çöl ceylanı susuzluktan çatlamış dudaklarını, Nil'e değdirince sudaki esenliği hissetti. Nil, daha önce de bağrında misafirler ağırlamıştı. En kutlusunu yıllar önce ağırlamış ve var olma gayesini yerini getirmişti. Ulu'l-azm Peygamberi o şefkatli kollarında bir anne gibi ağırlamıştı. Kutlu Peygambere annelik yapmış, bir anneden devraldığı emaneti sağ salim teslim etmişti. O günler, şimdi Nil için tatlı bir anı olmuştu ve her hatırlayışında Nil'in gönlü mümin bir kulun gönlü kadar mutmaindi, hicran doluydu. Tek tesellisi bazen bu Kutlu Peygamber'in Nil'in üzerine düşen o masum bakışıydı. Bu bakışmalar, iki vefalı dostun bakışmaları gibi uzun ve anlamlıydı. Kızıl Deniz'e hükmedecek Peygamber'e, ilk dersini Nil'in bin yıllık suları vermişti. Bu kutlu Peygamber Musa idi, Kıpti dilindeki karşılığı: Mu: su; Sa: ağaç

Kutlu Peygamber, artık yaşında kemale ermişti. Celal, onun en büyük vasfıydı. Nil'in sularından aldığı ders artık omuzlarındaki yükü kaldırmak için yeterli gelmiyordu. O da Rabbinden ilim diledi. İlim istemenin bedeli vardı, sırrı vardı. Bu bedel ancak bir peygamber tarafından taşınabilir, bu sır ancak bir peygamber tarafından çözülebilirdi. Âyet ona hikmet içindeki hikmeti gösteriyordu.

Musa, doğar doğmaz yola çıkmış, imtihanı yol olmuş bir nebi. "İki denizin birleştiği yer." onun ilim ehli ile buluşacağı yerdi. Âyet: "İki denizin birleştiği yer." demişti. Yanında sadık bir genç,

önde kutlu Peygamber Musa. Musa'nın üzerinde beyaz, bembeyaz bir kaftan. Yanlarındaki azık, kurutulmuş balık. Balık hikmetin çözülmesinin vesilesi. Yol uzun; yolcu bir Nebi; menzil: "İki denizin birleştiği yer." Sorsan bilinmez, beklesen gelmez. Hikmet yolda, yolcukta dilediği ilim için.

Yol, yorgunluk; yol, çile; yol, hakikat; yol, kavuşma; yol, yitirme… İki kutlu dost, yemek için mola verir. Yanlarındaki kurutulmuş balığı akarsuyun kıyısına bırakırlar. Su, rivayete göre ab-ı hayat. Yeniden yola revan olurlar. Bir süre sonra Musa, arkadaşına balığı sorar. Arkadaşı, rüya âleminde kalan silik bir görüntüye benzer bir görüntü hatırlar. Balık, üzerine düşen su damlacıkları ile canlanıp suya karışır, gider. Musa'ya anlatır. Musa, ilim ehli ile buluşacağı menzili bulmuştur. Geri dönerler. Balığın yerinde yeller esmektedir. Musa, beşaretteki sırrı çözer. Kiminle buluşacağını bilmemesine rağmen bekler, bekler, bekler… Âyet: "Derken katımızdan kendisine bir rahmet verdiğimiz ve tarafımızdan kendisine bir ilim öğrettiğimiz kullarımızdan bir kul…" diye anlatır Hızır'ı. Hızır, Musa'nın önünde belirir. Musa, Allah'tan ilmini istediği şahsı karşısında görünce duasının Hak katında kabul edildiğini anlar. Hızır'a hitaben: "Doğru yol olarak sana öğretilenden bana öğretmen için sana tâbi olabilir miyim?" dedi. Hızır da Musa'ya hitaben: "Gerçekten sen, benimle birlikte olma sabrını göstermeye güç yetiremezsin." (Böyleyken) "Özünü kavramaya kuşatıcı olamadığın şeye nasıl sabredebilirsin?" sorusunu sordu. Hızır, başka bir âlemin nebisi... Hikmetin dilinin çözüldüğü âlemden gelen bir nebi. Dünya'da imtihan sebebin ardına gizli olduğundan Hızır, Musa'ya: "…nasıl sabredebilirsin?" diye sorar. Musa: "İnşallah, beni sabreden (biri olarak) bulacaksın. Hiçbir işte sana karşı gelmeyeceğim." dedi. Musa, takat yetiremeyeceğini anlar ve "İnşallah" der. Hızır, yolculuktan önce Musa'ya bir öğüt verir: "Eğer bana uyacak olursan, hiçbir

şey hakkında bana soru sorma, ben sana öğütle anlatıp söz edinceye kadar."

Yolculuk başlar. İlk menzil, bir gemi. Gemi denizin sularına açılır. Yolculuk dinginlikle devam etmektedir. Gemi çalışanları, kendilerini büyük bir konukseverlikle ağırlar. Hızır, Musa ile koyu bir sohbettedir. Bir serçe, denizden gagasıyla su alıp gemiye konmuştu. Hızır (a.s.) bunu Hz. Musa'ya göstererek şöyle dedi: "Allah'ın ilmi yanında, benim ve senin ilmin, şu serçenin denizden eksilttiği su kadar bir şeydir." Hızır, âniden, Musa'nın yanından uzaklaştı. Musa, Hızır'a yetişti. Önlerinde, başka bir gemi belirmişti. O gemiye binip denize açıldılar, Hızır, gemiyi delmeye başladı. Gemide masum insanlar vardı. İnsanı ateşten kurtarmakla, insanı ebedî ölümden kurtarmakla vazifeli bir nebidir Musa ve Hızır'a: "İçindekileri batırmak için mi onu deldin? Andolsun, sen şaşırtıcı bir iş yaptın." der. Hızır: "Gerçekten benimle birlikte olma sabrını göstermeye kesinlikle güç yetiremeyeceğini ben sana söylemedim mi?" karşılığını verir. Musa, yolculuğa başlarken Hızır'ın kendisine vermiş olduğu öğüdü hatırlar. Bu yolculuğun bitmesini istememektedir. İlim ehlinden ders almaktadır.

Yolculukta ikinci menzildeydiler. Bir grup çocuk oyun oynuyordu. Hızır, çocuklardan birine doğru yöneldi. Musa'nın, şaşkın bakışları arasında çocuğu öldürdü. Musa: "Bir cana karşılık olmaksızın, tertemiz bir canı mı öldürdün? Andolsun, sen kötü bir iş yaptın." Hızır, yolculuğa başlarken, Musa'nın bu yolculuğa takat yetiremeyeceğini biliyordu: "Gerçekte benimle birlikte olma sabrını göstermeye kesinlikle güç yetiremeyeceğini ben sana söylemedim mi?" dedi. Musa: "Bundan sonra sana bir şey soracak olursam, artık benimle arkadaşlık etme. Benden yana bir özre ulaşmış olursun." dedi. Hızır, yolculuğu nihayete erdirmek istemektedir. Hikmetini bilmesine rağmen, kendisinden makam-

ca daha büyük olan Peygamber'e ilmi üstünlük göstermesi, sanki Hızır'ı rahatsız etmektedir.

Üçüncü menzil bir köydür. Köy halkı Allah misafirlerini ağırlamaz. Yiyecek isteklerini geri çevirirler. Peygamberleri ağırlamak belki kurtuluşlarına vesile olacaktı. Milyarlarca insan içinde, binlerce yıllık tarihi insanlık içinde kaç insana böyle büyük bir lütuf verilmiştir ki? Köy halkının edepten yoksun bu davranışlarına rağmen köyden ayrılırken Hızır, yıkılmak üzere olan bir duvarı onardı. Âyet, mevzuu şöyle anlatır: "Musa ve salih kul, orada yıkılmak üzere olan bir duvar gördüler, salih kul hemen onu doğrultuverdi." Musa, Hızır'ın bu davranışına anlam veremez: "İsteseydin buna karşılık bir ücret alırdın." dedi. Hızır: "İşte bu, benimle senin ayrılma zamanımız." dedi.

İki kutlu dostun yolculukları burada nihayete erer. Musa, daha fazla ısrar etmez, büyük bir peygamber olması, peygamberliğin izzeti buna müsaade etmez. Eğer yolculuğun başından itibaren Hızır, hikmetin gizli ve tılsımlı dilini Musa'ya öğretmiş olsaydı belki de yolculuk devam edecekti. Hızır ayrılmadan önce üç olayın da iç yüzünü Musa'ya anlatır.

Birinci olayın iç yüzü: Gemi, denizde çalışan yoksullarındı, onu kusurlu yapmak istedim çünkü ileride, her gemiyi zorbalıkla ele geçiren bir kral vardı.

Hızır, gemiyi, tekrar tamir edildiğinde kolayca kullanılabilecek şekilde tahrip etmiştir. Böylece gemiyi gören korsanlar, kusurlu zannedecek ve gemiye el koymaktan vazgeçecektir. Korsanlar uzaklaştıktan sonra, gemi sahipleri gemiyi kolaylıkla tamir edip yeniden kullanabilecek hâle getireceklerdir.

İkinci olayın iç yüzü, Kur'an'da şöyle anlatılır: "Çocuğa gelince onun anne ve babası mümin kimselerdi. Bundan dolayı, onun kendilerine azgınlık ve inkâr zorunu kullanmasından endişe edip korktuk. Böylece onlara Rablerinin ondan temizlik bakı-

mından daha hayırlısı, merhamet bakımından da daha yakın olanını vermesini diledik."

O çocuğun hem ailesine ve çevresine zulmetmesini engellemek, hem de günahlara boğulmasına mâni olmak istemektedir. Bunun için önceden tedbir almaktadır.

Üçüncü olayın iç yüzü; Kur'ân'da şöyle anlatılmaktadır: "Duvar ise, şehirdeki iki öksüz çocuğundu, altında onlara ait bir define vardı; babaları salih biriydi. Rabbin diledi ki, onlar erginlik çağına erişsinler ve kendi definelerini çıkarsınlar; (bu) Rabbinden bir rahmettir. Bunları ben, kendi işim olarak yapmadım. İşte, senin sabır göstermeye güç yetiremediğin şeylerin yorumu."

Şeyh- i Ekber, Muhyiddin-i Arabî, Kehf sûresinde geçen bu kıssayı şerh ederken Musa'nın Hızır'la beraberken başından geçen olayları Musa'nın hayatının bir panoroması şeklinde yorumlar.

Hızır, gemiyi delme hâdisesiyle, Musa'ya Nil'de yaptığı yolculuğu hatırlattı.

Çocuğu öldürme hâdisesiyle, Musa'ya, Firavun'dan kaçarken önüne çıkan bir Kıpti'ye tokat attığı ve Kıpti'nin ölmesine sebep olduğu olayı hatırlattı.

Yıkılmak üzere olan duvarı onarmakla da Musa'nın Mısır'dan kaçtıktan sonra Medyen'e geldiği zaman, kuyudan su çeken iki kıza ücret almaksızın yardım edip Allah'a "Ya rabbi, hayırdan bana indireceğin şeye muhakkak muhtacım." dediği olayı hatırlattı.

İkindi Yağmurları'nın yazarı o enfes yorumu ile ufkumuzu açar: "Bu yolculuk, her zaman ve devirde yapılması gereken bir yolculuktur. İnanan insanlar sadece zahirî ilimlerle yetinmemeli, kalb ve ruh dünyalarını işlettirerek ledün ilmine vâkıf olmaya da çalışmalıdırlar. İşte Hz. Musa, yanındaki gençle bu yola sülûk etmiş ve bütün gençliğe bu dersi vermiştir. Yolculuk, bir mânâya

göre çile ve seyr ü sülûkun remzidir. Bu uzun yolculukta her makamın kendine göre şartları vardır ve bunlar ancak erbabınca bilinmektedir. Sahabeden sonra tâbiûn döneminde bu iş hakkıyla yapılmış ve her türlü ilmi elde etme cehdiyle insanlar uzak mesafelere yolculuk yapmış ve at koşturmuşlardır. Aynı hedefe varmak isteyenler, günümüzde de aynı şekilde davranmak zorundadırlar. Demek ki, bu hâdiseden hisse alma kıyamete kadar devam edecek ve her ilim insanı bu hâdiseden kendi seviyesine göre bir mânâ anlayacaktır. İki denizin birleşmesi (Mecmau'l-Bahreyn) ise tefsirlerde ismi geçen birçok denizin birbiriyle birleştiği yerlerden ziyade her ikisi de bir sahanın denizi durumunda olan ve birisi zahir ilminin diğeri de batın ilminin denizi sayılan Hz. Musa ile Hz. Hızır'ın bir araya gelmesidir ki mecaz olarak iki denizin birleşmesi olarak tabir edilmiştir."

İçinde hikmetler, gizler, tılsımlar olan bir yolculuk. Zahiren, zahirde bir yolculuk oysa en derin ledünni yolculuklardan biri. Son sözü, Şah-ı Rüsûl söylüyor: "Ne olurdu kardeşim Musa, sabır etseydi de Allah, onların hikâyelerinden haber vere idi."

DÜNYA MİSAFİRHANESİNDE BİR EV SAHİBİ: EBA EYYÛB EL ENSARÎ

Bütün varlıklar, üzerlerine düşen yükümlülükleri yerine getirme telaşı içindeydiler. O (s.a.s), daha doğmadan kâinat bir hazırlık içine girmişti, yetiştiği toplum içinde "emin" sıfatı ile biliniyor, öyle anılıyordu. Toplumunun karşısına Allah'ın en seçkin kulu, bir peygamber olarak çıktığında o toplumda, yüreği kirlenmemiş, kalblerinde iman kıvılcımı taşıyanlar tarafından bağırlara basılmış, çok sevilmiş ve candan aziz tutulmuştu; yazık ki toplumun nüfuzluları O'nu (s.a.s) bilememişti. Kibirleri perde olmuş, hırsları duvar olmuş, hesapları bent olmuş ve O'nu (s.a.s) sevememiş, imana erememişlerdi, O'ndan (s.a.s) uzak kalmak Allah'tan da uzak kalmak demekti O'ndan (s.a.s) uzak kalmak, insanın kendisinden uzak kalması demekti. Doğduğu topraklar O'na (s.a.s) dar edilmişti, Âdem'in (a.s.) cennetten ayrılışından daha dokunaklı bir ayrılıktı; bu ayrılış ama iman; imtihan demekti.

Yola koyulma vakti ilahî izin ile tayin edilmişti. Bütün varlıklar ağır bir imtihan, mesuliyet altındaydılar. Ali (r.a.), O'nun (s.a.s) yatağına girmiş, Ebubekir (r.a.), O'na (s.a.s) yoldaş olmak için hazırdı. Güvercin ve örümcek mağaranın önünde O'nu (s.a.s) karşılamanın O'na (s.a.s) perde olmanın provasını yapıyorlardı. Rüzgâr, O'nun (s.a.s) tenini serinletmek için yola koyulmuştu, çöl en yumuşak kumlarını rüzgârın önüne katmış; O'nun (s.a.s) geçeceği yollara taşıtıyor, bineceği develer çölde bir yakarış tutturur gibi göğe bakıyorlardı… Zira O'nun (s.a.s)

baktığı, bastığı, dokunduğu, gördüğü, yürüdüğü, bindiği… değerler üstü bir değer kazanacaktı ve yıllar sonra şair şöyle diyecekti:

Yağmur, seni bekleyen bir taş da ben olsaydım
Çölde seni özleyen bir kuş da ben olsaydım
Dokunduğun küçük bir nakış da ben olsaydım
Sana sırılsıklam bir bakış da ben olsaydım
Uğrunda koparılan bir baş da ben olsaydım
Bahira'dan süzülen bir yas da ben olsaydım
Okşadığın bir parça kumaş da ben olsaydım
Sen'in için görülen bir düş de ben olsaydım
Yeryüzünde Sen'i bir görmüş de ben olsaydım
Sen'in visalinle bir gülmüş de ben olsaydım
Sana hicret eden bir Kureyş de ben olsaydım

Şehirlerin efendisi, Evrenin Efendisi'ni (s.a.s) layıkıyla karşılamak için bir hazırlık neşvesi içindeydi. Medineli olmak zordu, Medineli olmak:

Bin yıllık çatışmaları O'nun (s.a.s) için, bir kenara koymak demekti.

O'nun (s.a.s) için anadan, yardan, candan vazgeçmek demekti.

O'nun (s.a.s) için cenk meydanında canı, bir gül gibi şahadet saksısına koymak demekti.

O'nun (s.a.s) için Ensar olmak; varı-yoku O'nun (s.a.s) için ve arkadaşları için ortaya koymak demekti.

O'nun (s.a.s) için gitmek ve bir daha dönmemek demekti.

O'nun (s.a.s) için tacı, tahtı bir kenara koymak demekti.

O'nun (s.a.s) için bütün bunları yapmak ve bunları bir daha hatırlamamak demekti.

İşte onlardan biri, Eba Eyyûb el Ensarî (r.a.), mihmandar-ı Nebevi…

Hicret Allah'ın himayesinde tamamlanmış, Hz. Peygamber (s.a.s) sağ salim medeniyetin şehri Medine'ye varmıştı. Bütün Medine halkı yollara dökülmüş, dolunay türküleri söylüyorlardı. Her Medineli mümin, Efendimiz'i (s.a.s) evinde misafir etmek, evini cennet köşklerinden bir köşk hâline getirmek istiyordu. Zira Efendimiz'in (s.a.s) bulunduğu eve Cibril-i Emin gelecek ve ev ilahî mesajlarla yunacaktı. Medineliler Efendimiz'i (s.a.s) ağırlamak için ısrar ediyorlardı, tercih çok isabetli yapılmalıydı; zira münafıklar bu işi bir fitneye dönüştürebilirlerdi. Sonunda Efendimiz'in (s.a.s) devesi Kusba'nın salıverilmesi ve devenin önüne çökeceği evin Efendimiz'e (s.a.s) misafirhane yapılması teklifi kabul edildi. Kusba, salıverilmişti fakat yularından Cibril-i Emin tutuyordu. Sonunda deve, Ebû Eyyûb el Ensarî Hazretlerinin evinin önünde durdu. Hane halkı sevinçten adeta uçuyordu; içlerinden bu büyük nimet için, Resûlullah'ı (s.a.s) ağırlama nimeti için şükrediyorlardı. Ev Medine'de sıkça görülen iki katlı bir evdi. Evin yapımı ile ilgili şöyle bir rivayet anlatılır. Meliki-i Tubba adlı bir zat vardı, bu zat Hanif dinine mensuptu. Ahir zamanda bir peygamberin geleceğine inanıyor ve O'na (s.a.s.) bir köşk yaptırmak istiyordu. Bu köşkü yaptırdı ve kıyamet gününde Son Peygamber'in (s.a.s) kendisine şefaatçi olması için bir mektup yazdı. Kusba'nın önünde çöktüğü evin Melik-i Tubba tarafından yapılan ev olduğu rivayet edilir. Efendimiz (s.a.s), Ebû Eyyûb el Ensarî Hazretlerinin evinde altı ay misafir olarak kaldı. Ebû Eyyûb Hazretleri (r.a.) üst katta, Efendimiz (s.a.s) ise alt katta kalıyordu. Bazen üst kattaki hareketlilikten dolayı alt kata toz toprak dökülüyordu. Hz. Eyyub (r.a.), Efendimize (s.a.s) üst katta kalması için ısrar etmiş; fakat Peygamberimiz (s.a.s.) kabul etmemiştir.

Aradan yıllar geçmiş ve sahabe-i kiram, dünyanın bağrına saçılmış, hepsi birer iman tapusu olarak, hicret ettikleri yerlerde vefat etmişlerdi.

Hicret'ten elli iki yıl sonra, Yezit bin Muaviye komutasındaki ordu, Efendimiz'in (s.a.s) fethini müjdelediği İstanbul'u fethe çıkacaktı. Münadinin sesi Medine sokaklarında yankılanıyordu, "Konstantinopolis, fethe çıkılacaktır, kim ki Allah uğrunda cihada çıkmak isterse…" sesi duyan Hz. Eyyûb (r.a.), yerinden doğrulmaya çalıştı; fakat olduğu yere yığıldı. Hane halkı, bu hâlini görünce onu yerine oturtmaya çalıştılar; fakat o, fethi müjdelenen şehre gitmek, orada şehit düşmek istiyordu.

Daha önce de bir kez bu şehri fethetmek için yola çıkan İslâm ordusuna katılmış; fakat şehir fethedilememişti. Bu ilk seferde o, geçtiği yollarda, gördüğü insanlara O'ndan (s.a.s) mesajlar taşıdı. Bu ilk kuşatma esnasında, kalabalık Bizans askeri ile karşılaşan İslâm ordusundan bir mücahit, düşmana saldırır, bunu gören başka bir mücahit: "…Kendinizi tehlikeye atmayın." âyetini okur. Âyeti duyan Hz. Eyyûb (r.a.): "Siz bu âyeti yanlış yorumluyorsunuz, biz Medine'de kendi hanemizi, malımızı, mülkümüzü düşünüp dünyevî hesaplar yaptık." dedi ve devam etti: "Bunun üzerine Allah: 'Elinizle cimrilik ve israf yaparak kendinizi tehlikeye atmayın.' âyeti ile bizi ikaz etti." Savaş sonrası Medine'ye dönerken Şam'a uğradı. Şam'da Hz. Muaviye'nin saltanatını görünce onu bir hadis ile uyardı. Şam'dan sonra Basra'ya geçti şehir halkı yollara dökülüp Hz. Eyyûb'u (r.a.), karşıladı. Şehrin valisi onu konağında ağırladı ve: "Resûl-i Ekrem (s.a.s) Mekke'den Medine'ye hicret ettiklerinde siz nasıl evinizi ona teslim ettiyseniz bugün ben de konağımı sizi teslim ediyorum." dedi. Allah ve Peygamber (s.a.s.) dostu Hz. Eyyûb (r.a.), gittiği her yerde hürmet görüyor, seviliyor, sayılıyordu.

Katıldığı birinci İstanbul kuşatmasında şehit düşememiş ve yaşı sekseni bulmasına rağmen içindeki şehadet aşkı sönmemişti. Münadinin: "Konstantinopolis, fethe çıkılacaktır, kim ki Allah uğrunda cihada çıkmak isterse…" çağrısı onu cihada davet ederken o yaşı ve bükülmüş belinin ağırlığı altındaydı. Hayır, ci-

hat önündeki bu engeller ona gem vuramazdı! Ailesi, yakınları yaşlandığını ve bedeninin bu sefer için güçsüz olduğunu söylediler. "Gerekirse beni atıma bağlayın ve öylece sefere götürün!" diyordu. Medine valisinin tüm uğraşlarına rağmen Hz. Eyyûb (r.a.), ikna olmadı ve iki oğlu tarafından atına bağlanarak sefere çıkartıldı. Çünkü Hz. Eyyûb (r.a.), verilen müjdeye nail olmak istiyordu zira Hz. Peygamber (s.a.s.): "Konstantiniyye elbette fethedilecektir. O, ordunun emiri ne güzel emirdir. Ve o emirin ordusu da ne güzel ordudur." buyurmuşlardı.

Hz. Eyyûb (r.a.), atına bağlanmış olarak yola çıktı. Son kez, Efendimizin (s.a.s.) pak Ravza'sına baktı, gözleri dolmuştu, ardında ailesini, şehrini, akrabalarını bırakıyordu fakat onun içini yakan dert başkaydı. Ravza'ya dönerek: "Sana layık bir mümin oldum mu yâ Resûlallah? Bugün benim için gitmek var, dönmek yok. Şahit ol, yâ Resûlallah (s.a.s.), Allah uğrunda seksen yaşımda cihada çıkıyorum." dedi. Gözleri dolmuştu, ağlıyordu. At yoluna devam etti ve Hz. Eyyûb (r.a.), İslâm ordusu saflarındaki yerini aldı. Ordu elli bin kişiye ulaşmıştı. Ordu içindeki askerler, Hz. Eyyûb'u (r.a.), görmeye geliyor, ondan dua istiyorlardı. O hem dili ile hem de hâli ile İslâm askerine örnek oluyordu. At, sırtındaki emaneti esenlik içinde taşıyordu. Ordu, Trablus Şam limanına gelmişti. İki yüz parça gemi limandan hareket etti. Gemiler, Yedikule yakınlarına demirlediler. Şehri kuşattılar, kuşatma altı ay sürdü fakat surlar bir türlü aşılamıyordu. Hz. Eyyûb (r.a.) Eğrikapı, yakınlarındaki şiddetli çarpışmada atılan bir taşla yaralandı. Yarası derindi, vücudu bu yarayı kaldıramayacaktı, artık ölüm döşeğinde iken ordu komutanı Yezit bin Muaviye yanına gelip bir isteği olup olmadığını sordu. Hz. Eyyub (r.a.): "Sizin dünyanızdan hiçbir şey istemiyorum, ancak öldüğüm zaman cesedimi alınız ve gücünüz yettiği kadar düşman memleketinin içine götürünüz. Mücahit atlarının ayakaltına defnedin. Mücahitlerin atları mezarımın üstünde koşsun ve

mezarımı dümdüz etsinler zira ben Resûl-ü Ekremden (s.a.s.) işittim ki: 'Konstantiniye kalesinin yanına salih bir kişi defnedilecektir.' O salih kişi ben olayım istiyorum." dedi. Gece, defnedilmeyi ve mücahit atlarının mezarı üstünde koşmalarını vasiyet etti ve kelime-i şehadeti söyleyerek şehit oldu. Vasiyeti yerine getirildi. Defnedildikten sonra mezarından göğe doğru bir nur yükseldi.

En mukaddes yolculuk olan Hicret'in sonunda varılan bir duraktı Hz. Eyyûb (r.a.), ve İslâm ordusunun gittiği en son nokta da yine en güzel duraklardan biri oldu. En büyük muhacirler Hz. Peygamber (s.a.s.) ve Hz. Ebubekir (r.a.) hicretlerinin vardığı noktaya defnedilmişlerdi. Hz. Eyyûb'da (r.a.), hicretinin son noktasına defnedildi. Hz. Peygamber'in (s.a.s.) hicretinin nihayetinde: "Şeytan Mekke ve Medine'den ümidini kesmişti." Hz. Eyyûb'un (r.a.), seferinin sonunda da Hristiyanlar, Konstantinopolis'ten ümidini kesmiş çünkü Konstantinopolis, İstanbul olmuştu.

Fatih Sultan Mehmet Han, İstanbul'u fethettikten sonra Hz. Eyyûb'un (r.a.) mezarını aradı. Akşemsettin de Hz. Eyyûb'un (r.a.), mezarını arayanlardandı. Yanına seccadesini aldı ve sık bir ormana doğru yürüdü. Seccadesini serdi ve namazını kıldıktan sonra, seccadeye kapanıp murakabeye daldı. Bir müddet uyuduktan sonra uyandı, gözleri kan çanağına dönmüştü. Fatih'e seslenerek "Müjdeler olsun efendim, seccademiz tam Hz. Eyyûb'un (r.a.) mezarı üzerine serilmiş, hemen burayı kazsınlar." dedi ve oraya bir işaret bırakıldı. Fatih, Akşemsettin'i denemek için işaretin yerini değiştirdi. Mezarı kazmaya gelenler işareti göremedi. Akşemsettin, tekrar murakabeye daldı ve daha önceden işaretlediği yeri tekrar gösterdi. Üç kişi toprağı üç metre kadar kazdılar. İçinden dört köşe, som haki yeşili bir mermer çıktı, üzerinde "Haza Ebû Eyyûb el Ensarî (r.a.)" yazılıydı. Safranla sarıya boyalı kefen içindeki mübarek cesedi sanki yeni gömülmüş gibi ter ü taze idi. Mezarın yanındakiler tek-

bir ve salâvatlarla naaşı tekrar yerine yerleştirdiler. Fatih Sultan Mehmet Han, mezarın yanına bir cami yaptırdı.

Bir Peygamber dostu, dünya yolculuğunda uhrevî bir seferde... Son sözü, Son Peygamber (s.a.s) söylesin: "Ashabım nerede vefat ederse kıyamet gününde, orada imanla ölmüş olanları cennete götüren bir komutan olarak mezarından kalkar."

BAHÇEDE BİR GÜL: SELMAN-I FARİSÎ (R.A.)

Basra Körfezi, bir anakarayı ikiye ayırmakla kalmamış; iki ayrı ırkın, iki ayrı dilin, iki ayrı medeniyetin de ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Basra'nın, batı yakası, uzun ve zorlu Arap coğrafyasını; doğu yakası ise kültür ve medeniyetle yoğrulmuş kavimleri ağırlamış, ağır savaşlarla sarsılmış, savaş ve öfkeyi hiç eksik etmemiş İran coğrafyasını oluşturmuştur.

İki coğrafya da tarihi altın yaldızlarla süslemiştir. Bu coğrafyalarda toprak, susmak bilmez bir bilge gibi hikâyeler anlatır size.

Körfezin doğu yakasında Sadi-i Şirazi, batı yakasında ise Halil Cibran hikmetli hikâyeler anlatır.

Bize ilk hikâyeyi Halil Cibran anlatsın.

Hikâyemizin adı: Bilge Kral

Virani şehrinde güçlü ve bilge bir kral hüküm sürmekteydi. Gücü sebebiyle halk ondan korkar, bilgeliği sebebiyle de onu severdi.

Şehrin tam ortasında suyu temiz ve serin olan bir kuyu vardı. Kral ve maiyeti de dâhil şehrin tüm halkı, o suyu kullanıyordu; çünkü başka kuyu yoktu.

Bir gece, herkesin uykuda olduğu bir sırada bir cadı gizlice şehre girmiş ve kuyuya büyülü sudan yedi damla damlatarak demiş ki: "Bundan böyle bu kuyudan içen herkes çıldırsın!"

Ertesi sabah, Kral ve vekilharcı hariç, şehrin tüm sakinleri kuyudaki sudan içmiş ve hepsi çıldırmış.

Çıldıran halk, gün boyunca sokak ve meydanlara dökülerek dedikodu fısıltılarını sürdürmüşler: “Kral delidir, kralımız ve vekilharcı akıllarını kaçırmışlar; deli bir kral tarafından idare edilmeyi reddediyoruz. Kendisini tahttan indirmemiz gerek.”

Aynı akşam kral altın bir kâseyi kuyu suyu ile doldurtmuş ve kendisine getirdiklerinde o sudan bolca içmiş, sonra vekilharcına da içirmiş.

Virani şehrindeki halkın mutluluk ve coşkusunu tarif etmeye imkan yok. Gerçekten de kral ve vekilharcı yeniden akıllarına (!) kavuşmuşlar.

Basra’nın batı yakasında iyi ile kötünün birbirine karıştığı ve işlerin her geçen gün kötüye gittiği dönemde bir İranlı, hakikati aramak için yola çıkmış batıya doğru yol almaya başlamış; yolcu, Selman-ı Farisî (r.a.) yola çıkmadan önce, biz bir hikâye de Halil Cibran’la aynı edebiyat ve irfan damarından beslenen Sadi-i Şirazi den dinleyelim.

Hikâyemizin adı: Tacir

Bir tacirin yüz elli deve yükü malı ve kırk hizmetkâr kölesi olduğunu işittim. Kîş adasında (Basra’da) bir gece beni odasına götürdü. Bütün gece dağınık sözler söylemekten geri durmadı: Filan ortağım, Türkistan’da; filan malım, Hindistan’da; şu senet filanca ülkenindir; filan şeyin kefili filan. Bir ara: “İskenderiye gönlümdedir, zira hoş havası vardır.” diyordu. Tekrar: “Hayır, Akdeniz fırtınalıdır. Ey Sadi! Önümde başka bir yolculuğum var, onu yapınca ömrümün geri kalanında bir köşede oturacağım.” diyordu. “Hangi yolculuktur?” dedim. Cevap verdi: “Fars kükürdünü Çin’e götüreceğim. Çünkü büyük bir kıymeti olduğunu duydum. Oradan Rum’a Çin kâsesi getireceğim, Rum ipeğini Hindistan’a ve Hint çeliğini Halep’e, Halep camını Yemen’e, Yemen elbisesini Fars’a ve ondan sonra ticareti bırakıp bir dükkânda oturacağım.”

"İnsaf!" Bu ham hayalden o kadar çok söz etti ki artık, söz söylemeye mecali kalmadı. "Ey Sadi! Sen de duyduklarından ve gördüklerinden bir söz söyle." dedi.

Dedim: "Dünya sever kişinin dar gözünü, ya kanaat doldurur ya da mezar toprağı."

İki bilge kişi iki hikâye anlattı bize.

Dünyanın o sihirli kuyudan su içtiği dönemlerdi ve hakikat söyleyen insanlara "deli" muamelesi yapılıyordu. Selman-ı Farisî (r.a.) böyle bir dönemde bir yol sevdalısı gibi yola düşmüştü ve susuzluğunu en berrak en duru kuyudan dindirmişti.

Bütün insanların yaratılış sebeplerini unuttuğu, "dağınık sözler" söylediği, ihtiyaçlarını tabulaştırdıkları bir dönemde Selman-ı Farisî (r.a.) yaratılış sebebini sorgulamış ve hakikati bulmak için Basra'nın doğu yakasından batı yakasına revan olmuş bir hakikat eriydi ve hakikat açlığını Hakikatin Özü'nde dindirmişti.

Basra'nın doğu yakası da batı yakası da Selman-ı Farisî'yi (r.a.) tanır ve körfezin dalgaları sahile her vurduklarında onun bütün hikmetli öykülerini anlatır.

Kendileri ibadete adamış, zahit bir Mecusî ailesinin çocuğuydu. Babası ile tapınaklara gider, adaklar adardı. Hayatı tekdüze bir şekilde akıyordu fakat onun içindeki hakikat çekirdeği filiz vermeye başlamış, bütün ruhunu sarmıştı. Mecusi, inançları onun o engin manevî ihtiyaçlarını karşılamıyordu. O, bu hâl içindeyken bir hıristiyan manastırının önünden geçmekteydi, içeri girdi, ayini seyretti ve edilen dualara iştirak etti. Ayrı bir manevî zevk almış, kendisinden geçmişti. Yeni bir dine geçen her samimi yürek gibi onun da yüreği pır pır çarpıyordu. Dinin yeni merkezinin Şam olduğunu öğrendi.

Zaman erimiş, gün kovuğuna girmişti. Babasına yeni dininden bahsetti fakat zalim babanın işkencelerine maruz kaldı. Selman, evin sevimli çocuğu, yeni inancından dolayı zincirlere vu-

rulmuş vücudunda mecusi ateşleri söndürülmüştü. İşkence tahammül sınırını zorluyordu. Selman ise kendisine yapılan işkenceler altında direniyordu. Birgün, bir yolunu bulup evden kaçtı. Gizlice bir kervana katıldı, kılık değiştirdi. Artık en yakınları bile onu tanıyamazdı. Kervancı başına yüklüce bir para verdi. Kervan, onu dağlardan, çöllerden, sulardan geçirdi; kurtlardan, eşkıyalardan, tuzaklardan aşırdı ve selametle Şam'a götürdü. Selman-ı Farisî (r.a.) hayatında ilk kez ailesinden bu kadar uzaklara gitmişti. Yıllar sonra ülkesine İslâm'ın şanlı bir kumandanı olarak döneceğini o zaman elbette bilemezdi. Bir an içini derin bir korku kapladı fakat yeni inancına sarıldı ve teselli buldu. Şam'da hıristiyanların en eski manastırlarından birine gitti ve orada kendisini ibadete verdi. Zühd içinde yaşadı. Manastırın papazı, sahtekârın biriydi; buna rağmen Selman (r.a.) yeni dininden soğumadı, inancını kaybetmedi. Papaz ölünce yerine samimi ve âbid bir papaz geldi ve bu yeni papaz da çok geçmeden hastalandı, ölmek üzereyken Selman'ı (r.a.) yanına çağırttı ve "Oğlum, ben ölmek üzereyim karanlık bulutlar her geçen gün daha fazla gökyüzünü kaplıyor, ben ölünce sen buralarda kalma Musul'a git oradaki papazdan hakikat dersini al." dedi. Papaz ölünce Selman'a (r.a.) tekrar yol görünmüştü. Bu kez geldiği doğuya doğru gidecekti. Kader, onu Son Peygamber'le (s.a.s) buluşturmak için yollara düşürmüştü.

Selman (r.a.), sıkıntılar, yokluklar, tehlikeler atlatmış yolun bedelini ödeyip Musul'a ulaşmıştı. Musul'daki papaz da hayatının son dönemlerini yaşıyordu. Kısa bir süre sonra bu papaz da öldü.

Selman'a (r.a.), yine yol görünmüştü. Hakikati bulma sevdası onu, yine yollara düşürmüştü. Dereler aştı, dağlar geçti ve Nusaybin'e oradan da Sivrihisar'a geçti. Sivrihisar'daki rahip: "Oğlum, dünyada bizim yolumuzu takip eden kimse kalmadı. İbrahim'in (a.s.) dini üzerine gönderilecek Peygamber'in gelmesi yakındır. O,

Arap topraklarında zuhur edecek ve "iki taşlığın arasına" hicret edecektir. Bazı alametleri olacaktır: Hediyeyi kabul etmesine rağmen sadakayı yemeyecektir. Ayrıca iki kürek kemiği arasında "Nübüvvet Mührü" bulunacaktır. Bir yolunu bul ve oraya git." dedi. Selman (r.a.), oradan da ayrıldı.

Hakikat çoğu kez yürüdüğümüz yolların sonunda gizlidir ve Selman (r.a.) yolun sonunu görmek için yürüyordu. Artık, bir yol ehli hâline gelmiş, yolu kendisine sıla bilmiş, yola çıkınca huzur bulmuş, yürüdükçe hakikat aynasının kendisini daha yakın daha net gösterdiğini görmüştü.

Yanındaki cüz'î parayla Arabistan'a gidecek kervanla anlaştı. Kızgın güneşin altında günlerce yol aldılar. Dudakları kurudu, gözleri kısıldı, sabırları azaldı. Kervan, bir yerde mola verince kervandaki zalimler Selman'ı (r.a.) bir yahudiye köle olarak sattılar. Selman (r.a.), bir süre bu yahudiye kölelik yaptı fakat o hür bir insanken Son Peygamber'in (s.a.s) peşine düşmüştü, şimdi bir köleydi, buna rağmen içinde O'na (s.a.s) kavuşma arzusu dinmemişti. Medineli zengin bir yahudi Selman'ı (r.a.) satın aldı ve Medine'ye götürdü ve bu yolun sonunda, papazın kendisine müjdelediği, "iki taşlık arasındaki hurmalık" gerçek olmuştu. Selman (r.a.) O'na (s.a.s) bir adım daha yaklaşmıştı. O, Medine'deyken bir haber işitti. Habere göre, Mekke'de sözü emin, hâli emin bir zat peygamberlik iddiası ile ortaya çıkmıştı. Selman (r.a.) bu haberi duyunca hemen Mekke'ye gitmek, Son Peygamber'i (s.a.s.) görmek istedi fakat içinde bulunduğu hâl buna izin vermiyordu. Selman (r.a.) bu iştiyak içinde günden güne eriyor, takatsiz kalıyordu.

Salman (r.a.), bahçede çalışırken bir haber duydu, habere göre Hz. Peygamber (s.a.s.) Medine'ye yakın bir yer olan Kuba'ya gelmişti. Selman (r.a.), hummaya tutulmuş gibi titredi, ürperdi ve yere yığıldı. Hayatının ne önemi kalmıştı. Uğruna hayatını yollarda geçirdiği Son Peygamber'e (s.a.s.) vasıl olmasına çok az kalmış-

tı. Hava kararınca o aydınlık yüreği ile yola çıktı ve Kuba'ya gitti. Efendimiz'in (s.a.s) yanına çöktü: "Sizin salih bir insan olduğunuzu duydum. Yanımda biriktirdiğim bir miktar sadakam var, lütfen kabul eder misiniz?" Allah Resûlü (s.a.s), sadakayı aldı ve yanındaki sahabelere dağıttı. Selman'ın (r.a.) vakti yoktu fakat içindeki düğüm çözülmeye başlamıştı, müsaade isteyip kalktı.

Bir süre sonra Resûlullah (s.a.s) Medine'ye gelmişti. Selman (r.a.) onun yanına geldi ve: "Bu sefer arz ettiğim bir hediye olarak hazırlanmıştır." dedi. Allah Resûlü (s.a.s), hediyeyi almış ve hediyeden bir miktar yemişti. Düğümler, birer birer çözülürken Selman (r.a.) ferahlıyor, içi aydınlanıyordu.

Sıra, Nübüvvet Mührü'ne gelmişti. Allah Resûlü'nün (s.a.s) kabristanda olduğu birgün Selman (r.a.) yanına yaklaşmış ve meraklı gözlerle peşine düşmüştü. Meseleyi anlayan Allah Resûlü (s.a.s), ihramını sıyırarak, Selman'ın (r.a.) mührü görmesini sağladı. "Salman (r.a.), Resûlullah'ın (s.a.s) ayaklarına kapandı, hıçkıra hıçkıra ağladı. Gözleri, o derin iştiyakına tercüman olmuş, gözyaşları inci taneleri gibi yere düşüyordu. Tatlı bir rüyanın içine girmiş ve bu rüyanın bitmesinden korkuyordu. Ruhundaki hasretin durulduğunu, soruların cevaplandığını, benliğinin sükûna erdiğini hissediyordu. Artık, aradığı her şeyi bulmuştu, gerçek dünyanın sahibi olmuştu. Resûlullah'ın (s.a.s): 'Bu tarafa dön!' hitabı ile kendine geldi."

Yürüdüğü yollar onu, bütün hak erlerinin buluştuğu dupduru pınarın başına kadar götürmüş. Çektiği çileler, hakikat çiçeği olarak açmış ve ruhu dünyadaki asıl huzuru bulmuştu.

Selman'ın (r.a.) aramakla verdiği imtihan, bulduğu zaman da devam etmişti. Resûlullah (s.a.s), onu kölelikten kurtarmış ve o da inancı, imanı ile İslâm'ın şanlı sahabelerinden biri olmuştu. Resûlullah (s.a.s): "Allah bana ashabımdan hususi olarak dört kişiyi sevdirip bildirdi, benim de onları sevmemi emretti.

Bunlar: Ali, Mikdad bin Esved, Selman ve Ebû Zer'dir." buyurdular.

Hendek Savaşı'nda, Hendek kazma fikri Hz. Selman'dan (r.a.) çıkmış ve fikir çok beğenilince Ensar ve Muhacir arasında, "Selman (r.a.) bizdendir." şeklinde bir sahiplenme yarışı başlamıştı. Olayı duyan Resûlullah (s.a.s): "Selman (r.a.) bizdendir, Ehl-i Beytimizdendir." dedi.

Efendimiz'in (s.a.s) vefatından sonra, Hz. Ömer (r.a.) zamanında, Medayin'e vali olarak tayin edildi. Medayin'de Resûlullah'ın (s.a.s) şanlı bir sahabesi olarak uzun süre hizmet etti. Valiliği döneminde kendisinin söylediği şu sözü hiç unutmadı: "Bir şeye karar verirken veya bir meselede hükmünü belirtirken yahut malı taksim ederken Rabbini hatırla."

Hz. Selman (r.a.) İran'da başladığı inanç yolculuğunu İran'da sonlandırıyor. Yürüdüğü yollarda, azmini ve sabrını hiç kaybetmeden dünya üzerine gelmiş en talihli insanlardan biri olmayı başarmış: Son Peygamber Hz. Muhamamed'i (s.a.s) ve O'nun (s.a.s) iltifatlarına mazhar olmuştur. Yola nerde başladığınız, yolu nerde bitirdiğiniz değil önemli olan, asıl önemlisi, yola çıkarken niyetiniz ve yolun sonunda o niyetinizi ne kadar muhafaza ettiğiniz. Selman (r.a.), yola çıkarken arınmış ve adanmış bir niyetle çıktı, yolun sonunda umduğundan çok daha büyük bir lütfa mazhar oldu.

Son söz Fahr-i Âlem'in (s.a.s): "Cennet üç kişinin hasretini çeker: Ali, Ammar bin Yasir ve Selman."

GÖNÜLLERDE YOL ALAN YOLCU: VEYSEL KARANÎ

Deniz, karanlıkta pusuya yatmış bir hayalet gibi duruyor. Karayı tehdit eden bir hareketliliği var, sanki gizliden gizliye bir saldırı hazırlığı içinde. Derinden, çok derinden soluyor; ama gürültülü, hırıltılı bir soluma. Yüzeyinde bir gürültü, derinlerinde ise sessizlik var. Balıklar, derinlerde bir sükûnet içindeler. Kıyıdaki, kayalardaki yosunlar denizin hat çizgileri gibi uzamış. Deniz, sınırlarına boyun eğer mi, ya eğmezse?

Aden Körfezi'nden denizi seyre dalan, esmer Arap çocuğu, denizin gece nasıl göründüğünden habersizdi; denizin ihtişamı karşısında ürpermiş, teninde ince bir serinlik akmıştı. Güneş, denizin üzerine bir merhamet gibi dökülüverdi. Denizin yüzü aydınlandı, derinlikleri hareketlendi. Deniz, bir sahneye dönmek üzereydi. Dalgalar, provası defalarca yapılmış bir dansa hazırlanıyorlardı. Ay, dans şefi gibi son komutları veriyordu. Dört koldan, kaykıla büküle ileri gitme, hep bir ağızdan "hey" diye bağırıp sonra geriye gelme ve tekrar ileri gitme şeklinde bir danstı. Dalgalar, el ele tutuşup Ay'ın başla komutu ile dansa başladılar. Esmer Arap çocuğu, sahilde büyülenmişti. Dalgalar bir gizli tehdit tutmuş, kıyıya kadar geliyor; kayalara çarpıp şarkı tutturuyor, sahildeki kumların içine gömülüp şarkının nağmesini tamamlıyorlardı. Çocuk paçalarını sıvadı, ayaklarını suya soktu; dalgalar onu kendilerine çekiyordu. Su, ayaklarını okşarken o gözlerini kapadı, gövdesi cam gibi ışıl ışıl yanan bir gemi ile denize açılmıştı. Yanındaki tayfalar bir koşuşturma içindeydi. Geminin kor-

kak miçosu, bir köşeye pusmuştu. Geveze papağanı, Simbat'ın omzuna konmuş ona bu yolculuğun uğursuzluk getireceğini söylüyordu. Simbat'ın bunlara aldırdığı yoktu. O uzak seferlere çıkmak, kötülere karşı savaşmak için yaratıldığını düşünüyordu. Gemi, denize iyice açılmıştı. Simbat, denize her açıldığında kendisinden geçiyor; verdiği bir sözü, ettiği bir yemini yerine getirmenin mutluluğunu yaşıyordu. Önlerine bir korsan gemisi çıkmıştı, geveze papağan havalanmış korsan gemisine bir ajan olarak inmişti. Gemide olup biteni öğrendikten sonra tek gözlü, kanca bacaklı korsan reisi tarafından yakalanmak üzereyken havalanıp geri Simbat'ın gemisine dönmüştü. Korsan gemisinde, bütün halkı tarafından sevilen; korsanları limanlarına almayan o iyi kalpli padişahın oğlu vardı. Çocuk daha sekiz-on yaşlarındaydı ve korkudan kaç gündür ağzına bir lokma koymamıştı.

Simbat, bu padişahı tanıyordu, oğlunu kurtarmak istiyordu fakat korsan gemisi çok büyüktü ve ateşli silahlarla donatılmış bir gemiydi. Geveze papağanın anlattıklarını dinleyen miço, girdiği delikten çıktı ve: "Gidip o çocuğu kurtaralım." dedi. Simbat: "Vay korkak miço, şimdi de kahraman mı oldun?" deyince Miço: "Ben canımı korumak için saklandım, şimdi madem masum bir çocuğu kurtarmamız gerekiyor, yoldaşımız Allah olur ve biz kimseden korkmayız." dedi. Tayfalar da çocuğu kurtarmak istiyor, denizi korsanlara bırakmak istemiyorlardı. Simbat, gemi ahalisine güçsüz olduklarını fakat iyilik için savaşacakları için gücü her şeyin üstünde olan Allah'ın onlarla olduğunu, onlardan Allah'a dua etmelerini istedi. Simbat, deniz savaşçılarının yaptığı en güzel planlardan birini yaptı ve kan dökmeden çocuğu korsanların elinden kurtardı. Çocuğu, padişaha vermek için saraya doğru yürüyordu ki geveze papağan omzuna kondu. Aslına omzuna konan babasının sağ eliydi. Esmer Arap çocuğu, hayalinden uyandı denizin dalgaları ondan uzaklaşırken o hayalinde Simbat'ın peşine düşmüştü. Simbat, destanlar içinde kal-

maya mahkum bir destan kahramanı; Üveys el Karanî, hayatın üstüne çıkmış, destanlaşmış bir kahraman.

Aden Körfezi'nde denizi dinlemeyi bilenler, dalgalardan Üveys el Karanî Hazretlerinin hikâyesini dinlerler.

Karen'de yaşayan Üveys el Karanî'nin gönlü hakikat ürpertileriyle çarpmaya başlamıştı. Üveys, toplumunun sapık dinine iman etmemiş, peygamberlerin piri Hz. İbrâhîm'in kalbi ve vicdanı ile Allah'ı bulmasına benzer bir arayışla kendini ve diğer bütün varlıkları yaratanı aramıştı. Bu arayış esnasında ne vicdanı ne kalbi ne de aklı putların yaratıcı olabileceğini kabul ediyordu. Putlara her bakışında Hz. İbrâhîm'in baltasını hatırlar ve puta tapınan toplumunun hâline üzülürdü. Kâinat tuzlu bir deniz gibi onun susuzluğunu arttırıyordu. O, susuzluğunu dindirecek, ona Allah'ı anlatacak, kâinatın sırlı dilini çözecek Son Peygamber'i (s.a.s.) bekliyordu. Kâinat yıllardır, onu bekliyordu, çatlamış, çölleşmiş topraklar; sesi, bir figan yankısı gibi çarpan denizler; çığlık çığlık büyüyen rüzgâr; dalları mahcup mahcup boyun buran ağaçlar; gökyüzünde avare avare uçan kuşlar… O'nu bekliyordu. Bekleyiş, gönülleri kurutmuş, dudakları çatlatmış ama ümitleri azaltmamıştı. Evet, O, gelecekti. O daha gelmeden düşmanları kılıçlarını kuşanmıştı. Kutsal kitapları tahrif etmiş, O'nun adını silmeye çalışmışlardı; oysa O'nun adı Allah'ın güvencesi altındaydı ve tahrif edilmiş kitaplarda bile O'nun adı silinememişti. Düşmanlar; kin, gayz, nefret duygularını kalplerine yerleştirmişken dostların da imanı sevgiyi ve sadakati kendilerine rehber yapmaları gerekmişti.

Üveys, O'na (s.a.s) iştiyak duyuyor, O'na (s.a.s) kavuşmak istiyordu.

Yıllardır, iklim değişmiş, yollar kervanlara açılmış, insanoğlu yordamı hatırlamıştı. Üveys, bu değişikliği sezebilen birkaç kalb gözü açık kişiden biriydi. Bir haber bekliyorlardı. O haber bir gelse… Dudaklar, O'nun peygamberliğini ilan ettiğini bir söylese… Günler, haftalar, aylar, yıllar bu haberi beklemekle geçti. Sonunda

o haber, Karen'e ulaştı. Mekke tarafından gelen bir tüccar, Hz. Muhammed'in (s.a.s) peygamberliğini ilan ettiğini söyledi. Üveys, tüccara defalarca Son Peygamber'i (s.a.s) görüp görmediğini sordu. Tüccar "O'nu (s.a.s) görmediğini ama hakkında sözüne, hâline sadık, emanette emin, günahın küçüğünden dahi beri duran, insanları seven, uzlaştıran… bir kişi olarak anlatıldığını duydum." dedi. Üveys, emindi artık. Gelen O'ydu (s.a.s).

Üveys, bu haberi aldıktan sonra Mekke'ye gitmek ve yüzü Kevser suyu ile yunmuş Peygamber'i (s.a.s), görmek istiyordu ama yatalak bir annesi vardı ve annesinin bütün ihtiyaçlarını oğlu Üveys, karşılıyordu. Konuyu annesine açtı, rızasını istediğini, gönlünün iman ateşi ile yandığını söyledi fakat annesi izin vermedi; yatalak olduğunu ve kendisine bakacak kimsesi olmadığını… O da anne rızası almadan yola çıkmayı doğru bulmadığından bekledi ne de olsa iman, imtihandı; o da beklemekle anne sözü dinlemekle imtihan oluyordu.

İmanı onu hilm sahibi bir insan yapmıştı. O, gittiği her yerde insanları etkilemeye başlamış ve onları hak dine davet eder olmuştu. Küfrün, zalim, amansız kılıçları Üveys'in başında sallanmaya başlamıştı. Çünkü Üveys, kölelere kendileri gibi birer insan muamelesi yapıyor ve bütün insanların Allah tarafından eşit yaratılığını söylüyordu. Kısa süre sonra, Karen'de de son din ilk filizlerini vermeye başlamıştı. Eski dinin bağnaz savunucuları, Üveys'i Karen'den ve Karenlilerden uzaklaştırmak istiyorlardı ve çözüm olarak onu develerinin çobanı yapmağa karar verdiler. Üveys, deve çobanı olmuştu. Güneş doğmadan develeri alıyor, güneş batınca geri bırakıyordu. Üveys'in otlattığı develer sanki dile gelmiş ve hakikati anlatmaya başlamışlardı. Derisi kemiklerine yapışmış, susuzluktan memeleri kurumuş develer, semirmeye başlamış, memeleri sütle dolmuştu. Üveys'in otlattığı develer bakraç bakraç süt verirken diğer develerin memelerinden süt bir iki damla olarak akıyordu. Karen halkı develerindeki bu ani deği-

şikliği fark etmişti ve bu işin sırrının Üveys'te olduğunu biliyorlardı. Üveys, fakirler ve yaşlılarla da ilgileniyordu. Bütün Karen ondan memnundu; yalnız Musaddak isimli bir zat inat ediyor, Üveys'i sapkınlık yapmakla suçluyordu. Hatta bir akşam Üveys'i esir etmiş ve onu epey hırpalamıştı. İman Karen'de coşkun nehirler gibi akıyor ve etrafını yeşertiyordu.

Sonunda Karen'in ileri gelenleri bir meydanda toplandılar ve içlerinden büyük bir çoğunluğu Üveys'in inandığı dine iman ettiklerini söyledi. Üveys, olanlar karşısında Rabbi'ne şükrediyordu, o şükrettikçe nimet ziyadeleşiyordu. İki Karen soylusu, Mekke'ye gidip Hz. Peygamber'i (s.a.s) görmek için yola çıktılar. Çöl, yol olmuş onları Mekke'ye taşıyordu. Tepeler aştılar, şaki kabileler geçtiler, vahşi hayvanları geride bırakıp Mekke'ye vardılar. Hz. Peygamber'in (s.a.s) nurlu yüzüne vasıl oldular, Üveys'in selamını ilettiler. Sohbette bulunup feyiz aldılar, ömürleri bereketlendi, yürekleri arındı, gözlerine fer geldi. Mekke'de şartların müslümanlar için ağır olduğunu gördüler, buna rağmen oradan ayrılmak istemediler. Ama geride bıraktıkları insanlar vardı ve müjdeyi Üveys'e götürmeleri gerekiyordu çünkü onların müslüman olmalarına Üveys vesile olmuştu.

Karenliler, gideli uzun zaman olmuş ve aileleri onlar için telaşlanmaya başlamıştı. Karen'de müslüman olmayan art niyetli kişiler de bu gecikme işini bahane edip Üveys'i öldürtmek istiyorlardı. Günler gittikçe ağırlaşıyordu. Üveys, Karenlilere müjdeli haberi vermek için onları şehrin en yüksek tepesine çıkarmıştı. Üveys, müjdeli haberi verdikten sonra halk beklemeye başlamıştı. Dakikalar geçtikçe henüz iman etmemiş kişiler bekleyenlerin akrabalarını kışkırtıyorlardı. Fakat sabırların tükendiği hengâmede Karenli iki soylu görünmüş ve Üveys, Rabbi'ne şükretmişti.

Karenli iki soylu döndükten sonra Üveys'in gitme isteği artık zapt edilmez olmuştu. Annesinin yanına oturdu, ellerine kapandı, kendisinin O'nu (s.a.s) görmediği sürece yaşayan bir ölü olduğu-

nu ve artık gitmek istediğini söyledi. Annesi, yolun uzak olması ve Hz. Peygamber'in (s.a.s) evde olmaması gibi sebepler ileri sürdü. Üveys "Bir çırpıda gider; eğer evde bulamazsam döner gelirim." dedi. Annesi, ağladı: "Oğlum sen benim gören gözüm, tutan elimsin, sen gidersen ben ne yaparım." dedi. Üveys, tam orta yerinden çatlamış, iki büklüm, gözyaşları içinde kendisini dışarı atmıştı. Gidemeyecekti, O'nu (s.a.s) görmeyecekti.

Bütün Karen halkı müslüman olmuştu. Bir dönem Üveys'e her türlü komployu kuran, ona işkenceler eden Musaddak bile müslüman olmuştu. Üveys, insanlardan iyice uzaklaşmış ve kendisini bütünüyle ibadete vermişti. Kendisini ziyarete gelen bir dostuna şu nasihati vermiş ve bu nasihat Karen'de kulaklara küpe olmuştu: "Ölüm, yatınca yastığının altında, kalkınca da önündedir."

Âlemlere rahmet Hz. Muhammed (s.a.s) bir vefa peygamberiydi. O, Yemen illerindeki Üveys'i Allah'ın izni ile bilmiş ve vefat etmeden önce O'nu (s.a.s) sevenleri sevdiğini göstermiş, hırkasının Üveys el Karanî'ye göndermişti. Hz. Ömer ve Hz. Ali (r.a.) Karen'e kadar gelmişlerdi. Üveys el Karanî'yi sormuş ve onu şehrin dışında bir yerde bulmuşlardı. Yanına yaklaşıp selam vermiş, adını öğrendikten sonra avucuna bakmak istemişlerdi. Avucuna bakınca da Resûlullah'ın (s.a.s) haber verdiği şekilde, ayasında bir gümüş para büyüklüğündeki beyazlığı görmüş bu durum karşısında imanlarını ziyadeleştirmişlerdi.

Üveys, olanlar karşısında şaşırmış ve işin iç yüzünü sormuştu. İki hak dostu anlatmaya başlamıştı: "Resûlullah Efendimiz (s.a.s), hırkasını sana gönderdi. Elindeki beyazlığı da bize Efendimiz (s.a.s) haber verdi. Hatta şu hadisi zikretti: 'Üveys el Karanî, ihsan ve iyilikte kavminin en hayırlısıdır. Kıyamet günü müminlere şefaat edecektir.' dedi ve ekledi: 'Bu hırkayı giysin ve ümmetime dua etsin.' diye buyurdular." Üveys, anlatılanlar karşısından kendisinden geçmiş ve gözyaşlarına boğulmuştu.

Aslında Efendimiz (s.a.s) Üveys'ten haberdardı ve bir hadislerinde: "Yemen taraflarında rahmet rüzgârları esiyor." buyurmuşlardı. Üveys, hırkayı giydi ve Efendimiz'in (s.a.s) dua emrini hatırladı, ellerini açtı, gözünden sağanak sağanak yaşlar boşanıyordu, sesi titrek ve perdeli bir şekilde duyuldu, önce salât u selam getirdi, sonra da: "Ey, Üveys'e bu eşsiz şerefi bahşeden yüce Allah'ım, Üveysi ve ümmet-i Muhammed'i yine O'nun (s.a.s) hatrına affet." diye dua etti.

Üveys ile Efendimiz (s.a.s) hiç görüşmemelerine rağmen Efendimiz'in (s.a.s) Üveys'in ayasındaki beyazlığı bilecek kadar onu tanıması doğrusu insanı iman merkezli bir hayrete düşürüyor. Yunus Emre yıllar sonra Üveys'in iştiyakını anlatırcasına şöyle demiştir:

Arayı arayı bulsam izini
İzinin tozuna sürsem yüzümü
Hak nasip eylese görsem yüzünü
Ya Muhammet canım arzular seni

Yemen, o dönemde şakiler diyarı olarak bilinir ve "Sana" ile "Hadramut" arasında birçok masum insanın canına kastedilirdi. Efendimiz (s.a.s) o gaybî mucizesini bildirdiği zaman, Sahabe-i Kiram verilen müjdenin görüleceği günü iştiyakla beklemişlerdi işte o mucizevî, müjdeli haber: "Gün gelecek bir kadın Sana'dan Hadramut'a kadar gidecek ve tek korkusu yırtıcı hayvanlar olacaktır." Sahabe-i Kiram anlatıyor: "Biz zamanla gördük ki kadınlar, tek korkuları yırtıcı hayvanlar olarak Sana ile Hadramut arasında yol aldılar."

CEHALETİN BABASININ İNANMIŞ OĞLU: İKRİME BİN EBU CEHİL

Zalim bir kılıç ustasıydı. Cehennemî alevler içinde örste demir döverdi; yaptığı kılıçlar yedi iklimde bilinirdi, adı yaptığı kılıçlarla anılırdı. Pazuları demir sertliğindeydi, içindeki kin ve küfür kılıçlara nakış olarak işler. Sanki ateş semenderi gibidir, bütün varlığı ateş ile kuşanmıştır. Kızgın kapları alır, erimiş demirleri kalıplara boşaltır ve yılan terbiyecileri gibi erimiş demirlere dans ettirirdi. Yılan terbiyecisinin çalgısına benzer bir ıslığı vardı, çaldığı ıslıkla demire şekil verir ve demiri maskara edilmiş yılanlar gibi pazara çıkarırdı. Kılıcındaki demir, demirin hası; demire kattığı su, en sert sulardan daha sert olan teriydi. Yaptığı her kılıcı uzun uzadıya inceler, kılıçların ağzına dudaklarını değdirir, dudağını hafifçe kanatır ve kirli kanı ile kılıçları acımasızlaştırırdı.

Yaptığı hiçbir kılıç, Hak yolunda kullanılmamış, zulme hizmet etmiş, mazlum kanı akıtmıştır. O, kılıçları üzerine anlatılan acımasız hikâyeleri dinler, gururunu kabartır, göbeğini kaşır ve zevkten dört köşe olurdu. Anasının ahını almıştır, anası: "Oğlum, kılıç yılan gibidir, yılan terbiye edilmez ki kılıç terbiye edilsin. İnsanın boş bir anını yakalayan yılan insanı nasıl sokarsa, kılıç da boş bir anında böğrüne bir yılan gibi sokulur." demiştir; ama kılıç ustası bu sözü dahi sadağına almamıştır. "Kılıç, bir sevdadır, ona sarıldıkça var olursunuz, onu bıraktığınızda ise yok olursunuz." diyordu. Onun bu hâli, yaşadığı şehir ibretlik bir hâldi. "Küfür, kalbine girmiş ta nuru imanı çıkarmış ve kalbi

kaskatı kesilmişti.” Anası, sonunda dayanamamış: “Oğlum, oğlun senin katline sebep olsun, kıydığın her tatlı canın intikamını senden oğlun alsın.” demişti.

Haberler kara, haberler dillerde kuşlar misali, yedi iklimden, dört kıtadan yol alarak şehre gelir.

Bir haber şarktan:

- Kılıç ustasının paslı kılıcı adil hükümdar Nuşirevan’ın sırtına hain bir yılan gibi zehrini akıtmıştır.

Ahali, bu haber karşısında saç baş yolmuş ve Nuşirevan için yas tutmuştur.

Bir haber garptan:

- Kılıç ustasının kılıcı bir havarinin kalbini çarmıhta parçalanır gibi parçalamıştır.

Ahali, havariye dua eder ve Hz. İsa’yı vesile edip Allah’tan yardım ister.

Bir haber şimalden:

- Kılıç ustasının kılıcı ilkbahar ahularının gözlerini oymuş, onları yarı yolda koymuştur.

Ahali, bu mazlum ilkbahar ahularının ahının şehirlerini yakmasından korkmuş, tövbe etmişlerdir.

Bir haber cenuptan:

- Kılıç ustasının kılıcı Yusuf’a kardeş olmuş ve onu kör kuyulara atmıştır.

Ahali, kanlı gömleğin diyarlarını kana bürümesinden korkmuştur.

Haberler, haberlere eklenir; zulüm ile âbâd olanın sonu berbat olur.

Kaç kişi kapısını çalmış: “Yaptığın her kılıç, aldığın bir ahtır. Mazluma uzanan her kılıç sana vebal getirir, sadece seni değil yedi ceddinin kahrına sebep olacak günahlar işliyorsun. Vazgeç bu batıl yoldur, insanın katline sebep olan iflah olmaz.” demişse de kılıç ustası batıl yoldan dönmedi. Hatta ilminden, edebin-

den coşkun suların yol verdiği bir pir-i fâni dahi onu bu yoldan geri çevirmeye çalışmış; fakat kılıç ustası onu öldürmekle tehdit ve: "Zulmün kadar bilir/Zulmün kadar anılırsın." diyerek pir-i fâniyi kargışlamış, onun bedduasını almıştı.

Yıllar, kılıç ustasını örste dövülen bir demir gibi dövmüştür. Artık yolun sonuna doğru yaklaşmıştır; pazıları sönmüş, teri kurumuş ama kini ve küfrü dinmemiştir. Oğlunu, ateşle terbiye etmiştir. Oğlunu yanına çağırır: "Oğlum, benim kılıçlarım sana emanet, zulmü başlatırsın ama bitiremezsin. Zulüm başladı fakat bitmeyecek, zulüm bizim ekmek kapımızdır. Bilesin ki baban bu kapıya hiç ihanet etmedi. Kılıçlarım ne peygamberler ne Hak dostları ne mazlum ahular ne padişahlar katletti. Bizim namımız zulüm, azığımız dahi zulümdür. Sen, bu zulüm ile payidar olacaksın. Eğer kılıçlarım, anaları gözü yaşlı koymaz, yavruları yetim bırakmaz, acılara acı katmazsa sana babalık hakkımı helal etmem. Al bu kılıcı ve git bizi kılıç yolundan etmeye kalkışan o pir-i fâniyi öldür." dedi. Oğul, yüreğini babasından devralmış, belinde kılıç, dişlerinde öfke pir-i fâniyi katle gider. Gider, lakin karşısına eşi dikilir: "Bey, baban kılıca hizmet etti, kılıca hizmet şeytana hizmettir; biz şeytana kul olmaya gelmedik vazgeç bu yoldan, uyma şeytanlara." dedi. Oğlun, içinde bahar gülleri açar, yüreği ferahlar, ağzından siyah bir su akar. Geri döner, kılıcı babasına verir ve: "Ben ne kılıca ne de şeytana hizmet ederim! Senin yolun sapkın bir yoldur, uğrun kapalı, vicdanın mühürlüdür." der. Babası, annesinin ettiği bedduayı hatırlar: "Oğlum, oğlun senin katline sebep olsun, kıydığın her tatlı canın intikamını senden oğlun alsın." Kılıcı eline aldı ve kendi kalbine sapladı.

Şehre göçmen kuşlar döndü, bahar uzun bir zaman sonra filizlendi ve şehrin kirli suları arındı. Şehrin bir mezarı var ki yıllardır üzerinde ot bitmez, ziyaret edeni olmaz. O mezarda, zalim kılıç ustası gömülüdür.

Çocuklar, kılıç ustasının ibretlik hikâyesi ile büyür, kin ve küfürden arınırlar.

O, müslüman olunca Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "İkrime'nin de müslüman olmasıyla Ebu Cehil'in nesebi kesilmiştir." Efendiler Efendisi (s.a.s.) Mekke'yi fethe gelirken İkrime, yanındaki birkaç adamı ile Efendimiz'e (s.a.s) karşı direnmişti, Efendimiz (s.a.s) herkesi affettiği hâlde, onu ve yanındaki birkaç kişiyi affetmemiş, görüldükleri yerde öldürülmelerini istemişti. İkrime, bir yolunu bulup Mekke'den kaçtı. Kılık değiştirdi, yolda kervanlara katıldı, kervanlar değiştirdi ve Mekke'den iyice uzaklaştı. Çölde, beraber yol aldığı kervan, bir kuyunun başında mola verdi. Kervancı başı, kuyunun başında bir kıssa anlattı, yolcular gözleri dolu dolu anlatılan kıssayı dinlediler. Kıssa Yusuf Peygamber'in (a.s.) kıssasıydı. Kıssa, kuyudan saraya, saraydan babaya uzanan bir yol hikâyesiydi. Kervancı başı, kıssayı bitirdikten sonra: "Bütün peygamberler Son Peygamber (s.a.s) için geldiler." dedi. Kıssayı dinleyen bir delikanlı aynı kıssayı Medine'de Ebubekir (r.a.) adlı bir zattan dinlediğini söyledi. Kervancı başı, Ebubekir'in kim olduğunu sordu. Ebubekir'i tanıyan kimse çıkmadı, İkrime, Ebubekir'i tanıdığını ve onun peygamber olduğunu söyleyen Muhammed (s.a.s) adlı bir zatın en yakın arkadaşı olduğunu söyledi. Kervancı başı, "Vallahi o zat Son Peygamberdir." dedi. Kervan yolunu değiştirdi ve Mekke'ye doğru yol aldı. İkrime, o kervandan ayrıldı ve Yemen taraflarına giden bir kervana katıldı. Bir zamanlar, kalbi küfür ile kararmıştı ve dünyasını, kin, nefret, öfke ve zulüm üzerine kurmuştu; oysa o kervana katıldıktan sonra sanki kalbi bir buz gibi çözülmüş, içinde serin serin bir ırmak yol bulmuştu.

Yemen'e ulaştı. Bir gemiye bindi, nereye gittiğini bilmiyordu, kendisini yola emanet etmişti. Gemiden, Kızıl Deniz'i seyrediyordu. Yanına beyaz tenli bir genç yaklaştı. Kalb gözü açık olanlar, onu havarilere benzetiyorlardı. İkrime'nin yanına yaklaş-

tı ve onunla sohbet etti. İkrime, ona neden kaçtığını ve kendisini yola emanet ettiğini söyledi. Genç anlatılanları can kulağı ile dinledi ve anlatılan kişinin, İkrime ve babasının can düşmanının, Son Peygamber (s.a.s) olduğunu anladı ve küfrün hissizleştirdiği İkrime'ye Yunus Peygamber'in (a.s.) kıssasını anlattı. Yunus Peygamber, Allah'tan izin almadan halkını terk edip bir gemiye binip halkından uzaklaştı. Bindiği gemi, dingin sularda yol alırken, birdenbire bir fırtına kopar. Hz. Yunus, o fırtınada denize düşer ve bir yunus balığı onu yutar. Hz. Yunus, balığın karnında iken yaptığını anlar ve yine Rabbinden yardım ister. Yardım isterken şunu hesaplar, öyle birinden yardım istemeliyim ki kudreti hem suya hem balığa hem de fırtınaya geçsin. Eğer birine bile güç yetiremezse ben bu denizde boğulur, yiterim, diye düşünür. Sonunda ettiği dua Allah tarafından kabul edilir ve yunus balığı Hz. Yunus'u kıyıya bırakır. Hz. Yunus halkının yanına geri döner ve onlara Allah'ı anlatmaya devam eder. İkrime, Yusuf ve Yunus Peygamberlerinin kıssalarını arka arkaya dinlerken yüreğinin arındığını ve hafiflediğini hissetti.

Deniz atlastan bir kumaşa benziyordu. Birden bir rüzgâr başladı ve şiddetli bir fırtınaya döndü. Fırtına, geminin gövdesini dövmeye, dalgalarını geminin üstünden aşırmaya başladı, geminin kaptanı, yolculara: "Samimi olun ve Allah'tan kurtulmanızı isteyin." dedi. İkrime, bu sözü duyunca âdeta çarpıldı ve kaptana: "Halis ve samimi olmak için ne yapmam gerekiyor?" diye sordu; kaptan: "Gerçekten samimi olmak istiyorsan Allah'tan başka ilah olmadığını söyle." dedi. İkrime, kaptanın söylemesini istediği sözleri söylememek için kaçıp buralara kadar gelmişken şimdi kurtuluşu bu sözleri söylemesine bağlanmıştı. Kalbinin derinlerinden gelen bir iştiyak ile dudakları aralandı: "Ey Allah'ım! Eğer beni bu fırtınadan kurtarırsan, Muhammed'e gidip ellerine sarılacağım ve ondan af dileyeceğim." dedi.

O, fırtınalı denizde yüreğinden gelen iman arzusu ile dua ederken, eşi Ümmü Hakim, Efendimiz'in (s.a.s) huzuruna çıkmış ve Efendimiz'den (s.a.s) İkrime'yi affetmesini ve kendisine eman vermesini istedi.

Ümmü Hakim, yollara düştü, yanına kölesini aldı. Vefalı bir eşti, imanı bulmuş, imanı tatmış eşini de iman ile tanıştırmak, onu her iki dünyada da aziz kılmak istiyordu, aylarca çöllerde yol aldı. Kervanlara, kuyulara, rüzgârlara, eşkiyalara, kurda, kuşa İkrime'yi sordu. Sonunda izini buldu ve devesini Tihame'ye doğru sürdü. İkrime, bir gemi ile Tihame'den ayrılmak üzereydi ki Ümmü Hâkim onu buldu. Ümmü Hâkim, çok uğraştı ve sonunda İkrime'yi ikna etti. İkrime, ikna olmuyordu; çünkü Efendimiz'e (s.a.s) ettiği kötülüğün haddi hesabı yoktu. Bu kadar kötülüğü ancak bir peygamber affedebilirdi, şüphesiz Hz. Muhammed (s.a.s) Son Peygamber'di.

Ümmü Hâkim ve İkrime günlerce süren yolculuğun ardından Medine'ye ulaştılar. Mescid-i Nebevi'ye vardılar. Efendimiz (s.a.s) bir süre sonra mescide geldi ve eski kötülüklerden hiç bahis açmadan, mucizevî bir cümle ile İkrime'ye iltifat etti: "Merhaba, ey gemiyle hicret eden muhacir." dedi.

İkrime, şehadet getirdi ve müslüman oldu. Efendimiz (s.a.s) İkrime'ye "İşte, sana bugün hiç kimseye vermediğim şeyi vereceğim." dedi. Allah'ın geri çevirmediği mübarek ellerini kaldırdı: "Allah'ım! Bana yaptığı bütün kötülükleri, Sen'in nurunu söndürmek için attığı her adımı affet! Yüzüme karşı veya gıyabımda benim aleyhimde söylediği sözleri de affet!" diye dua buyurdu. İkrime de Efendimiz'e (s.a.s) "Yâ Resûlallah (s.a.s) Allah'a yemin ederim ki insanları Allah yolundan çevirmek için sarf ettiğim malın iki mislini Allah yolunda harcayacağım. Allah yolundan çevirmek için yaptığım savaşların iki mislini Allah yolunda yapacağım." dedi.

İkrime, Sahabe-i Kiram arasında seçkin bir yer edinmişti, bütün benliği ile bir Resûlullah (s.a.s) sevdalısı olmuştu. Efen-

dimiz'in (s.a.s) vefatı onu çok etkilenmişti, tek isteği Allah yolunda şehit olmak ve Resûlullah'a vasıl olmaktı. Münadi, Yermuk Savaşı için sokakları inletirken, İkrime yolun sonuna geldiğini hissetmişti. Yermuk'ta tam bir İslâm kahramanı olarak savaştı, şecaati diğer müminlere örnek oldu. Savaşın kızıştığı bir hengâmede, çok ağır bir kılıç darbesi aldı ve oracığa düştü son sözleri, bütün müminlere ibret olacak kadar derin ve manalıydı: "Ya Resûlallah! Bugün Yermuk'ta Allah uğruna şehit düşüyorum, şükürler olsun; ama bilmem ki sizin 'gemiyle hicret eden muhacir' diye iltifat ettiğiniz İkrime, size çektirdiklerine karşılık canını verirken borcunu ödeyebiliyor mu?"

Allah Resûlü'nün (s.a.s) azılı düşmanı Ebu Cehil'in (cehaletin babası) oğlu İkrime bin Ebu Cehil, kaçmak için düştüğü yola dönmek için düşüyor; üstelik bu yol küfür ile başlamışken iman ile sonuçlanıyor. Azılı bir kâfirin oğlu iken bir Peygamber sevdalısı oluyor işte, iman ve inanç budur. İşte Resûlallah'ın mucizesi budur ki en azılı düşmanları bile O'nu uğrunda ölecek kadar sevmişlerdir.

Yermuk, hâlâ konuşur. İkrime'nin sesi, rüzgârla taşınır ve düştüğü yollara, kuyulara, kervanlara, gemilere…

Yola nasıl başladığınızdan çok, yolu nasıl bitirdiğiniz önemlidir.

MENZİL

"Duyuyor musun çıngırakları seherin nefeslerinden?
İpek yolundan belki
Yine bir tüccar kervanı geçiyor
Isındı şark masalının mutfağı
Bu kervanların ateşinden
Efsane dolu tarihin kulağı"

AZER

Çöl nedir ki kumun kibrinden başka? Dağ başı değil, dile kolay çöl ortası. Kalakaldık bu kuş uçmaz kervan geçmez çölde. Arabamız, bir sarsıntı ile duruyor. Gözlerim aralanıyor.

Üzerimde bir ağırlık var. Ne olduğunun farkında değilim. "Bu araç, buradan bir metre öteye gitmez!" "Dostum" diyor Kemal: "Eğer daha fazla para istiyorsan verelim; ama bizi burada bırakma." Ağzı sinirle köpükleniyor şoförün: "Kardeşim, benim gözüm parada değil, ekmek teknemi kurtarsam kâra sayacağım." Mustafa Ağabeyler de arabadan inmişler. Biri ince, dal gibi sanki yel esse "çıt" diye bir sesle kırılacak Mustafa; diğeri eti kalıbından taşan, yürürken "hır hır" bir sesle tükenen Mustafa. İkisi de şaşkın. Biz çaresiziz. En son konuşması gereken benim. Hem en küçükleriyim hem de Türkmenceyi en az ben biliyorum. Kemal, içimizde en mahirimiz, diller döküyor, yalvarır gibi vaat eder gibi tehdit eder gibi ama şoför buzdan bir heykel, içi dışı buz.

Bu çölün ortasında kaldık. Ters yöne giden bir kamyon geliyor. Sanki bu işe yaramaz şoför de bizi Karakum'un kara çölüne,

kara göğüne bırakıp giderse mağaradaki son ışığımız da sönecek ve karanlıklar içinde kalacağız. Şoför, arabasını yüklüyor. Kemal, anlaştığımız paranın yarısını veriyor. Kamyon gidiyor, biz çaresizlikten olsa gerek kamyona doğru bakıyoruz. Sanki çöl, tenhalaştıkça genişliyor ve umutlarımızı azaltıyor. Güldane Hanım'a, "Bizim işi çözer misin?" demiştim. "Çözerim, sen meraklanma." demişti. Bana bu kadar umut vermeseydi keşke, şimdi kurdun, çakalın dahi çıkmaya cesaret edemediği yola çıkmayacaktık. Ama ne yapsın kadıncağız, yeminler etti. Yer yok, demişler. Daşoğuz'a uçacak bütün uçaklarda bir hafta yer yokmuş. Biz de tam zamanını bulduk. Yarın bayram. Bayram coşkusu... Sanki daha fazla düşünsem gözlerime yenileceğim, şimdi diri görünmem lazım. Daşoğuzlu bütün öğrenciler memleketlerine gideceklermiş, onlar gidince Aşkabat'ın içi boşalıyor zaten. Şimdi havaalanında iğne atsan yere düşmezmiş. Uçaklar dolu, dopdolu. Ama bizim Aşkabat'tan dönmemiz lazım. Bayramda okulda, kurbanımızın başında olmalıyız. Vekâlet vermedik. Namazda saf tutmaya benziyor, kurbanda hep beraber İbrahimî ibadeti eda etmek. Gurbette bayram, bir gün sürüyor. Zaten hepi topu kaç kişiyiz, onu geçmez. Allah'ım senin uğrunda kurbanımızı kesmeyi bize nasip et. Duam hafi bir zikir gibi içimde birikiyor. Eminim, diğer Ağabeylerim de içlerindeki yakarış ocağını alevlendirmişlerdir.

Kemal: "Tevekkül, gidelim." diyor. Yanımıza kırmızı bir Jiguli yanaşıyor. Biz Juguli'ye "Hacı Juguli" diyoruz, Hacı Murat'tan bozma bir ad. Ön tarafa içimizde en şişman olan Mustafa geçiyor. Arkada üç kişiyiz. Hava kararmak üzere. Grubun reisi, Kemal, sıkı bir pazarlıkçıdır. Vereceğimiz paradan eminiz. Dört kişiyiz ve üç kişiyi aşınca başsız, yola çıkılmayacağını biliyoruz. Şoför, ön tarafta bir sigara tellendiriyor. Mustafa, arkadan sesleniyor. Şoför, Mustafa'yı duymuyor. Kemal, Mustafa'yı susturmaya çalışıyor. "Ağabey, yoldayız bırak adam içecekse içsin. Adama kaza mı yaptıracaksın." Sözler boşlukta ağır ağır biriki-

yor. Mustafa susuyor. Henüz şehirden çıkmadık. Araba, bir büfenin önünde. Gazlı su, çiklet, çerez alıyoruz. Mustafa, bir hayli tedirgin. "Ağabey yol nasıl? Yaklaşık üç yıl önce, bu yolu bir kez geçmeyi başarmıştım. O zaman, çok kötüydü. Şimdi de daha iyi değildir." diyor şoför.

Sözleri, bir bıçak gibi sözlerimizi kesiyor. Kimse konuşmuyor. Yol, insana zavallılığını, kendine yetmediğini hissettiriyor. Birkaç gündür, bir hayli koşuşturduk. Ben yorgunum. Uyuyakalmışım. Gözlerimi açtım. Çöldeyiz. Önümüz arkamız, sağımız solumuz karanlık. Zifiri karanlık. Vahşi gözler parlıyor. Tilkiler, vaşaklar, tavşanlar… gecenin içinde çölün ev sahipleri. Araba, bu yolun ahengine uyuyor. Sanki Hacı Juguli'nin içinde değiliz de deve üzerindeyiz. Alçalıp yükseliyoruz, yükselip alçalıyoruz. Biz yol aldıkça yol uzuyor. Şoför, arabayı durduruyor. Derin derin sigarasını çekiyor. Sanki bir pişmanlıktan ne kadar erken dönersem hesapları tütüyor sigaranın kor ucunda. Şoförün ümidi, tükenen sigarayla birlikte azalıyor.

Arabanın kaputunu açıyor. Bir bezle ellerini siliyor. "İnşallah araba sorun çıkartmaz." diyor. Mustafa: "Bu adam bizi çölde bırakır, bunun devam etmeye hiç niyeti yok." diyor. Galiba, Mustafa haklı, söylemeye dilim varmıyor. Kemal, sesini diri tutmaya çalışarak: "Mustafa Hocam, adamı gözet sakın uyuma, adamı da uyutma." diyor. Arabanın içi gittikçe soğuyor. Mustafa, ortaya geçmiş. İçimizde en dirençsiz olanı o.

Çöl nedir ki kumun kibrinden başka. Bu çölde ne işin var? Biri sana yardım etse ne diyeceğini bilmiyorsun! Biri canına kastetse kendini savunmaya dahi gücün yetmez. Ne işin var bu çölde. İçim sorular harmanı. İçim sorularla kabarıyor. Yıldızlar, annelere benzer, çok uzakta olsalar da insan onları kendisine her zaman çok yakın hisseder. Seslensem annem, sesimi duyar mı? Her babayiğidin harcı değilmiş, çölden Hamza olarak dönmek ve: "Anladım ki Allah dört duvarın arasına sıkıştırılamaz." demek.

Gök pırıl pırıl. Yıldızlar, bize eşlik ediyor. Gökteki yıldızlardan biri de kimbilir Hamza'dır. Dağ başında değil, çöl ortasında kaldık. Burası Orta Asya'nın insan yutan çölü Karakum'un yolları. Şoför, birkaç dakika önce bizi burada bırakıp gitti. Üç beş kilometre ötede kamyoncuların dinlendikleri birkaç çadırlık bir mekân varmış. Elimizde çantalarımız, dizlerimize çarpıyor. Güçlükle yürüyorum. Dokunsalar ağlayacağım. İyi ki dokunan yok. Diğerleri nasıl bilmiyorum. İnsanın kızacak kimseyi yanında bulamaması ne kötü! Bütün suç bana kalmış. Ardımız sıra çoğalan bir gürültü. Cılız bir ışık. Gelen bir cip. Yanımızda duruyor. Askeri cip. Stalin zamanından kalmış. Stalin zamanından kalmış viraneler gibi. Üstündeki branda yırtılmış, Kemal, konuşuyor. "Mehmet, iki kişilik yer var, istersen Mustafa Ağabeyleri gönderelim. Biz başımızın çaresine bakarız." Çaresizim. Kelimeler ağzımdan bir türlü çıkmıyor. Cip, bizden kopuyor. Bu adamlar Daşoguz'a kadar hasta olurlar. Arabanın içine dolan kuru çöl rüzgârı onları yakmasa dahi pişirir. İki çift gözle belki de son kez göz göze geldim. Belleğimi kazımak istercesine dal gibi Mustafa'nın apaydın gözlerine derin derin bakıyorum. Sarılıyor, helalleşip ayrılıyoruz.

Biz Kemal'le yürüyoruz. Kim bilir bu çölde bu saatte, kaç kurt, kaç çakal, kaç post azgını vahşi yürüyor. İçime korku birikiyor. Selam verip içeri giriyoruz. Bir çadır. İçeride orta yerde bir ateş yanıyor. Dışarının soğuk havası yerini bu çadırda dumanlı havaya bırakmış. Yerde, kirli bir keçe var. Üzerinde kırıntılar ve leke izleri. Birkaç şoför yan yatmış, o iri, güçlü ellerinde kâseler, çay yudumluyorlar. Oturuyoruz. On beş yaşlarında bir çocuk bize çay ikram ediyor. Bütün korkularımdan kurtuldum. İnsan, insana yaslanmasını biliyor. Dışarıya bir Volga yanaşmış, Daşoğuz'a gidiyormuş. Heyecanla dışarı koşuyoruz. Kemal, yalvar yakar. Dili en mahir kelimelere niyetli. Adam razı olmuyor.

Yanında bir kadın var. Adam da haklı. İki genci bu saatte, bu yolda nasıl yanına alsın? Volga uzaklaşıyor.

Çadıra geri dönüyoruz. İçerisi dumandan is bağlamış. Kim bilir ne çok kişi iz bıraktı, bu kirli çadıra. Hangi leke, kimden kalmış belli değil. Şoförlerden biri bizi Daşoguz'a götüreceğini söylüyor. "Aman Ağa, aman dikkatli gidelim, evde annem beni bekliyor. İnan, benim ölüm haberimi kaldıramaz." Kemal'in bu sözü benim de içimi yakıyor. İnsan hayatı, ölüme yaklaştıkça kıymetleniyor. Aman Ağa'nın yüzü, insana güven telkin ediyor. "Sen merak etme ben bu yolun kurduyum. Kaç çakal eskittim bu yolda." Biz, kamyonda dalmışız. Aman Ağa, direksiyona muavinini geçirmiş. Araba derin bir çukura giriyor. Şiddetli bir sarsıntı ile uyanıyorum. Neredeyse, kamyon devrilecekmiş. Anlaşılan muavin de bize uymuş, hepimiz uyumuşuz. Aman Ağa, kızıyor, direksiyona kendisi geçiyor.

Yanımda bir kaset var. Sırf gürültü niyetine Aman Ağa'ya uzatıyorum. Yol uzuyor. Gün ışıyor. Yanaklarım ıslak. Sebebini bilmiyorum. Az kalmış, üç dört saat sonra şehre ulaşırmışız. Köyler geçiyoruz. Kasabalar ardımızda kalıyor. Kemal: "Acaba Mustafa Ağabeyler gitmişler midir?" "Bilmiyorum; ama Allah'ın sakladığı kuzuya hangi kurt ilişir." Şimdi Kemal'i ferahlatma sırası bende: "Nasıl, buralarda öğretmenlik yapmak zor değil mi?" Kemal gülüyor: "Aman Ağam öğretmenlik zor değil ama inan yolculuk çok zor." İnsan en zor anında bile gülebiliyor. Daşoğuz'a giriyoruz. Kemal'in küçük, tombul parmakları paraları sayıyor. Bilmem kaç manat, Aman Ağa razı, biz razıyız. Aman Ağa, uzaklaşıyor. Kasetim Aman Ağa'nın kamyonunda kaldı, varsın kalsın. Okula giriyoruz. Birkaç saat uyuyoruz. Kurbanlıkların sesleriyle uyanıyoruz. "Allah, cennetten koç göndermekle insanın kurban edilmesini yasakladı, bayram günü hepiniz kurbanlarınızı kesin ve insanları kurban edenlere hep bir ağızdan deyin ki insanı kurban etmeyin!" Bir kitaptan uçup gelen cümleler zihnimde konak-

lıyor. Kurbanlar kesiliyor. Mustafa Ağabeyler gelmişler. Onlar bizi merak etmiş, biz onları merak etmişiz. Aynı zamanda farklı mekânlara bölünmüşüz.

Bu yollar yılan gibi kıvrılan yollar

Kara haber tez duyulur. "Hasan Ağabey, Daşoğuz Aşgabat yolunda kaza geçirip vefat etmiş." O yolculuğu hatırlıyorum. O yolu… Hasan Ağabey'in bir avize gibi ışığı renklendiren gülüşünü hatırlıyorum. O gülüş sanki çölde biriken kum yığınları, yüzü gitmiyor gözlerimin önünden. Şükür, şükür! Yolda can bırakan da var, yola can koyan da. Şükür. Birkaç gün sonraki uçakla İstanbul'a göndereceklermiş. Sözünde sadık kalanlar, hayatlarıyla da ölümleriyle de sadık kaldıklarını gösteriyor. Biz o yolu geçtik mi? O yolculuk bitti mi?

Hayır! İnsan, yaşadıklarını yanında taşıdıkça o yol ve yolculuk sürecek.

BEZM-İ HİCRAN

"Miraca ağın, hepiniz peygamber soyusunuz."
Mevlana

Tevazu

Dergâhın bahçesindeki çizgiye gözü ilişiyor ve hüzünle geçmişi yâd ediyordu. Derviş, o çizgiyi çizerken ona doğru bakmış, gülümsemiş: "Bu çizgiye Necaşi çizgisi" diyelim demişti. O hikmetine mânâ yormuş ve tebessüm etmişti; lakin merak içinde kalan diğer müritlere dönen derviş: "Bu çizgiye Necaşi çizgisi dedim çünkü ilk muhacirler, Habeş'e sığındıklarında onları dinleyen Necaşi, bir çizgi çizmiş ve: 'Dininizle dinimiz arasında bu çizgi kadar fark var.' demişti." Derviş, sürekli bu çizginin üzerinden geçiyor ve zihinleri diri tutuyordu. Zira sakallarına aklar düşmüş papazın elini öptüğünde etrafındaki müritler onu kınayınca o: "Tevazu bir mümine yakışan hasletken onu neden ben taşımayayım?" demişti. Mürit de o gün dergâha döndükten sonra bu çizgiyi çizmişti.

Hicran vakti bir kış günü

"Bir tatlı ömür gibi gitmeye niyetlendin,
Ayrılık atına eyer vurdun inadına.
Ama bizi unutma, hatırla ama."

Kış günü, sabaha karşı… kar serpiştiriyor. Konya uykuda, yalnız, âşıkların ve zahitlerin gözleri kan çanağı. Onlar, geceyi uykusuz geçirmişler. Şairin kaleminden tüm zamanlara sertaç bir beyit yol alıyor:

"Şeb-i yeldayı müneccimle muvakkit ne bilir
Mübtela-yı gama sor kim geceler kaç saat"

Celâleddin, aşk kozasını örüyor. Gün henüz ağarmadan dergâhtaki bazı müritler ellerinde fenerler, fırınlara odun taşımışlar. Fenerler, zahitlerin gri şalvarlarının diz üstünü aydınlatmış. Celaleddin, yürüyen dizlere bakmış ve yürüyenlerin derviş olduklarını anlamış. Bu adam, kırlar düşmüş saçları, yüzünü çevreleyen sakalı, kan çökmüş gözleriyle sabaha kadar dilinin derununda yanık aşk sözleri söylemiş. Bütün varlığı dile gelmiş; aşk solukluyor.

Bu dergâh, bir zamanlar iki kutlu dostun, vuslat hâlinde tek bir sesle zikir yükselttiğine şahit ama şimdi dostlarından bir gitmiş, diğeriyse… Yani ne giden tam gitmiş ne de kalan kalmış. Yazık ki nadanlar ayrılığı ve kavuşmayı uzaklık ile ölçmüşler. İkisi de birbirlerini kendi yanlarında, bir bıçak gibi taşıyor; birbirlerini her anışlarında her hatırlayışlarında ruhları kanıyor, solukları nefessiz kalıyor. Gitmek, kefen; kalmak, ölüm. Aşk varsa yakınlık da uzaklık da ayrılık.

Birazdan dergâhta ekmek kokuları duyulacak ve tandır dumanı, sema hâlindeki bir derviş gibi döne döne yükselecek ve havaya karışacak. Ekmek kokuları duyuluyor. Dervişler, nimet tadıp şükür kılacaklar; ama Celâleddin her lokmayı bir ağulu aş gibi yutacak. Yutkunduğu lokmalar sayılır, benzi sararmış. Bir derviş kapıyı çalıyor, içerden bitap bir ses: "Gel!" diyor, derviş elindeki tepsiyi halvete bırakıyor. Derviş, tepsiyi almaya geliyor; Mevlana, birkaç lokma yavan ekmekten başkasını yememiş. Mevlana, gözüyle şükranını belirtiyor. Can, ruha yük olmuş; canını taşıdıkça ruhu ağırlaşıyor.

Dergâh, Söz ve Aşk

"Ne gönlümün derdini sor bana,
Ne sararan yüzümü sor bana,

Ne içimin ateşini sor bana,
Gel gözünle gör, gel artık"

Kar, kapı ve pencere pervazlarına kuruluyor. Pencerenin kenarında çiçekler var, su verilmiş fakat Mevlana susuz kaldığından çiçekler suyu özlerine taşımamışlar. Kurumuş, dökülmüşler. Odada, Arabî ve Farisî lisanlarında yazılmış cilt cilt kitaplar toz tutmuş, Rumca bir kitap açık unutulmuş rafta. Rahlenin üzerindeki kırmızı ciltli Kur'an'da Rahman suresi henüz aralanmış. Bu halvethanede mumlar rükû hâlinde. Burada mumun ibadeti yanmaktır, hayatı ateş, sözü ateştir. Onun hâli ateşle hem dem olmaktır. Ateş, bu dergâhın serzakiri. Ve her varlık ham olur, yanar ve sonra pişer. Bu hücrede bütün varlıklar hâlleriyle âşıklık secde halidir, diyor. Kul secdede Rabbinden gayrisini bilmez, âşık da aşkta maşuktan gayrisini... Mevlana, her hâliyle secde anını yaşıyor. Gözleri başka bir varlık görmüyor, gönlü o varlığın sesi ile arınıyor. Bazı ham ruhlar canını sıkmışlar. "Kendini boş yere bu kadar harap etme." demişler. "Gel bu âşıklıktan vazgeç." demişler: "Ben âşıklıktan vazgeçemem, buna niyetlensem bile varacağım menzil yine aşktır." demiş. "Eğer, bu âşıklık hâli bir cürümse size sorarım: Tövbe etmiş bir kul mu olayım, tövbesini bozmuş bir kul mu?" Ham ruhların sözlerine kezzap dökülmüş, bütün söz eşikleri örümcek bağlamıştır. Bir adam insafa gelmiş ve hayret makamına çıkmış: "İlhamını kendinden alan bir ışık!" demiş, daha insaflı olanı: "Işığını Medine'den alan bir mum!" demiş. Yıllar sonra bir Hak dostu: "Bu ism-i vedud'a mazhar olmuş. Onun için felek mest, nücüm mest, serâser âlem mest." demiş.

O yine ilahî aşkla coşmuş hayret makamından bahsetmekte: "Öyle ki sanki başında bir kuş varmış da uçacakmış korkusu ile canın titrer. Güzel kuşun uçup havalara gitmesin diye yerinden bile kımıldamazsın. O Hüma kuşu uçar diye nefes bile almazsın. Öksürüğün gelse bile kendini sıkar öksürmezsin. O sırada birisi sana tatlı da söylese, acı da söylese parmağını dudağına götürür:

"Sus!" diye işaret edersin. Hayret işte o kuştur, şaşırıp kalmaktır. Seni susturur, tencerenin kapağını kapatıp seni kaynatır."

Bir an yakalıyor Mevlana; içinden söz ırmakları taşıyor; fakat anlıyor ki gelen ilham hayra davet etmiyor ve: "Kendimi bu ilhama kolayca bırakmayayım, varsın sözüm sadakta beklesin." diyor. Bir hadis hatırlıyor: "İkrime'den çektiğimi Ebu Cehil'den çekmedim." "Dostum dön gel artık! Ağyardan çektiğim dert değil senin firakındır, kaddimi büken. Dön artık, ruhumun karanlığını aydınlat, ne de olsa sen Şems'sin…" sözleri kalbinin çeperlerinden kopuyor. Sözleri diniyor ama gözyaşları hâlâ konuşuyor, aklar düşen sakalları ıslanmış. Bir aralık yine ağzında hicran bestesi nağmeleniyor: "Varlığıma aşk üfleyen, eteğime güller diken Efendim! Sensizlikte varlığım pörsüdü, eteğim taşlarla doldu. Biliyorum, bu dünya çölünde Allah bizim bir 'ah'ımızı bile zayi etmez. O ah ki Allah lafzının ilk ve son harfinden libas giymiştir. Dön artık. Beni böyle melil mahzun koyma!"

Hat, Name ve Yolculuk

"Hastalıklar senden uzak olsun, ey canlarımızın rahatı
Ey gören gözümüz
Kem gözler senden uzak olsun
Bizim canımıza gelsin
Senin bedenine gelen ağrı"

Celâleddin, "Onun elinde Hallaç gibi olmadıkça içimdeki ateş dinmeyecek." demiş ve bütün varlığından soyunurcasına bu sözü, bir hattata yazdırmıştır. Sultan Veled, "Baba, yataklara düştün, bir mum misali eridin. Ay yüzün, birkaç kara bulutla gölgelendi. Ben senin can evinden sümbül verdim. Yolda şaki var, yol başlı başına bir harp meydanı. Gel, ırak dur bu sevdadan, kıyma can oğlunun canına." Celâleddin: "Oğulcağızım! Bu sevdalık dünyevî bir aşk değil; uhrevî bir helecan, ilahî bir lütuftur." Şu dünyada herkesin bir nasibi vardır, benim nasibim ise

aşktır, aşk dağıtılırken onda dokuzu bana, biri tüm insanlara dağıtıldı. Ben aşk çocuğuyum, beni aşk doğurdu. Anam da babam da aşktır."

Sultan Veled anlıyor ki bir çağlayanın eşiğindedir, öyle bir çağlayan ki bütün sesleri yutar. "Baba, sabah namazı ile yoldayım hakkını helal et!" Celaleddin oğlunu sarar, gözlerinde akan yaşların yatağı iyice derinleşmiş. Gözlerini silmiyor bile. Oğlu ayrılırken içinden şu cümleler geçiyor: "Benim akrabam, eşim, dostum âşıklardır. Âşıklardan başka akrabam da soyum da sopum da yok." ve zikrine kaldığı yerden devam ediyor. Defalarca, "Ya Vedud, Ya Vedud" diye inliyor.

Veled, onu duymuyor ama o zamana konuşuyor: "A oğulcağızım! Hiç ateş, pamuk ve yün içinde gizlenir mi? Sen istediğin kadar gizlemeye çalış, o alevlenir. Ben, onun sırrını gizlemeye gayret etsem de o, bayrak gibi kendini izhar eder. Benim inadıma rağmen o, kulağımı çekip 'Bu hâl nasıl gizlenebilir?' der."

Mehtabı aya, geceyi güneşe devretme zamanı. Mevlana bitap düşmüş, canında derman yok. O, hafi bir zâkir; lakin sesi ta Şam'da Şemseddin'in can evinde yankı buluyor. Şam seması adeta çatırdıyor. Mevlana'nın her zikrinde gök parça parça düşüyor, yıldızlar yüzlerinden hicap ediyor, küsuf tutuyor; yağmurlar tufan habercileri gibi yağıyor, yer aşkla lerzeye geliyor. Bu âşık adamın dilini, bütün kâinat dinliyor.

Sultan Veled yola revan olmuş; yol, insanın ve aşkın en güçlü imgesi. Yol, aşktır insan için; insan yoldur, aşk için. Sultan Veled, bütün korkulardan arınmış, ilahî aşkla akan ırmağın en büyük kolu olmuş. İçini dinliyor; akşam, ruhun saran korku, yerini vecde bırakmış, o can evinde aşk halvetine çekilmiş. Bir cümle ıslanıyor gönül yamacında, "âşıklık müşkil hâldir, her gönül onu taşıyamaz." Babasını daha iyi anlıyor. Altındaki doru atı aşka çağlıyor, sanki kanatlı bir at olmuş. Doru at, dağlar aşıyor, dereler geçiyor, çukurlar yutuyor, kayalara çarpıyor, dağları

sırtlıyor hayret ki ne hayret: At bir kez bile tökezlemiyor sanki Celaleddin ve Şemseddin arasındaki firak yolu bu atın sağrısında vuslata erecektir. Veled, bir çayla karşılaşıyor, çay deli deli akıyor. Rızasız kimseyi geçirmiyor, rıza ister gibi köpürüyor. Veled, ellerini açıyor, ağzında dua ıslanıyor, ter ü taze: "Allah'ım sana aşık iki dostu vuslata erdirmek için yoldayım, yolumu açık eyle, zorlukları âsan kıl. Medine'de ellerinde tef tutan çocuklar kadar helecan içindeyim, sen hakkı görüp hakkı gözeten bu kutlu dostların gözlerini yolda koyma."

Hızır, Sultan Veled'le yol alır, kanatlı at sanki uçar ve bir esatir yeniden yazılır.

Söz Etmek ve Zan

"Düşman saçma sapan laflar eder, duyar can kulağım.
Benim için kötü şeyler düşünür, götür can gözüm.
Çok acılar çekerim, çok acılar."

Payına şaibe düşenin nasibi, fitnedir. Dedikodular, iftiralar, asılsız masallar gibi kirli ağızlarda yol alıyor fakat birkaç gönlü arı dervişin imanları ile kırılıp paramparça oluyor. İkindi vaktidir, güneş, Şemsettin'i hatırlatıyor. Mevlana, yeryüzüne dağılan ağıtları topluyor ve onları besteliyor. Bu ağıtlar, bu feryatlar neyin vatanından ayrılışın sesleridir. Âşıklar, aşkta asıl vatanlarını, öz yurtlarını arıyorlar. Bir derviş soruyor: "Efendim, aşk nedir?" Mevlana, Elest Bezmi'nde edilen yemini hatırlamaktır. "Aşk, kulluğun en zirve hâlidir. Aşk, tövbe-i nasuhtur." Derviş susuyor; ama sanki dudağında bir karınca yürüyor sesi kesik kesik geliyor. Bir derviş cümleye gönlünü katıyor:

Ateşten libas giydin de can evine
Sözün ab-ı hayata dahi alev biçti

Suskunluk, hafi bir zâkir; konuşma ise cehri bir serzâkir. Bu dergâhta her hâl, bir ibadet neşvesi içinde yoğruluyor. Mevlana

yine ilhama kesmiş, “Hallac, ‘Enel Hak’ derken tevazu yaptı ama nadanlar onu kibre yordular.” Yani: “Yokluk ne kadar güzel bir buraktır; yok olduysan o seni varlık âlemine götürür.” demiş, ama sözü sağır kulakların dibine yığılmış kalmış.

Şam, Şemsettin ve Vuslat

“Yayından fırladı ok.
Hedefe ha vardı ha varacak
Bahçeler selama durdu.
Selviler ayağa kalktı.
Çayır çimen yollara düştü.
İşte konca ata binmiş geliyor.”

Sultan Veled, Şam’a varıyor. Hayret ki ne hayret! Araması gereken Veled iken Şemseddin onu şehrin giriş kapısında karşılıyor. Sultan Veled sadece selam verir, sonrasını Şemseddin anlatır: “Dostumun mektubunu ver.” Mektubu alır, açmaz öper gözlerine sürer. “Onun elinde Hallac gibi olmadıkça içimdeki ateş dinmeyecek.” der, Sultan Veled hayret eder, Şems: “Benim ateşim dindi mi ey kutlu hak dostu!” der. Sultan Veled, anlar ki bu aşk, ilahî aşkın semasından ışığını almaktadır. Tek sual sormaya mecali yoktur. Bir han odasında uykuya henüz çekilmiştir ki düşüne babası gire. “Oğlum canım taşmaya durdu, dön ve semamın güneşini bana getir.” der. Oğul irkilir bir de ne görsün Şemsettin dışarıda atının üstüne kurulmuş onu beklemektedir. “Evlat, sana düşte nasip olan bize hakikatte nasip oldu. Dostumun, efendimin canı taşıyor, bakalım benim takatim bu yolu aşmaya yetecek mi?” der. Yola koyulurlar.

Uzun zamandır bir hüzün durağı olan Mevlana, bir çocuk gibi şendir. Dergâhın kuyusuna koşar ve: “Ey sır tutmasını bilen kuyu, Ey dertlere sine kuyu! Dostum yola revan oldu. Senden en son ne zaman su çektiğimi bile hatırlamıyorum; ama inan Yusuf’la

karşılaşan o talihliler kervanı kadar talihliyim. Sendeki suyu Yusuf muştusu almışçasına çekeceğim ve dostuma seni ab-ı Kevser gibi sunacağım." Kuyu dile gelir ama söyleneni sadece Celaleddin anlar. Bu sır, sonsuza değin ikisi arasında kalır. Kuyudan aldığı suyu, pencerenin kenarındaki çiçeklere döker, çiçekler can bulur, hayat bulur. Anlar ki Şems yakındadır.

Koku ve Hitam

"Bu ne güzel koku böyle, bu ne güzel koku.
Gül bahçesinden gelen yoksa o mu?
Gece mi bu gelen, misk mi bu, amber mi bu?
Bu ne güzel koku böyle bu ne güzel koku."

Yusuf'un kokusunu alan Yakub'tu. "O Yakup ki onun kazasına baş koydu da oğlunun kokusu ile gözü aydın oldu." Biline ki sevmenin alâmeti sevdiğinin kokusunu almaktır. Şems, "Bir koku alıyorum, bu koku bahar dalları gibi kokuyor." der. Mevlana: "O gömleği gözüme sürsem de körelen can gözüm aydınlık bulsa." der. Bekleyiş Hicret'in en kutlu iki yolcusunu bekleyenlerin bekleyişini hatırlatıyor. Şems, dergâha yaklaşmıştır. Mevlana bir edep abidesi, iki büklüm, hicabı dosta karşıdır. Vefa eksikliği, sadakat eksikliği, aşk eksikliği… Şems, kendisini tutamaz gözleri yaşlıdır, iner atından. İki dost hıçkıra hıçkıra ağlar, içli içli söyleşirler. Duyanlar: "Bir sema ayininden yanık ney sesleri yükseldi." derler. Vuslat, Elif ile Lam'ın vuslatı gibi olur. "Bu ham anlatışı bırak, kalsın; hasların kâsesini avama sunma!"

"Sus yeter artık,
Var git yokluğa haydi,
Yoklukta yok ol.
Git yokluklardan tanı
Yokluktan var olanı."

Hitamül Misk

“Senden yara, gayrının devasından hoş
Cimriliğin ağyarın lütfundan hoş
Senin cefan âlemin vefasından hoş
Sövmen bile gayrının övgüsünden hoş”

Bu dünya, ah u efgân diyarıdır. Aşkta vuslat bu dünyada değildir. “Refikil âla” demesini bilen Efendim’den öğrendim aşkın bu dünyaya sığmadığını. Yatağında sekerat anına yaklaşıyordu. O, vefat anında yanında kimseyi tutmak istemedi. “Ben iyiyim.” dedi. Sultan Veled, gözyaşlarını gizleyerek yanından ayrıldı. Kulağına, oğlunun acıyla inleyen sesi gelince babalık şefkati ile gözleri yaşardı. Seksen yaşında ölüm gözlerini yumarken o akrabaları olan âşıklara kavuşmuştu.

Onun hâlini oğlu Veled’e sordular. Veled: “Ansızın Şemseddin geldi, ona ulaştı. Mevlana’nın gölgesi, onun ışığının parıltısında yok oldu. Ardından aşk âlemi defsiz, sazsız avazını eriştirdi. Ona maşukun hâlini anlattı. Bu suretle Mevlana’nın sırrı gökleri aştı. Şems dedi ki: ‘Eğer sen bâtına bağlanmışsan; ben, bâtının bâtınıyım, sırların sırrıyım.’ Şems’in hakikat güneşi Mevlana’nın kalbine tesir edip onu kendine kılavuz seçince onun işareti üzere semâ’a başladı ve semâ’da zühd ve perhizlerde elde ettiği hâllerin, tecellilerin yüz kat daha fazlasını buldu.”

KIBRIS'TA HALA SULTAN

Kadınlık seması yıldızlarla doludur. Hayatta rotasından sapmamak için bir pusula arayan kadınlar, başını göğe kaldırırlarsa göreceklerdir ki orada onlara yol gösterecek hakikat ehli kadınlar vardır.

Onları, bazen bir Peygamber'in (s.a.s.) zevcesi, müminlerin annesi olarak görürüz bazen de Firavun sarayında bir Peygamber'e (a.s.) dayelik ederken görürüz. Gözümüzü kısıp uzaklardan onlara baktığımızda da onları pak ve iffetli bir anne olarak görürüz ki bir erkeğin eli eline değmeden mucizevî bir doğuma annelik yaparlar. Bunlar kadınlık âleminin yakut, zümrütle süslenmiş taçları gibi başlarda taşınır.

Bir de talihsizler talihsizleri vardır ki Peygamber'in yanı başında dalalete düşerler dünyada ilenir, ahirette de lanetlenirler.

Zulmün, yeni doğmuş çocukları kıydığı günlerde bir Peygamber (a.s.) sandukanın içinde ırmakta akmış ve kapısını çaldığında Peygamber'i (a.s.) evinde evlatlık edinmiş ve onu azılı düşmanın yanında selamet ve emniyet içinde büyütmüş. Adı: Asiye asaletin ve teslimiyetin simgesi. O, bir Peygamber'in yolunun en uzun süreli durağı oldu. Gökteki yıldızlar gibi asırlardır kadınlık âlemini aydınlatır.

O, Son Peygamber'in (s.a.s.) zevcesiydi. Babası Ebubekir bile Peygamber'in (s.a.s.) yakınlığını kendi yakınlığının üstünde tutmuş ve kızına Kur'anî bir seslenişle seslenmiş: "Annem!" demiştir. Kadınlık âleminde iffetin ve ilmin kapısı olmuştur. Bir sefer sırasında, münafıkların o kıyıcı ve kırıcı iftirasına maruz kal-

mış, günlerce acı soluklamış aklanmayı beklemiş. Sonunda âyet onun iffetine ve edebine bir delil olarak inince sırtındaki dağlar ağırlığındaki yük kalkmıştı. Adı: Âişe, Peygamber'in (s.a.s.) eşi ve Hz. Sıddık'in (r.a.) kızı. O, bir yolun durağında iftiraya maruz kalmıştı. Gökyüzü yıldızları bakmayı bilenlere yol gösterir.

Şehitlik, en emin yolculuk. İslam'da ilk kadın şehit odur. Fakir ve korumasız bir ailesi vardı. Bahtı, oğlunun İslâm ile şereflenmesi ile açıldı. Zulüm, fakir ve güçsüzlerin etrafını sarınca o imandan bir kale gibi doğruldu. Günlerce işkenceler gördü. O, bütün varlığın Halikını bulmuşken taştan tahtadan yapılan yalancı tanrıları ağzına almamış ve İslâm'ın en büyük düşmanının o meymenetsiz, cehaletin babasının yüzüne tükürmüştü. Cehalet, zulmün zırhı. Cehaletin babası elindeki paslı mızrağı karnına saplayınca o çoktan cennete yelken açmıştı. Şehitlik âleminde adı altınla işlenmiş İslâm'ın bir yıldızı olarak anıldı. Adı, Sümeyye. İslâm'la şereflenmiş ve İslâm'ın sayfalarında şerefelice anılan bir ailenin dayesi olmuş.

İmtihan dünyasında ağır imtihanlardan biri verilir Uhut'un bağrında. Sırrı: "İmtihan içinde imtihandı." O gün Peygamber (s.a.s.) dahi yaralanmış, Sahabe-yi kiram kor ateşlere atılmış, kılıç ve mızraklarla adeta doğranmıştı. Münafıklar kara haberi Medine'ye ulaştırdığında o ekmek yapıyordu, arada bir dalıyor sanki maverayı seyrediyordu. Haberi duyar duymaz kendisini Uhut'un bağrına attı. Son Peygamber'in, Allah'ın Sevgilisinin, Kâinatın Varlık Sebebinin (s.a.s.) şehit edildiği haberi onu vurgun yemişe çevirmişti. Uhut'a varınca eşini, oğlunu ve kardeşini şehit olmuş buldu ve: "Onlara şehitlik kutlu olsun." dedi. O, Resûlullah'ı (s.a.s.) arıyordu. O'nu gördü, gözlerinden yaş boşaldı, yaraları sarıldı ve toprağa kapandı: "Siz (s.a.s) yaşıyorsunuz ya…" dedi. O şahadet yolunda üç can vermiş, canını dahi Canlar Canı'na (s.a.s) adamaya hazır bir kahramandır. Adı: Sümeyra, Uhut destanın kahramanlarından.

Ehl-i Beytin annesi. Hz. Peygamber'in (s.a.s.) kızı. Resûlullah'ın (s.a.s) manevî kardeşi, ilmin kapısı, Hayber fatihinin zevcesi. Hz. Ali, Resûlullah'ın mübarek bedenini yıkarken, o çözülen bir dağ gibi erimişti; fakat Peygamber Babasının (s.a.s.) kendisine verdiği müjde ile teselli bulmuştu. Müjde: "Ehlimden bana ilk kavuşan sen olacaksın"dı. Babasından bu dünya üzerinden ayrılmış olmak onun içini yakarken, öte tarafta Hz. Peygamber (s.a.s) ile olacağını bildiğinden dolayı içine bir ferahlık suyu serpilmişti. Resûlullah (s.a.s) defnedilirken bir aralık kendini tutamadı ve mezara toprak atanlara: "Siz, Allah'ın Resûlü'nün (s.a.s) üzerine toprak atmaktan çekinmiyor musunuz?" dedi. Hz. Ali (r.a.) onu teselli etmişti. Oğulları Hasan ve Hüseyin zalimlerin kılıçları altında can verip şehit edilmişti; zevci Hz. Ali (r.a.) de münafıklar tarafından şehit edilmişti. Ama belki Peygamber Baba'nın (s.a.s.) kızına verdiği müjde, ona bu acıları görmeyeceğini de müjdeliyordu. O vefat ettiğinde eşi ve oğulları şehit edilmemişlerdi. Adı: İslâm'ın en şerefli kadını. Ehl-i Beyt'in annesi, Hz. Fatıma. Bu gün biz onun ehlinin ardından yas tutarken mübarek annemizin hayatı ile teselli buluyoruz.

Seksen altı yaşına gelmişti ama biliyordu söyleyen ağızdan hiçbir hilaf söz çıkmamıştı. Hz. Peygamber'in (s.a.s) ona verdiği müjde er geç gerçekleşecekti. Bir an bile bu müjdenin gerçekleşmeyeceği şüphesini duymadı. Yıllar önceydi, Fahr-i Âlem Efendimiz (s.a.s.) hayattaydı ve süt teyzesine misafir olmuştu, izzet ve ikramdan sonra Efendimiz (s.a.s) uyumuştu. Süt Teyzesi Ümmü Haram (r.a.) Peygamberimiz'in (s.a.s) uyandıktan sonra tebessüm ettiğini gördü. Bu bulunmaz bir fırsattı ve bunu değerlendirmeliydi. "Yâ Resûlallah, annem babam Size feda olsun, niçin gülüyorsunuz?" diye sordu. Peygamberimiz (s.a.s) cevap verdi: "Ey Ümmü Haram, ümmetimden bir kısmının gemilere binip kâfirlerle savaşmaya gittiğini gördüm." Ümmü Haram, bu sözlerdeki müjdeyi sezdi ve bu haberi dua ile taçlandırmak iste-

di. “Yâ Resûlallah, dua etseniz de ben de onlardan biri olsam.” dedi. Resûlullah (s.a.s), onu kırmadı: “Yâ Rabbi, bunu onlardan eyle.” diye duada bulundu.

İslâm devletinin sınırları Akdeniz’e kadar genişlemişti. Şam Valisi Muaviye, dönemin halifesi Hz. Osman’dan Kıbrıs’ın fethi için izin almaya çalışıyordu fakat Hz. Osman (r.a.) izin vermiyordu. Çünkü İslâm orduları denizde hiç savaşmamışlardı ve deniz güçleri yeterli değildi. Muaviye, eksiklerini tamamladı ve Kıbrıs fethi için halifeden tekrar izin istedi ve bu sefer ısrarcı oldu. Sonunda istediği izni aldı. İslâm ordusu ilk kez deniz seferine çıkacaktı.

Seksen altı yaşına gelmiş Ümmü Haram, Resûlullah’ın verdiği müjdeye çok yaklaştığını hissetti. Orduya iştirak etmek istiyordu fakat Muaviye onu kabul edemeyeceğini, yaşının ilerlediğini söylüyordu, ısrar ediyor fakat netice alamıyordu. Eşini yanına aldı ve Muaviye’nin huzuruna çıktı, ona Resûlullah’ın (s.a.s) kendisine verdiği müjdeyi söyledi. Muaviye, bu cümle karşısında çaresiz kalmış ve Ümmü Haram’ın orduya katılmasına izin vermiş, onun katılımı ile ordusunu şereflendirmiş, Resûlullah’ın müjdesini ordusuna taşımıştı.

Hazırlıklar tamamlanmıştı, donanma sefere çıkacaktı. Ümmü Haram, yakınları ile helalleşmiş ve şehit düşmekle müjdelendiği beldeye doğru yola çıkmıştı. Namazını kıldı, duasını etti ve geminin güvertesine çıktı. Askerler, ona karşı ihtiram içindeydiler. Kiminle yolculuk yaptıklarını biliyor ve verilen müjdenin içinde kendilerine yer arıyorlardı.

Gemi, Akdeniz’in mavi sularını yararak yol alıyordu. Su, güneş, martılar, balıklar bu necip orduya duacı olmuşlardı. Geminin gövdesine çarpan dalgalar, yelken direklerine konan kuşlar, gemiye yol gösteren yunuslar bir zikir meclisi kurmuş gibiydiler. Yolculuk, uzun sürmedi ve ordu selametle Kıbrıs’a yaklaşırken gür sesli asker: “Kıbrıs, ufkumuzda belirdi.” dedi. Ordu, tekbir-

ler getirdi ve şükür namazları kılındı. Ümmü Haram bir ara endişelendi: "Ya nail olduğum müjdenin liyakatini kaybettiysem." dedi. Abdestini tazeledi, namazını kıldı, secdesini çok uzun tuttu. Namazdan sonra eşine endişesini açtı eşi: "Bu hayırlı ve mukaddes yolculukta şeytanın vesveselerine kendini bırakma, eğer liyakatini kaybetseydin Allah, 86 yaşında sana bu yolculuğu nasip eder miydi?" dedi.

İslâm ordusu, Kıbrıs'ı kuşattı. Kıbrıslılar ne müslüman olmayı ne de cizye vermeyi kabul ettiler. Kıbrıs'a bir çıkartma yaptılar ve zayıf bir direnişle karşılaşmış olmalarına karşılık Kıbrıs'ı fethettiler.

Ordu, geri dönüyordu ve Ümmü Haram, şehit düşmemenin azabını duyuyordu. İçine düşen, şüphe onu kemirmeye başlamıştı, ne yapmıştı da liyakatini kaybetmişti? Eşi, onu teselli ediyordu. O, bu durum içindeyken müjde bindiği atın sırtındaydı, at birdenbire huysuzlandı, Ümmü Haram atın sırtından düştü, orada şehadet şerbetini içti.

O, müjdesini yıllar önce almıştı: "Ey Ümmü Haram, ümmetimden bir kısmının gemilere binip kâfirlerle savaşmaya gittiğini gördüm." "Ya Rabbi, bunu onlardan eyle"

İslâm ordusunun ilk deniz seferinde, hayat yolunun son yolculuğuna çıkan bir iman abidesinin kutsal bir müjde ile taçlanmış bir yol hikâyesidir.

Larnaka'da bir mezar vardır ve orada Hz. Peygamber'in süt teyzesi Ümmü Haram yatmaktadır.

BALIĞIN KARNINDA BİR PEYGAMBER: HZ. YUNUS

Beyaz gövdesi Ak Deniz'in mavi sularına gömülünce denizin sadece mavi olmadığını anladı. Gövdesi o tuzlu suyun içinde kabardı, içini keskin bir kamaşma sardı. O, içine gömülmek istedikçe gövdesi kabarıyor ondan uzaklaşıyordu. Engin sularda yol alsın, insanları sahil-i selamete taşısın diye yapılmıştı ama o varlığını taşıyan, varlığına mana katan sudan korkuyor, ondan bir an evvel uzaklaşmak istiyordu. Adı: Rüzgâr Gülü.

Yıllar geçmişti, bir zamanlar tuzlu suyla kamaşan o alımlı beyaz gövdesi şimdi bir limanda demirlemiş ve paslanmıştı. Denizlerin uçsuz bucaksız yolunu unutmuştu; ama sular onu unutmamıştı. Dalgalar, haber postacıları gibi yüklerindeki haberleri ona taşıyor, o da insanlarca unutulmuşluğa terk edilmenin acısını bu haberleri dinleyerek dindirmeye çalışıyordu. Anılarıyla avunuyor, onları hatırladıkça acıları diniyordu.

Denizin rüzgârı tuz, ter kokuları içinde gemiyi sarmıştı. Küpeştesinde bir zamanlar kör bir çocuk ağırlamıştı. Annesi, çocuğun elinden tutmuş ona gözden mahrumun hiçbir zaman bilemeyeceği güzellikleri anlatıyordu. "Bak, sular alçalıp yükseliyor ve gemimizin gövdesine çarpıyor âdeta onunla dans ediyorlar." Çocuğun yüzünde şerbet tadında bir gülümseme dağılıyor. Bir martı suya konuyor ve gemiye nispet yaparcasına suda kaykılıyor ve adeta suların gerçek sahipleri biziz diyordu. Anne, heyecanla martıyı çocuğuna anlatıyor ama çocuk hiç oralı bile olmuyor. Gözleri çok yakınına bile kör kalan bu çocuk sanki uzaklara bakıyor, kalb gözüyle birilerini selamlıyordu. Anne içeri girmek iste-

di ama çocuk: "Anne uzaklardan iki dost geliyor, onları selamlayalım." dedi. Anne şaşkınlık içindeydi, çocuğu kırmak istemedi. İki yunus çok uzaklardan sökün etti. Anne beklenen misafirlerin bu mavi yunuslar olduğunu çok sonra fark etti. Yunuslar, geminin yanında yüzüyor, batıyor, çıkıyor seyredenler onları, onlarsa sadece o kör çocuğu selamlıyorlardı. "Yazık!" diye üzülenlere yazık çünkü çocuk yunuslarla selamlaşıyordu. Yunuslar uzun süre gemiyle birlikte yüzdü. Herkes içeri geçmesine karşılık çocuk uzun süre küpeştede kalmıştı. Rüzgâr, siyah saçlarına müşfik bir el gibi değiyor ona aslında görmenin tek taraflı olmadığını anlatıyorlardı. İki göz kör olsa ne çıkar, herkesi gören Allah yok mu! Çocuk yüzünü göğe çevirdi gözyaşları mavi boncuklar gibi yanaklarından süzüldü, yüzünde birikti. Annesi güçlükle çocuğu aldı ve beraberce içeri geçtiler.

Tuhaftır, varlık en çok kendisine yabancıdır. Varlık, her yabancıya alışır ama kendi yabancılığına asla alışamazmış. Dünyada misafir olan insan, kendisinde dahi misafirdir. İçindeki yabancıdan (kendisinden) ölümle kurtulurmuş ama tam kurtulacakken kendi evini kendisi sanarak yanılanlar da çokmuş. Çocuk küpeştedeyken "Rüzgâr Gülü" çocuğu görüyor ve onu bağrına basıyordu oysa çocuk şimdi bağrındayken o çocuktan kopmuş küpeştede kalan çocuğun imgesini kovalıyordu. Gözyaşları denize dökülüyordu ama heyhat gözyaşları tuzlu iken kim fark eder ki gözyaşının deniz suyu olmadığını!

Has denizciler denize bağlanır ve ondan bir daha kopamazlarmış. Hatta hristiyanlar Ortaçağ'da denizciliği hoş karşılamamış ve denizcilerin uzaklara açılmamaları için denizle ilgili türlü öcü hikâyeleri türetmişlerdi çünkü deniz insanı kulluğundan uzak tutar, ona başka başka düşünceler fısıldarmış ve denizci taifesinden öyle veli, ermiş, pir çıkmazmış ve denizciler de böylelerini çok sevmezlermiş.

Rüzgâr Gülü'nün bir hikâyesi vardı ki can gözü kapalı, kalb gözü açık çocuğa anlatmak isterdi. Hikâyeyi yıllar önce Yafa limanında bir dede torununa bu hikâyeyi anlatırken o da kulaklarını kabartmış hikâyeye ortak olmuştu. Hikâye incinin oluşumunu anlatıyordu. Dünyanın en güzel incileri Hint Okyanusu'nda ve Aden Körfezi'nde çıkarmış. Denizin derinliklerinde yaşayan sedefler, nisan ayına yakın suyun yüzeyine çıkarlarmış. Yağmurun yağacağı zamanı sezerlermiş kapaklarını açar yağmurdan nasiplerini beklerlermiş. İyi bir inci için şart, iri bir yağmur tanesidir. Eğer cılız bir yağmur tanesi ya da iki yağmur tanesi alırsa sedefin incisi de kötü olurmuş. Sedefler yağmuru yüklenir suların derinliklerine doğru inerlermiş. Gel zaman, git zaman sedef bir salgı salgılarmış ve o salgı yağmur tanesi ile karılınca su ağırlaşır inciye dönermiş. Bu inci sedefin canını acıtmaya başlarmış, âdeta doğum sancısı. Allah insanoğlunu sedefin imdadına yetiştirirmiş. Dalgıçlar sedefe yaklaşır, kapağını açar, içinden inciyi alırlarmış. Sedefin hastalığı inci, insana ziynet olurmuş ve insan bu ziynet için cana kıymaktan bile çekinmezmiş. Dede: "Evlat, sen kıymetli ol, kıymet bil. Suyun derinliklerinde gizlensen de kadir bilir biri elbet senin kapakçıklarını açar ve içindeki ziyneti bulur. Yine evlat dünya malına tamah etme dünya malı sedefinin hastalığı, âdiyattan bir nesnedir. Sakın ola onu insandan aziz tutma!"

Torun, güzel bir hikâye dinlemiş, bendini kötülükten koruyacak iki nasihat yüklenmişti. Dede, gençliğinde bir yanlış iş yapmış ve dostun dahi ilencine uğramıştı. İnsanlar içinde bir insana denk gelmişti. O insan bir aydınlık nur halesiymiş sanki. "Oğlum" demiş dedeye: "Bir yanlış iş ettin, lakin Allah'ın rahmetinden ümidini kesme. Bir vakitte Şeyh Sana diye bir ermiş varmış. Yaşı kemale ermiş Hacc-ı Ekber'i görmüş, mübarek gözleri her yıl Beytullah'la şereflenmiş. Birgün bir düş görmüş. Düşünde hareminden göçmüş, Rum ülkesini yurt tutmuş, durmadan bir puta secde ediyor. Şeyh anlıyor, bu bir beladır ki: Akâbe. Bu bir beladır ki: "En-el

hak" demeye benzer. Bu bir beladır ki: Çarh-ı Yusuf. Şeyh, bu badirelerden aşmalı sahil-i selamete ermelidir.

Şeyh, kasvetli düşünceler içinde bir gemi tuttu. Ruhu gövdesinden taştı. "Dervişler, yolumuz mağrip; menzilimiz Rum ülkesidir." dedi. Yola revan oldu. Yanında tam dört yüz dervişi ile. Az gittiler uz gitmeye kalmadan bir kiliseyi seyre durdular. Kilisede bir kız vardı, yüzü dolunay misali, bir işveli ayna, bir alımlı suret. Şeyh, kendinden taştı ömrü bu suretin içinde bir kandil gibi aydınlandı sanki bir yola çıkmış ve artık menzili maksuda vasıl olmuştu. Şeyh'in içinde ıslak bir ateş yürüdü ve derinde kalan küle can verdi. Şeyh anladı ki, yol sadece bir yılan değil; özünde, bir yılandili, ağuyla pişmiş, çatallanmış. Şeyh'in iman sarayını küfrün kalleş yılanları yurt tuttu. Şeyh iman hırkasını çıkardı, küfür zırhını kuşandı. Artık hiçbir söz Şeyh'e tesir etmedi… varsa yoksa gavur kızı ve onun aşkı. Uykusu gözlerine zehir gibi kan gibi çöktü. Sevgiden, başı kesilmiş bir yılan gibi kıvrandı, eleminden figanı bir ney gibi boğumlandı, sözü tel tel dillendi. Sevgilisi neredeyse şeyhin canı oradaydı, sevgilisinin yokluğu şeyhin ölümü gibiydi, elini ayağını bîkarar eder, tek hamleye mecal bırakmazdı. Ameli aşka bağlanmış şeyhten ırak düştü şeyh bir sanemperest oldu. Namazı, virdi, secdeyi unuttu… aşka sema durdu.

Kız, şeyhin aklını çaldı, Harut Marut kıssasını hatırladı. Şeyhe dört şart koştu, birini yerine getirmesini istedi. Ya puta secde edecek ya şarap içecek ya Kur'ân'ı yakacak ya da imandan beri duracaktı. Şeyh "Güzelliğini seyre koyuldum gayrı şarap aşkın şerbetidir onu içmeye koyulur diğer üç şartından uzak dururum." dedi. Şeyh, şarabı içti anında hıfzındaki Kur'ân'ı unuttu, hristiyan oldu, kiliseye gitti, domuz çobanlığı yaptı.

Şeyh, sapkınlık yoluna düşünce müritleri, dostları onu terk ettiler. İçlerinden biri şeyhini unutmadı. Kâbe'de, yüreğinin ta derinlerinden bir dua kopardı. Dua arşı âlâyı lerzeye getirdi. Gök çatırdadı. Duası kabul edildi. Müridin rüyasına Fahr-i Âlem (s.a.s) girdi: "Ey himmeti yüce mürit yürü, var… Şeyhini düğümlü bağdan

kurtardım, himmetin tesir etti, şeyhini affettirdi." dedi. Dervişler, Kerbela yaslıları gibi gözyaşları kana bulanmış bir şekilde şeyhin bulunduğu ovaya vardılar. Şeyhi domuz çobanlığı yaparken buldular. Şeyh, müritlerini görünce ar u namus şişesini giydi, üstünü başını yırttı, üzerine toprak saçtı. Tövbe etti. İlmi, ameli geri yol bulup şeyhe vardı. Dervişlerle birlikte Hicaz'a yol aldı. Gâvur kız da tövbe etti, müslüman oldu; lakin bir tövbelik canı kalmıştı oracıkta öldü. Şeyh Sana'nın hikâyesi böyleyken Gürcistan'da Sana Tepesi'ne medresesinin planının yapan yolcunun hikâyesi de nur yüzlü zatta saklı kalmış. Dede'yi bu kıssa yola getirmiş, dede o günden sonra tövbe etmiş ve hak yolun yolcusu olmuş.

Bordası yanıp sönerken Rüzgâr Gülü bebeklik uykuları sonrası insanı tutan huysuzluğa benzeyen bir sarsıntı ile sarsılmaya başladı. Bir fırtına onu denizin tam ortasında yakaladı. Fırtına ona yol vermeye niyetli değildi, hani mümkünü olsa Rüzgâr Gülü'nü alıp tersine çevirecek insanın yüzü bir daha onu göremeyecekti. Gemide bir telaş, bir velvele… Ses, söz birbirini yutuyor, ortalıkta can pazarı var. Tam bu esnada tevekkül ehli kadın, kör oğlunu bağrına bastı ona Hz. Yunus'un kıssasını anlattı.

Yafa Limanı'ndan bir peygamber geçti. Bu peygamber adını bir balığa da vermiş olan Hz. Yunus'tur. Ninova halkına peygamber olarak gönderilmişti. Onlara Allah'ı anlatsın, onları doğru yola iletsin diye gelmişti. Otuz üç yıl bir peygamber olarak öldürülme tehlikesine rağmen kavminden ona inanan sadece üç kişi çıkmıştı. Otuz üç yıl kavminden sadece Allah'a iman etmelerini istemişti ama kavmi inat etmiş iman etmemişti. Bir an Allah'ın bu ulu peygamberi feveran etmiş, dilinden kayalar kadar sert, uçurumlar kadar dik sözler dökülmüş, bu sözler Allah indine beddua olarak varmıştı. Allah'tan gelen vahiy şöyle diyordu: "Ey Yunus, kullarıma ne çabuk beddua ettin! Dön ve onları kırk gün daha davet et!"

Bu vahiy geldiğinde Hz. Yunus kavminin uzağındaydı, emri yüklendikten sonra ümmetinin karşısına çıktı fakat etrafında-

ki insanlar müstehzî tavırları, inatçı duruşları ile onu karşıladılar. Hz. Yunus'un sözleri onlara tesir etmiyordu. Otuz yedinci güne kadar emri insanlara ulaştırdı. Dağ, taş titriyor; kurt, kuş dinliyor fakat insanlar dinlemiyordu. Üç gün daha bekleseydi vahyin hükmünü yerine getirecekti. Otuz yedi günde değişmeyen insanlar, kalan üç günde de değişecek gibi görünmüyorlardı. Kavminin karşısına geçti: "Bilmiş olasınız ki evvelki ümmetlere gelen azap çeşidinden bir azap size de gelmektedir. Bu azabın ilk âlametleri yüzlerinizin değişmesidir, bozulmasıdır." dedi ve kavmini terk etmeye karar verdi. Sinirliydi, Rabbinden bir izin gelmesini beklemeden Ninova şehrini terk etti.

Hz. Yunus şehrin dışındaydı. Kırkıncı günün sabahında şehir, uykudan uyandı. Yüzleri değişmiş, içlerini kıyamet korkusu sarmıştı. Yazıklandılar, dövündüler: "Dağlara taşlara Yunus'un söyledikleri meğer doğru imiş, azap bizim gibi azgın bir toplumu buldu." dediler. Güneş yakıcı bir azapla tenlerini kavlattı, bir bulut gam perdesi gibi yüzlerini gönüllerini gölgeledi. Azgın kavim, yana yakıla Hz. Yunus'u aradı, gizli kapıların ardına baktılar, yollarda ayak izi sürdüler, katar katar güvercinlerle haber uçurdular heyhat ki Hz. Yunus'u bulamadılar. Şehirde ağıtlar şimşek gibi çakıyor, düştüğü yerleri yakıyordu.

Karada uzun bir yol kat eden Hz. Yunus Yafa'ya gelmişti. Limandaki gemi hareket etmek üzereydi. Ama müsterih değildi, Allah'ın emrini almadan yola çıkmıştı. Gemi hareket etti. Güneş ışıkları suya düşüyor, suyun koyu mavisi aydınlık, ışıltılı bir maviliğe bürünüyordu. Mümin bir dimağ denizi görünce Allah'ın kudreti karşısında acziyetini anlar, imanı artardı. O aydınlık havada, birdenbire bir fırtına koptu, su azgın dalgaları ile gemiyi sarsmaya bağladı. Geminin gövdesi ağır ağır suya gömülüyor, gemide bir kıyamet günü yaşanıyordu. Kaptan yıllarca denizin mavisini gözüne çalmış, tuzunu ekmeğine katık etmişti. Bir balık kadar bilirdi, denizin dilini. Bu fırtına, o bilindik fırtınalara benzemiyordu. Güneşin ardına gizlenmiş, bu gemimin

denize açılmasıyla hüküm giyen bu fırtına ilahî bir ikaz belki bir azaptı. Azap da ancak günahkâr kullara gelirdi. Bu gemide hangi kul Allah'ın azabını bu gemiye taşımıştı. Yolculara döndü: "İçimizdeki günahkâr kimse ortaya çıksın, bu gemideki insanlara bela olmasın." Kimseden ses çıkmadı. Kaptan bu sözlerini tekrarladı ama sözler muhatap bulmadı. Gemi sarsılıyor, insanların feryatları yükseliyor; ama kimse cevap vermiyordu. Allah'ın bir kulu: "Kura çekelim, suçlu olanı tayin etmesini Allah'a bırakalım ve kime isabet ederse onu denize fırlatalım." dedi. Teklif bütün yolculardan kabul gördü.

Kura çekildi ve kura Hz. Yunus'a isabet etti. Yüzü ikindi güneşi kadar aydın, sözleri seher vakti kadar serin Hz. Yunus'a kuranın isabet etmesi yolcuları da şaşırttı. Bu işte bir yanlışlık var dediler. Kura tekrarlandı, yine Hz. Yunus'a isabet etmişti. Üçüncü çekilişte de kura yine Hz. Yunus'a isabet etmişti. Hz. Yunus bir peygamber feraseti ile hâdiseyi yorumlamıştı: "Ben Allah'ın peygamberiyim. Bana verilen görevi yıllarca ciddiyet ve titizlikle yerine getirdim. Fakat otuz üç yıl süren çalışmanın sonunda sadece üç insan iman etti. Diğerleri küfürde ısrar etti, taşkınlıklarından vazgeçmediler. Ben de Rabbim henüz izin vermeden, o şehri terk edip çıktım. Suçum budur benim, cezamı verin." dedi.

Hz. Yunus denize bırakılmıştı. Deniz durulmuş, gemidekiler doğru bir iş yaptıklarına inanmışlardı. Hz. Yunus, denizdeydi büyük bir balık onu yutmuştu. Deniz karanlık, balığın karnı karanlık, gelecek karanlıktı Hz. Yunus, Rabbine yakardı. Bu karanlıklar içinde onu gören ancak bu üç karanlığa hükmü geçen Allah'tı. "La ilahe illa ente sübhaneke inni küntü minez zalimin." (Allah'ım, Sen'den başka hiçbir ilah ve mabut yoktur. Sen'i her türlü kusurdan uzak bilirim. Hiç şüphem yok ki ben kendime zulmedenlerden oldum.) Hz. Yunus bu sözleri söyledi. Bu karanlıklar, Yusuf'un kuyusuna, hapishanesine benziyordu. Kur'ân bu olayı anlatırken: "Balığın arkadaşını da an Habibim. Hani

o gazaplanarak gitmiş ve bizim kendini sıkıştırıp ceza vermeyeceğimizi sanmıştı. Ama balık onu yutunca karanlıklar içinde 'Allah'ım, Sen'den başka hiçbir ilah ve mabut yoktur. Sen'i her türlü kusurdan uzak bilirim.Hiç şüphem yok ki ben kendime zulmedenlerden oldum.' diye seslendi."

Balığın karnında bir müddet kaldı. Sonra balık onu sahil-i selamete çıkardı. Vücudu pelte olmuştu, yorgundu, kalkmaya takati yoktu. Sahilde bir süre kaldı, Allah onu her türlü zarardan korudu. Üç beş gün içinde eski sağlığına, gücüne kavuştu. Gücüne kavuştuktan sonra Cibril-i Emin karşısına geldi. Ona vazifesini vazetti.

Bu arada Hz. Yunus'un kavmi inatlarından vazgeçmişlerdi. Hz. Yunus yeniden Ninova'ya dönmüştü. Şehir ahalisi: "Hoş geldiniz ey Allah'ın Peygamber'i!" diyerek bu kutlu peygamberi karşıladı. "Biz senin Allah'ın peygamberi olduğuna iman ediyor emirlerini bekliyoruz." dediler. Ninova halkı ilahî mesajla yeniden muhatap oldu.

Hz. Yunus Kur'ân'ın bir yerinde de: "Hiç şüphe yok ki Yunus da gönderilen peygamberlerdendi. Hani o yükünü almış, harekete hazır bir gemiye kaçmıştı. Derken gemi halkıyla kura çekmiş ve mağluplardan olmuştu. Denize atıldığında o kendini kınamakta iken balık onu yutuverdi." diye anlatılır.

Annesi kıssayı bitirmiş, kör çocuk Hz. Yunus'un duasını ezberlemiş ve o çalkantılı denizin dinmesi için derin bir imanla bu duayı etmişti ki duası kabul edilmiş ve dalgalar çekilmişti. Rüzgâr Gülü kör çocuğu Yafa Limanı'na bırakırken çocuk ağır aksak limandan uzaklaşırken o çocuğun ardından dolu gözlerle uzun uzun bakmıştı.

Rüzgâr Gülü, denizde paslanmış fakat deniz kaç yolcunun hikâyesini anlatır, kaç hikâye denizde yol bulur bilinmez.

Son söz bir hadis, lal ü güher: "Beni, Yunus bin Metta'dan üstün görmeyin!"